

**A HUDI20012 Csévharaszi homokvidék
különleges természetmegőrzési terület
fenntartási terve**

Budapest
2021

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

székhely: 1121 Budapest, Költő u. 21.
postacím: 2509 Esztergom, Strázsa-hegy
Tel: 0036-391-4610 Fax: 0036-200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu
Web: <http://www.dinpi.hu>

Felelős tervezők

Baranyai-Nagy Anikó
Baranyai Zsolt

Közreműködő szakértők

Bérces Sándor
Gál Attila
Hock Ferenc
Nagy István

© Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2021

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv	5
1. A terület azonosító adatai	6
1.1. Név	6
1.2. Azonosító kód	6
1.3. Kiterjedés	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	6
1.4.1. Natura 2000 adatlapon szereplő jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)	6
1.4.2. Natura 2000 adatlapon szereplő jelölő fajok (a *-gal jelöltek kiemelt közösségi jelentőségű fajok)	6
1.5. Érintett települések	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	7
1.7. Tervezési és egyéb előírások	7
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	7
1.7.2. Településrendezési eszközök	7
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	7
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	7
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	8
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	8
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	13
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	13
3.2. Kezelési javaslatok	15
3.2.1. Élőhelyek kezelése	16
3.2.1.1. Kezelési egység kódja, neve: KE1 – Homoki gyeppek	22
3.2.1.2. Kezelési egység kódja, neve: KE2 – Természetvédelmi kezeléssel fenntartandó tölgyesek	27
3.2.1.3. Kezelési egység kódja, neve: KE3 – Borókás-nyárasok	33
3.2.1.4. Kezelési egység kódja, neve: KE4 – Átalakítandó idegenhonos faállományok	38
3.2.1.5. Kezelési egység kódja, neve: KE5 – Egyéb, őshonos faállományok	44
3.2.1.6. Kezelési egység kódja, neve: KE6 – Idegenhonos faállományok	49
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	53
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	53
3.2.4. Kutatás, monitorozás	54
3.2.5. Mellékletek	57
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében 60	
3.3.1. Agrártámogatások	61
3.3.2. Pályázatok	63
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	64
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	64
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	64
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	66
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	67

1.	A tervezési terület alapállapot jellemzése	68
1.1.	Környezeti adottságok.....	68
1.1.1.	Éghajlati adottságok	68
1.1.2.	Vízrajzi adottságok.....	68
1.1.3.	Talajtani adottságok.....	68
1.2.	Természeti adottságok.....	69
1.2.1.	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	71
1.2.2.	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	76
1.2.3.	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	77
1.2.4.	A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok.....	79
1.3.	Területhasználat	79
1.3.1.	Művelési ág szerinti megoszlás	79
1.3.2.	Tulajdoni viszonyok	80
1.3.3.	Területhasználat és kezelés.....	80
2.	Felhasznált irodalom	101
3.	Térképek és mellékletek.....	101

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve: Csévharaszi homokvidék kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója: HUDI20012

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése: 1199,86 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2020. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Natura 2000 adatlapon szereplő jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

- 6260* Pannon homoki gyepek
- 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (*Junipero-Populetum albae*)

1.4.2. Natura 2000 adatlapon szereplő jelölő fajok (a *-gal jelöltek kiemelt közösségi jelentőségű fajok)

- homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*)
- tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)*
- szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*)
- díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

Natura 2000 jelölő értékek javasolt élőhelyek

- 91I0* Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)

Natura 2000 jelölő értékek javasolt fajok

- magyar futrinka (*Carabus hungaricus*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Érintett terület %	Település területének érintettsége (%)
Csévharaszt	Pest	1193,19	99,44	24,27
Ócsa	Pest	6,66	0,66	0,08
Összesen:		1199,86	100	

1. táblázat. Érintett települések

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
országos jelentőségű védett természeti terület	TT	Csévharaszi borókás természetvédelmi terület	131,75	10,98	43/2007. (X. 18.) KvVM rendelet a Csévharaszi-borókás természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról
helyi védett	TT	Csévharaszi gyertyános természeti terület	0,62	0,05	Csévharaszt Község képviselő-testületének 1/2015. (II.6.) rendelete a helyi építési szabályzatról
országos ökológiai hálózat övezete	MT	magterület	381,39	31,79	2018. évi CXXXIX. tv. Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
országos ökológiai hálózat övezete	PT	pufferterület	796,28	66,36	2018. évi CXXXIX. tv. Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

2. táblázat. Egyéb védettségi kategóriák

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területtel átfedésben lévő országos védett területre, a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Területre vonatkozóan elfogadott természetvédelmi kezelési terv nem áll rendelkezésre.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Csévharaszt Község képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 1/2015. (II.6.) rendelete
- Ócsa Város Önkormányzat Képviselő-testületének Ócsa Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 4/2017 (IV.27.) önkormányzati rendelete

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A terület az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet 5. sz. melléklete alapján a Csévharaszi homokvidék a Csévharaszt-Felső-Tápió-vidéki erdőtervezési körzethez tartozik.

A Csévharaszt-Felső-Tápió-vidéki erdőtervezési körzet jelenlegi körzeti erdőterve érvényes: 2019. január 01.-től a következő körzeti erdőterv jogerőre emelkedéséig. Határozat szám: PE-06/ERDŐ/3138-8/2019 (Pest Megyei Kormányhivatal, Érdi Járási Hivatal, Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály, Erdőtervezési Osztály)

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A tervezési terület a Duna–Tisza közti Vadgazdálkodási Táj, Közép-pesti vadgazdálkodási tájegységhez (VGTE kódszáma 307) tartozik. A tájegység vadgazdálkodási tervét a Duna–Tisza közti Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 11/2018. (VII. 3.) AM rendelet tartalmazza.

A vadászterületekre 2018. év folyamán készültek el a vadgazdálkodási üzemtervek, melyek 2037. február 28-ig érvényesek.

Vadászterület neve	Kódszáma	Jóváhagyó határozat száma	Érvényesség
Üllő-Vasad Természetvédő Vadásztársaság	13-574750-307	PE-06/FM2/114-5/2019.	2017. március 1 – 2037. február 28.
Ősborókás Vadásztársaság	13-575550-307	PE-06/FM2/041-6/2019.	2017. március 1 – 2037. február 28.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A természetmegőrzési területen nyilvántartott halgazdálkodási vízterület nem található.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- A Duna-vízgyűjtő magyarországi része vízgyűjtő-gazdálkodási terv, 2015.
<https://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>
- Duna részvízgyűjtő vízgyűjtő-gazdálkodási terv, 2015. Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- 1-10 Duna-völgyi-főcsatorna alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terv, 2016. április, Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, érvényes 2021-ig.

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, amelyeket az aktuális állapotra alakítva ismertetünk. Az érintett terület százalékos nagyságát a teljes tervezési területhez viszonyítva adjuk meg.

Belső veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A10	Extenzív legeltetés vagy alullegetetés	L	5	6260* Pannon homoki gyepek A homoki sztyepprétek egy része a legeltetés teljes hiányában avarosodik, szegényedik.
B02	Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is	M	5	9110* Euro-szibériai erdőssztyeppptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.) 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>) Erdőgazdálkodás homogenizáló hatása veszélyezteti az élőhelyet.
B03	Erdőfelújítás idegenhonos vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése	M	3	6260* Pannon homoki gyepek A homoki gyepeknek maradványai megtalálhatók jelenleg erdőtervezett ritkás erdőállományokkal jellemezhető területeken, ahol elsősorban akáccal és fenyővel végeztek felújításokat.

B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	L	1	<p>91I0* Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)</p> <p>Mindenféle fakitermelés megsemmisüléssel fenyegeti az erdőssztyepptölgyesek állományait.</p> <p>skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)</p> <p>A faj számára negatív hatású mindenféle fakitermelés. A letermelt faanyag nem megfelelő időben (májust követően) történő elszállítása ökológiai csapda, mivel a frissen kitermelt fa jobban vonzza a peterakó nőstényeket, mint az erdőben lévő sérült fák.</p>
B07	Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmelékét is	M	2	<p>91I0* Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)</p> <p>Mindenféle fakitermelés megsemmisüléssel fenyegeti az erdőssztyepptölgyesek állományait.</p> <p>skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)</p> <p>A faj számára negatív hatású mindenféle fakitermelés.</p>
B08	Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)	M	2	<p>91I0* Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)</p> <p>Mindenféle fakitermelés megsemmisüléssel fenyegeti az erdőssztyepptölgyesek állományait.</p> <p>skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)</p> <p>A faj számára negatív hatású mindenféle fakitermelés.</p>
B09	Tarvágás	M	5	<p>skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)</p> <p>A faj számára negatív hatású mindenféle fakitermelés.</p>
B16	Faanyag szállítása	L	1	<p>91I0* Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)</p> <p>Az erdőállományok mindennemű bolygatása káros az élőhely számára.</p> <p>skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)</p> <p>A letermelt faanyag nem megfelelő időben (májust követően) történő elszállítása ökológiai csapda, mivel a frissen kitermelt fa jobban vonzza a peterakó nőstényeket, mint az erdőben lévő sérült fák.</p>

F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	L	10	<p>6260* Pannon homoki gyepek 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>) tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i>)*</p> <p>Az emberi taposás, turizmus, különösen a terepmotorozás káros hatással van a pannon homoki gyepekre és a fajaik állományaira. A negatív hatások, kisebb mértékben a borókás-nyárasokban is megfigyelhetők.</p>
G08	Hal- és vadállomány kezelése	H	20	<p>6260* Pannon homoki gyepek 91I0* Euro-szibériai erdőssztyeptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.) 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>)</p> <p>A túltartott vadállomány taposása, túrása károsítja a jelölő élőhelyeket. Nagyon sok állományban figyelhető meg a vaddisznók okozta jelentős túrás.</p> <p>homoki nőszirm (<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>) szarvas álganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>) tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i>)*</p> <p>A túltartott vadállomány taposása, túrása károsítja a fenti fajok állományait.</p>
H04	Vandalizmus vagy gyújtogatás	L	5	<p>91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>) Az esetleges tüzek az élőhelyet jelentősen károsíthatják.</p>
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	H	25	<p>6260* Pannon homoki gyepek 91I0* Euro-szibériai erdőssztyeptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.) 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>)</p> <p>homoki nőszirm (<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>) magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) szarvas álganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>) tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i>)*</p> <p>A területen sokféle jelen van, néhol nagy foltokat borít a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) és a mirigyes bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>). Az erőteljesen terjedő inváziós fajok közvetlenül veszélyeztetik az élőhelyeket és a fajok állományait.</p>
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	25	<p>6260* Pannon homoki gyepek 91I0* Euro-szibériai erdőssztyeptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.) 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>)</p>

				<p>homoki nőszirm (<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>) magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) szarvas álganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>) tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i>)*</p> <p>Az egész területen jelen van, erőteljesen terjed a fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), a nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>), a kései meggy (<i>Prunus serotina</i>) és a kínai alkörmös (<i>Phytolacca esculenta</i>). Kisebb mennyiségben, de jelen van a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>). Néhol nagy foltokat borít a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>). Az erőteljesen terjedő inváziós fajok közvetlenül veszélyeztetik az élőhelyeket és a fajok állományait.</p>
L02	Fajösszetétel változása természetes szukcesszió következtében	L	5	<p>6260* Pannon homoki gyepek</p> <p>homoki nőszirm (<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>) magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) szarvas álganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>)</p> <p>A cserjésedés általános a területen, jellemző faja az egybibés galagonya (<i>Crataegus monogyna</i>). Az erős cserjésedés felszámolja a gyepeket, az alászoruló gyepfoltok fajkészlete megritkul.</p>
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	25	<p>6260* Pannon homoki gyepek 91I0* Euro-szibériai erdőssztyeptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.) 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>)</p> <p>A klímaváltozás következtében csökkenő csapadékmennyiség és szélsőségesse váló csapadékeloszlás akadályozza az erdőssztyeptölgyesek, borókás-nyárasok felújulását és elősegíti az inváziós fafajok térhódítását.</p> <p>homoki nőszirm (<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>) magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i>)*</p> <p>A csapadék- és talajvízhiány következtében a fenti fajok élőhelye szűkül, negatívan befolyásolja a populációk méretét.</p>

3. táblázat. Belső veszélyeztető tényezők

Kívülről ható veszélyeztető tényezők

Kívülről ható veszélyeztető tényező nem ismert.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Rendeltetés

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Célkitűzések

- Kiemelt célkitűzés a jelölő élőhelyek, az azok alkotta élőhelykomplex (faállomány, erdőszegély, gyepek) tájképének, dinamikájának, a benne honos védett, fokozottan védett és Natura 2000 jelölő növény-, és állatritkaságok állományainak fenntartása, helyreállítása.
- A kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok természetvédelmi helyzetének fenntartása, javítása, kiterjedésük csökkenésének megakadályozása.
- A jó állapotú pannon homoki gyepek (6260*), pannon homoki borókás-nyárasok (*Junipero-Populetum albae*) (91N0*) és euro-szibériai erdőssztyepptülgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*) jelölő élőhelyek természetszerű szerkezetének, fajkészletének, térbeli mintázatának megőrzése, javítása.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban az idegenhonos inváziós fafajok elegyarányának csökkentése.

Kedvező természetvédelmi helyzet elérése érdekében szükséges fejlesztés:

- Az inváziós fajok, különösen a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), kései meggy (*Prunus serotina*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), zöld juhar (*Acer negundo*), valamint a selyemkóró (*Asclepias syriaca*), kínai alkörmös (*Phytolacca esculenta*) és aranyvessző fajok (*Solidago* spp.) által veszélyeztetett jelölő gyeptársulások megóvása a degradációtól, az inváziós fajok terjedésének megállítása, állományaik csökkentése.
- Kiemelt célkitűzés a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációi fragmentációjának csökkentése, élőhelyi kapcsolatok erősítése, kialakítása.
- Fokozott ügyelni kell az abiotikus katasztrófák (pl.: tűzkár) megelőzésére.
- A jelölő erdei élőhely állományaiban folyamatos erdőborítás biztosítása (faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód), fahasználat csak inváziós, vagy adventív fafajok eltávolítása érdekében végezhető.
- A jelölő élőhelyek inváziós veszélyeztetésének mértékét csökkenteni szükséges. Ennek érdekében a jelölő élőhelyekkel érintkező, az adott helyen tényleges inváziós fenyegetést jelentő tájidegen fásszárú állományok nem telepíthetők. Újonnan telepített, vagy erdőfelújítás során létesített tájidegen fásszárú állomány és a jelölő élőhelyek között legalább 20 m széles védőzónának szükséges lennie fásszárú növényzetből, vagy legalább 30 m széles védőzónának lágyszárú növényzetből. A meglévő fás és lágyszárú inváziós állományok visszaszorítandók.
- A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában álló területen szükséges az idegenhonos fafajú állományok fokozatos átalakítása őshonos fafajú erdővé.
- Cél a vadakat vonzó vadászati objektumok eltávolítása a Natura 2000 jelölő élőhelyek területéről. A területen a vadlétszámot olyan szinten szükséges tartani, hogy az a külön vadvédelem nélküli

erdőfelújítást ne gátolja, valamint ne okozza a gyepek, illetve az erdő gyepszintjének degradációját.

- A tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)* populáció megerősítését mesterséges beavatkozásokkal is szükséges elősegíteni, valamint biztosítani kell a veszélyeztetett állományokból származó egyedek beültetésének lehetőségét is.
- Az élőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl.: gépjármű forgalom, crossmotorozás, quad, illegális bányászat) megszüntetése, a jogilag nem létező, de kijárt földutak felszámolása.
- Az ócsai katonai területen a katonai használatból visszamaradt hulladékok felszámolása.
- A korábban kialakított anyaggyerő helyek gyom- és hulladékmentesítése, további lerakások megakadályozása, homoki gyep, őshonos fafajú erdő kialakításával történő rekultivációja a megmaradt eredeti domborzati formák bolygatása nélkül.

A Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) kiemelt jelentőségű természet megőrzési területen előforduló, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű értékek:

Kiemelt (*) közösségi jelentőségű élőhelytípusok

- 6260* Pannon homoki gyepek
- 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (*Junipero-Populetum albae*)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek

- 91I0* Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)

Közösségi jelentőségű növényfajok

- tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)*
- homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*)

Közösségi jelentőségű állatfajok

- szarvas álganéjtűró (*Bolbelasmus unicornis*)
- skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok

- magyar futrinka (*Carabus hungaricus*)

3.2. Kezelési javaslatok

Erdők

Összterület: ~1136,67 ha üzemtervezett erdő (terület közel 95%-a), melyből 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (*Junipero-Populetum albae*) ~117,46 ha, 91I0* Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) ~57,82 ha kiterjedésűek.

Általánosságban a Csévharaszi homokvidék Natura 2000 területen a közösségi jelentőségű erdei élőhelyek természetességi állapota az élőhelytérkép alapján jelenleg közepes-jó a Németh-Seregélyes-féle skálán. (Ez részben azzal magyarázható, hogy a rosszabb természetességű állományokat nem lehet jelölő élőhelyként térképezni.) A 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (*Junipero-Populetum albae*) állományai a Németh-Seregélyes-féle skála alapján jó természetességi állapotúak, míg Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek csupán közepes állapotúak.

A tervezési területen az üzemtervezett erdők 100 %-a állami tulajdonban van. Az üzemtervezett erdők közel 80%-át vágásos üzemmódban kezelik, 21% a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód aránya. A területen dominálnak az idegenhonos fajok, az erdőállományok közel fele (44,5%-a) akácos, a fenyőállományok további közel 30%-ot tesznek ki. Számos inváziós faj jelentős állományokkal bír, az akác (*Robinia pseudoacacia*) mellett kései meggy (*Prunus serotina*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*) terjed a területen. Korösszetétel szempontjából a tervezési területen dominálnak a fiatal erdők, körülbelül az erdők 60%-a 11-30 év közötti, az erdők egy-egy tizede tartozik az 1-11 éves, ill. a 61-80 éves korosztályba. 80 évnél idősebb (döntően akác, kocsányos tölgy vagy közönséges boróka alkotta) erdőállományok pedig elenyésző mennyiségben találhatóak a területen. A termőhelyre eredetileg jellemző őshonos erdőállományoknak már csak maradványaik vannak, helyükön (és sok esetben az egykori homoki gyepek területén is) idegenhonos fajokból álló faállományok állnak. Ezekből az állományokból származó idegenhonos fafajok és más (fás és lágyszárú) özönnövény-fajok terjeszkedése komoly természetvédelmi kockázatot jelent. A tervezési területen található jelölő erdei élőhelyekre a legnagyobb veszélyt az inváziós fajok jelentik.

Gyepek

Összterület: Az ingatlan nyilvántartás adatai alapján gyepek kiterjedése csupán 2,13 ha, a terület 0,18%-a. Az erdő művelési ágú területeken azonban 82,81 ha kiterjedésben található 6260* Pannon homoki gyepek. Ezek a jelenlegi telepített erdők helyén álló egykori gyepek maradványai.

A közösségi jelentőségű gyepterületek közül természetvédelmi szempontból jelentős értékekkel a Pannon homoki gyepek bírnak, bár állapotuk az élőhelytérkép alapján jelenleg jó a Németh-Seregélyes-féle skálán, számos veszélyeztető tényező fenyegeti fennmaradásukat. Inváziós fajok közül a homoki gyepekben a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) a legagresszívebben terjedő lágyszárú. A vegyszeres visszaszorítása mindenhol szükséges a jelölő élőhelytípus (Pannon homoki gyepek 6260*) jó állapotban tartásához. Fásszárú fajok közül erőteljesen terjed az akác (*Robinia pseudoacacia*), a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), néhol a mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*).

Emellett az erős cserjésedéshez honos fajok (pl. egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*)) is hozzájárulnak. A cserjésedés felszámolja a gyepeket, az alászoruló gyepfoltok fajkészlete megritkul. Egyes helyeken legeltetés teljes hiánya is problémát jelent, a gyepek avarosodnak, szegényednek.

A tervezési területen mezőgazdasági tevékenység, legeltetés nem történik. Hosszabb távon szükségessé válhat a nyílt élőhelyek védelme érdekében az aktuális természeti állapothoz igazodó legeltetési gyakorlat kialakítása és megvalósítása az alulhasználat elkerülése érdekében.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A kezelési javaslatok fejezet elején kiemeljük a tervezési terület egészének kezelésére általánosságban vonatkozó javaslatokat, melyeket két részre bontva tárgyalunk: a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok, illetve a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok. A gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatokhoz tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, előírások, valamint ekkor történik a kritikus pontok beazonosítása is. Ezután következik a mező-, erdő- és vadgazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok, illetve a kötelezően betartandó jogszabályok ismertetése.

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg. Kezelési egységnek azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglal magában, az előírt kezelések betartása által biztosítva a területen található közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek megőrzését. Egy-egy kezelési egységbe különböző élőhelytípusba sorolt állományok is tartozhatnak, és elhelyezkedésük pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek. A kezelési egységek lehatárolása alapvetően élőhelyek (élőhelytérkép) alapján történt, kiegészítve a hozzáférhető erdőtervi adatokkal, figyelembe véve a jelenlegi és várható jövőbeni gazdálkodási lehetőségeket. A fentiek miatt a kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan-nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat jelentősen eltérhet. A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, s egyaránt tartalmaznak jelölő és nem jelölő (utóbbiak között akár másodlagos) élőhelytípusokat.

Minden kezelési egység esetén meghatározzuk, hogy milyen élőhelyek tartoznak az adott egységbe (érintett ÁNÉR és Natura 2000 élőhelyek), ismertetjük továbbá az érintett közösségi jelentőségű fajokat, ill. az egyéb kiemelt fajokat. Ezt követően meghatározzuk azon gazdálkodáshoz köthető általános és konkrét (kötelező, ill. önként vállalható intézkedéseket, melyeket a jelölő élőhelyek és/vagy a fajok megőrzése, a területen jelen lévő természetvédelmi problémák megoldása érdekében javasolunk. Ezeket az élőhelyrekonstrukciós lehetőségek ismertetése, valamint a kezelési javaslatok indoklása követi.

Fontos az adott kezelési egységre vonatkozó, jogszabályokban nevesített, kötelezően betartandó előírások és támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás-javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a *Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól* szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet). A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. bekezdése alapján „A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A kezelési egységek elhelyezkedését a 1. számú melléklet mutatja.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

- A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése a közösségi jelentőségű élőhelyek és közösségi jelentőségű fajok élőhelyén nem javasolt.
- A területen területfoglalással járó beruházások, fejlesztések kivitelezése, valamint a beépítések arányának növelése, és az élőhelyeket fragmentáló nyomvonalas létesítmények kialakítása a közösségi jelentőségű élőhelyek és közösségi jelentőségű fajok élőhelyén nem javasolt.
- A tervezési területet bármilyen formában érintő fejlesztés, vagy jelentősebb volumenű karbantartási munkákat megelőzően a Duna-Ipoly Nemzeti Park igazgatóságot egyeztetés céljából értesíteni szükséges.
- A közlekedési folyosók (út, vasút) és egyéb vonalas létesítmények (elektromos légvezetékek) karbantartása során a természeti és táji értékek megóvásáról gondoskodni kell. A biztonsági sávok fenntartó kezelése nem károsíthatja a Natura 2000 jelölő élőhelyeket és fajokat (pl. inváziós fajok vegyszeres kezelés nélküli, sarjadzást elősegítő, mechanikus visszaszorítása nem javasolt).
- A területen bányák, anyagyerőhelyek nyitása, valamint a meglévő illegális helyek használata nem kívánatos, az ökológiai hálózat magterület övezetében új külszíni bányatelek nyitása, meglévő horizontális bővítése tilos (*Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről* szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján).
- A tervezési terület alatt húzódó szénhidrogén bányatelek területén tervezett fúrások a jelölő élőhelyek területét el kell, kerüljék.
- Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.
- Természetvédelmi infrastruktúraként csak az élőhely-rehabilitációt és a terület hatósági megjelölését, valamint a természetvédelmi célú oktatást, nevelést, bemutatást szolgáló létesítmények elhelyezése javasolt.
- A turisztikai infrastruktúra fejlesztése csak természeti és táji szempontból nem érzékeny helyeken valósítható meg.
- A lovas és kerékpáros nyomvonalak kijelölése csak meglévő földutakon javasolt, elkerülve mindazon élőhelyeket, melyekre káros hatást gyakorolhatnak.
- Gépjármű közlekedés, a közutak kivételével, csak az arra kijelölt utakon, elsősorban a gazdálkodáshoz közvetlenül kapcsolódó mértékben kívánatos. Az egyéb jogosultak (pl. erdészeti munkavégzés) gépjármű közlekedés során a jelölő és hazai jogszabályok által védett értékekben kárt nem okozhatnak.
- A meglévő műszelvényes földutak karbantartása, felújítása szükség szerint elvégezhető. Az úthálózat karbantartása ugyanakkor nem járhat az utak szélesítésével.
- Az illegális használatok, gépjármű forgalom, crossmotorozás, quad, illegális bányászat, illegálisan kijárt földutak visszaszorítására kell törekedni.
- A terület széleinél információs tábla állítása javasolt, mely mutatja a védett és Natura 2000 terület határait, az ott tartózkodásra vonatkozó legfontosabb szabályokat, röviden ismerteti a terület jelentőségét, látnivalóit.
- A területet az inert és lakossági hulladéktól mentesíteni kell.
- A tervezési területen belüli ingatlanokon bármiféle karbantartási, fenntartási munkát a természeti és táji értékek kímélete, védelme és megőrzése érdekében, illetve ezen szempontok figyelembevételével mellett, a műszakilag indokolható legkisebb terület igénybevételével lehet végezni.

- Inváziós fajok visszaszorítása: Az idegenhonos, inváziós fásszárú állományok, különösen fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), kései meggy (*Prunus serotina*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), zöld juhar (*Acer negundo*) stb. esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával. A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, sarjadzásra képes fajok vegyszeres kezelése, kivágása. Az inváziós lágyszárú növényfajok közül a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és kínai alkörmös (*Phytolacca esculenta*) állományok gyomirtó növényvédőszeres kezelése javasolt virágzást megelőzően, szelektív kijuttatással, legalább 3 éven keresztül. Az aranyvesszővel (*Solidago* spp.) fertőzött területeken - a fertőzöttség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú - virágzás előtti kaszálás javasolható.
- Az intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használat esetében javasolt alkalmazási idő június-szeptember. Alkalmazása fásszárú fajok visszaszorítása érdekében kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, pontpermetezéssel történhet. Az alkalmazható szerek lehetőleg gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, és a növény sarjadásmentes irtását biztosítsák.

Gazdálkodáshoz köthető javaslatok

Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok

- A nyílt és zárt homoki gyepék legeltetése jelenleg nem szükséges. A gyepék túlzott avarosodása esetén, hosszú távon azok kíméletes, időszakos legeltetése javasolt, kizárólag természetvédelmi kezelési céllal 5-10 évente 1-1 hónapig.
- A jelenleg is kaszálással hasznosított sztyepprétek esetén a kaszálás fenntartása a természetvédelmi szempontból a jövőben is javasolt.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok

- Az 91I0* Euro-szibériai erdőssztyepptülgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) és 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (*Junipero-Populetum albae*) erdőállományok esetében elsődleges cél a jelenlegi értékek megőrzése. Ezeknél az erdőfoltoknál kivétel nélkül a legszigorúbb védelem, a gazdálkodási szempontok teljes háttérbe szorítása javasolt. Kizárólag természetvédelmi célú fahasználat (idegenhonos fafajok teljes körű, rendszeresen visszatérő eltávolítása, őshonos fafajok egyedei nem vághatóak ki, holtfa meghagyása) javasolható az élőhely megőrzése, valamint az előforduló fajok védelme érdekében.
- A degradált és idegenhonos állományok esetében az állományok szerkezetátalakítása megfelelő kor- és elegyarányú, őshonos fafajú állományokká minden esetben az erdőtervek alapján, a gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.
- Védett természeti területen a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény alapján erdőfelújítás csak őshonos fafajjal történhet.
- Az erdőgazdálkodás során olyan műveléseket kell alkalmazni, amely a lágyszárú özönfajok állományainak kialakulását megakadályozza, továbbá szükséges a már meglévő állományok termésérlelésének megakadályozása.
- A faanyag-készletező helyek, rakodók helyszíneit az érintett nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetni szükséges.

- Egyéb depónia (akár csak átmeneti) kialakítása a területen nem kívánatos, az elhelyezést (a közösségi jelentőségű élőhelyek, illetve fajok védelmére tekintettel) azok előfordulási területén kívül javasolt megoldani.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok

- Nem őshonos vadfajok telepítése kerülendő a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos.
- Vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, itatóhely) elhelyezése általánosságban csak korlátozott számban, a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósággal való egyeztetést (helyszín, kiépítés, használat módja, etetőanyag minősége) követően, a sérülékeny élőhelyfoltoktól lehetőség szerint minél távolabbi (min. 200 m) helyszíneken javasolt. Ugyanakkor legértékesebb élőhelyeket magába foglaló kezelési egységekben (KE1, KE2, KE3) szóró, vadetető, sózó, itatóhely nem létesíthető.
- A tervezési területen működtetett etetők, szórók 50 m-es körzetében a használatukból származó gyomosodást évi legalább kétszeri kaszálással javasolt felszámolni.
- A tervezési területen mesterséges vadtenyésztési tevékenység végzése nem javasolt.
- A vadászat és vadgazdálkodás következtében keletkező hulladék (pl. töltényhüvely, zsák, kötöző zsinór, fólia stb.) vadászterületről történő folyamatos eltávolítása kívánatos.
- A közösségi jelentőségű jelölő gyepek kímélendők, gépjárművekkel történő közlekedés céljára az ingatlan-nyilvántartásban szereplő földutak és a nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetett egyéb utak igénybevétele kívánatos.
- Agyaggalamb-lövészetet a közösségi jelentőségű jelölő gyepek területén nem megengedett tartani.
- A tervezési területen a vadlétszámot a terület természetes vadeltartó képességének szintjén kell tartani, hogy a gyepterületekben, erdőfelújításokban mennyiségi vadkár ne keletkezzen.
- Az alföldi körülmények között a tölgymakk terjesztésében jelentős szerepet játszó szajkó (*Garrulus glandarius*) állományát kímélni szükséges.

Honvédelemmel kapcsolatos javaslatok

A Csévharaszi homokvidék természetmegőrzési területen 2 hrsz. áll a Honvédelmi Minisztérium vagyongazdálkodásában. Ezen területek így gazdálkodáshoz nem köthető, speciális rendeltetéssel is bírnak, emiatt tárgyalásuk külön is indokolt. Az egyes helyrajzi számokhoz köthető, ott végezhető katonai tevékenységek köre a HM-VGH, a MHP Kiképzési Csoportfőnökség és a területileg illetékes MH Altiszti Akadémia, HM VGH II Ingatlankezelési és Üzemeltetésfelügyeleti Osztály, xxx, HM VGH IKI Üzemeltetésfelügyeleti Osztály és MH Anyagellátó Raktárbázis bevonásával, velük egyeztetve került kialakításra. A különböző katonai tevékenységekre vonatkozó kívánalmakat táblázatosan szerepeltetjük, azok az egyes kezelési egységekben már külön nem kerülnek megjelenítésre.

TEVÉKENYSÉGEK (1: megengedett; X: tilos)	KATONAI HASZNÁLATI ZÓNÁK	
	Csévharaszt	Ócsa
	0228/4	0152/
	Gyak. tér xxx	Gyak. tér xxx
Robbantás (A mindenkor hatályos lőtérhasználati utasítás betartásával.)	I	X
Pirotechnikai eszközök használata (A mindenkor hatályos lőtérhasználati utasítás betartásával.)	I	I

Tábortűz, kályha használata (A mindenkor hatályos lőtérhasználati utasítás betartásával.)	1	x
Gépjármű tároló hely, javító pont üzemeltetése (A mindenkor hatályos lőtérhasználati utasítás betartásával.)	1 alkalmi használat gyakorlatok közben	x
Üzemanyag feltöltés talajszennyezés kizárásával (A mindenkor hatályos lőtérhasználati utasítás betartásával.)	x	x
Gyalogos közlekedés utakon	1	1
Gyalogos közlekedés utakon kívül	1	1
Gépjárműves közlekedés utakon	1	1
Gépjárműves közlekedés utakon kívül	1	csak havaria esetén
Helikopter fel- és leszállás nem előkészített területen	1	csak havaria esetén
Útkarbantartás	1	1 egyeztetéssel
Útkarbantartás tájidegen anyaggal. Útkarbantartás során depónia felhalmozása és a környező növényzetre tolása, az útmenti növényzet károsítása, felszaggatása.	x	x
Kézi földmunka	1	1
Gépi földmunka (nem útkarbantartás), földút, gyakorló elemek stb. kialakítása	1	x
Összpontosítási körletek kialakítása	1	1 egyeztetéssel
Lövészetek célterületeként használható-e (Az e tervhez is mellékelt tűzvédelmi szabályzat betartásával.)	x	x
Tűzmegnyitási terepszakasként használható-e (Az e tervhez is mellékelt tűzvédelmi szabályzat betartásával.)	x	x
Jövőbeni katonai célú területfejlesztés	1	1 eseti egyeztetés szükséges
Minden zónára vonatkozó szabályok:	<p>Özönnyedvények (pl. fehér akác, bálványfa, zöld juhar, nyugati ostorfa, kései meggy, keskenylevelű ezüstfa, orgona, selyemkóró, amerikai aranyvessző fajok) telepítése tilos.</p> <p>Növények ültetése, telepítése (gyepvetés, gyepfelülvetés, faültetés, stb.) csak a DINPI-vel történő egyeztetés alapján megengedett.</p> <p>A fokozottan védett madárfajok költését a DINPI minden évben megvizsgálja, ami alapján eseti korlátozásokat kezdeményezhet.</p> <p>Katonai használatból eredő tűz esetén az oltás mielőbbi megkezdése, vagy a tűzoltóság értesítése.</p> <p>Nem szállítható bomba esetén a tűzserzészeti mentesítés helyben történik.</p>	

4. táblázat. Honvédségi területeken végezhető katonai tevékenységek köre

Kötelezően betartandó előírások

- A tervezési terület egésze a Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (KjTT) tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó.
- A tervezési terület egy része a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Terület részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ahol a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait, továbbá a Csévharaszi-borókás természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 43/2007. (X. 18.) KvVM rendeletben foglalt előírásokat be kell tartani.

- A terület 31,79 %-a az országos ökológiai hálózat magterület övezetébe, 66,36 %-a pufferterület övezetébe tartozik, melyről a *Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről* szóló 2018. évi CXXXIX. tv. rendelkezik.
- Ezen kívül a tervezési terület egy része, összesen 0,62 ha, helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, valamint a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.
- Erdőterületek tekintetében be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint a Csévharaszt-Felső-Tápió-vidéki erdőtervezési körzet körzeti erdőterveit.
- A Natura 2000-es gyepterületek esetében a gazdálkodóknak a *Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól* szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartania. A rendelettel kapcsolatban fontos jelezni, hogy a 3. § (1) bekezdése szerint a gyepterületeket legeltetéssel, illetve kaszálással kell hasznosítani.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat. A *növényvédelmi tevékenységről* szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet alapján a földhasználónak védekezési kötelezettsége van a területen található selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állománnyal kapcsolatban.
- Az *erdők tűz elleni védelméről* szóló 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet alapján az erdőgazdálkodásra, valamint az *Országos Tűzvédelmi Szabályzatról* szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet alapján a gyepterületekre vonatkozóan tűzvédelemmel kapcsolatos előírások betartása kötelező.

Kezelési egységek

A kezelési egységek a teljes tervezési területre elkészült Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (továbbiakban ÁNÉR 2011) alapú élőhelytérkép, ill. erdőtervi térkép alapján kerültek elkülönítésre. A tervezési területen az alábbi kezelési egységeket határoltuk le:

- KE1: Homoki gyepek
- KE2: Természetvédelmi kezeléssel fenntartandó tölgyesek
- KE3: Borókás-nyárasok
- KE4: Átalakítandó idegenhonos faállományok
- KE5: Egyéb, őshonos faállományok

KE6: Idegenhonos faállományok

3.2.1.1. Kezelési egység kódja, neve: KE1 – Homoki gyepek

Kezelési egység meghatározása: A kezelési egységbe elsősorban a tervezési terület nyílt és zárt homoki gyepei, sztyepprétei, néhány kisebb, részben jellegtelen, de a homoki gyepfajokat még őrző degradált gyep tartozik. A homoki gyepek döntően a tervezési terület északkeleti felében helyezkednek el. Szinte minden állomány üzemtervezett erdőterületen található (gyakran tisztásként), sokszor borókás-nyárasok között, részben alattuk, illetve telepített idegenhonos inváziós fajok (pl. fekete fenyő, fehér akác) pusztuló állományainak helyén. A kezelési egységbe tartozó gyepek állományainak jelentős része jó, természetközeli természetességi állapotú. Ezekre az élőhelyekre a cserjésedés és az inváziós fajok jelentik a legfőbb veszélyeztető tényezőt. A kezelési egység kiterjedése 84,4 ha hektár, a tervezési terület 7%-a. A természeti értékek között a pannon homoki gyepekben élő jelölő fajok említendőek, jelentősebb állományokkal a tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)* és a homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*) bír.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

A kezelési egység érinti a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Területet.

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- G1 – Nyílt homokpusztagyepek
- H5b – Homoki sztyepprétek
- OB – Jellegtelen üde gyepek
- OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 6260* – Pannon homoki gyepek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

zöld varangy (*Bufo viridis*), magyar futrinka (*Carabus hungaricus*), tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)*, homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*), fűrgye gyík (*Lacerta agilis*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

- lappantyú (*Caprimulgus europaeus*), csikófark (*Ephedra distachya*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A tervezési terület homoki gyepein mezőgazdasági hasznosítás jelenleg szinte alig történik. Ennek ellenére nyílt és zárt homoki gyepeknek csak kisebb részén jelentkezik a legeltetés hiányában avarosodás. A nyílt és zárt homoki gyepek legeltetése jelenleg nem szükséges, hosszú távon is csak az avarosodás jeleit mutató állományokban javasolt extenzív legeltetéssel történő hasznosítás. Ezekben a helyeken természetvédelmi szempontból alacsony állatlétszámmal, optimális esetben juhokkal történő kíméletes legeltetés lenne a legkedvezőbb. A tervezési terület délnyugati felében található 4 sztyeppréttel jelenleg is kaszálással hasznosított, aminek fenntartása a természetvédelmi szempontból a jövőben is javasolt. A homoki gyepek egy része ritkás erdőállományokkal jellemezhető – erdő kialakulására gyakorlatilag alkalmatlan – területeken található. Ezeket a

következő erdőtervezéskor szükséges tisztássá átsorolni. A gyepek galagonyával történő cserjésedése viszonylag lassú ütemben, de általános a területen. A már erősen cserjésedő foltokban szükséges az őshonos cserjefajok mechanikus visszaszorítása. Ezen kívül a kezelési egység területén sokféle jelen van és terjed az akác (*Robinia pseudoacacia*), a kései meggy (*Prunus serotina*) és keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*). Még szórványos, de néhol nagyobb foltokat borít a mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*). A homoki gyepekben gyakrabban jelenik meg a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*). Természetvédelmi szempontból a legfontosabb feladat az inváziós fajok eltávolítása.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A gyepek túlzott avarosodása esetén, hosszú távon azok kíméletes, időszakos legeltetése javasolt, kizárólag természetvédelmi kezelési céllal 5-10 évente 1-1 hónapig.
- Mivel a tervezési terület edafikus erdőssztyepp, ezért a cserjés-fás foltok is az élőhelymozaik fontos elemei. Ezért hosszútávon az erdőregenerációt és szukcessziót nem érdemes mindenütt megakadályozni, a cserjéseket foltokban meg kell hagyni.
- A tervezési terület délnyugati felében található 4 sztyepprét folt jelenleg is kaszálással hasznosított, aminek fenntartása a természetvédelmi szempontból a jövőben is javasolt.
- Kaszálásos hasznosítás esetén évi egyszeri kaszálás lehetséges, június 15. után, az időpont az aktuális vízállapot és a területen levő jelölő fajok igényeinek figyelembevételével módosulhat a nemzeti park igazgatósággal egyeztetve.
- A kaszálás során biztosítani kell a legalább 10 cm-es tarlómagasságot, a mozaikosságot és a megfelelő méretű kaszátlan területek fenntartását.
- Traktorral szerelt gépi kaszálás esetén 3 méternél szélesebb kasza nem használható, javasolt korongos kasza használata. Szársértő kaszatípus, illetve dobkasza nem alkalmazható. Kézi motoros kaszálás esetén elsősorban alternáló kasza használata javasolt.
- A gyepterületek égetése kerülendő.
- A kezelési egységben a természetvédelmi szempontból kedvező gyepszerkezetet negatívan befolyásoló agrotechnikai művelet – felülvetés, általános vegyszeres gyomirtás, műtrágyázás, fogasolás, tárcsázás, hengerezés, gyepszellőztetés, kiszántás – kerülendő. A gyepek megóvása érdekében felázott talajon kerülni kell a munkavégzést és a tűzvédelem céljából történő felszántást.
- A kezelési egységbe sorolt gyepek egy része kisebb-nagyobb mértékben cserjésedett (galagonyás-borókás száraz cserjések). Ahol a szukcesszió élőhelyeket, fajokat veszélyeztető folyamata következtében túlságosan nagymértékben teret hódítanak az őshonos cserjefajok, szükséges visszaszorításuk a jövőben is elsősorban mechanikus módszerek alkalmazásával.
- Javasolt a területek rendszeres ellenőrzése, hogy a betelepülő idegenhonos elemek (fás- és lágyszárú növények) minél hamarabb felfedezhetőek és a területről eltávolíthatók legyenek a jelölő élőhelyek és fajok megóvása érdekében.
- Az idegenhonos, inváziós – az inváziós fajok (pl. fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), kései meggy (*Prunus serotina*) és keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) – egyedi fák, facsoportok esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával. A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, sarjadzásra képes fajok vegyszeres kezelése. Az inváziós lágyszárú növényfajok közül a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állományok gyomirtó növényvédőszeres kezelése javasolt virágzást megelőzően, szelektív kijuttatással, legalább 3 éven keresztül. Az aranyvesszővel

(*Solidago* spp.) fertőzött területeken – a fertőzöttség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú – virágzás előtti kaszálás javasolt.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A homoki gyepek egy része ritkás erdőállományokkal jellemezhető – erdő kialakulására gyakorlatilag alkalmatlan – területeken található. Ezeket a következő erdőtervezéskor szükséges tisztássa átsorolni.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, mivel a vaddisznó túrással sokszor károsítja a gyepek jelölő élőhelyeket.
- A kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
- A jelölő élőhelyek területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, itatóhely) elhelyezése nem javasolt.
- A vadászati létesítmények (magasles) elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység egésze a Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez (KjTT) tartozik, ahol az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó. A terület egy része a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Terület részeként országos jelentőségű védett természeti terület. Ezekre a helyeken a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait, továbbá a *Csévharaszi-borókás természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról* szóló 43/2007. (X. 18.) KvVM rendeletben foglalt előírásokat be kell tartani.

A Natura 2000-es gyepterületek esetében a gazdálkodóknak a *Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól* szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartania. A rendelettel kapcsolatban fontos jelezni, hogy a 3. § (1) bekezdése szerint a gyepterületeket legeltetéssel, illetve kaszálással kell hasznosítani.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő*

módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat. A növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet alapján a földhasználónak védekezési kötelezettsége van a területen található selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állománnyal kapcsolatban.

Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszerek, kezelő használata nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY23	A felhalmozódott fűavar eltávolítása.
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása.
GY27	Nem speciális növényvédőszer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltok meghagyása.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fajától függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 állategység/ha.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges. (Megjegyzés: selyemkóróval (<i>Asclepias syriaca</i>) fertőzött területeken magérés esetén az őszi legeltetés kerülendő.)
GY58	Inváziós növényekkel fertőzött gyepekben csak a mentesítést követően lehet legeltetni.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY104	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.

GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karamok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY118	Élőhelyrekonstrukció.
GY120	Agrár-erdészeti rendszerek közül a fás legelő és a mezővédő fásítás kialakítása támogatható. (Megjegyzés: fás legelő).
GY129	A területen található őshonos cserjék minimum 5 %-ának meghagyása kisebb csoportokban, mérettől függetlenül (kis- és nagytermetű cserjék egyaránt).
GY131	A cserjék - későbbi kezelések megkönnyítése érdekében - talajszintben való kivágása.
GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E67	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyepe) történő hasznosítása.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. (Megjegyzés: A permetezés csak pontpermetezéssel történhet.) • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

5. táblázat. KEI kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén az idegenhonos inváziós fajok, valamint egyes részeken az őshonos cserjék visszaszorítása szükséges. Az inváziós fajok visszaszorítása: Az idegenhonos, inváziós fajok (pl. fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), kései meggy (*Prunus serotina*) és keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) egyedi fák, facsoportok esetében szükséges azok minél teljesebb

visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával. A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, sarjadásra képes fajok vegyszeres kezelése. Az inváziós lágyszárú növényfajok közül a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állományok gyomirtó növényvédőszeres kezelése javasolt virágzást megelőzően, szelektív kijuttatással, legalább 3 éven keresztül. Az aranyvesszővel (*Solidago* spp.) fertőzött területeken – a fertőzöttség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú – virágzás előtti kaszálás javasolt.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok megfogalmazása nem szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

A cserjeirtás és az idegenhonos fafajok visszaszorítása hosszú távon biztosítja a termőhelynek megfelelő őshonos vegetáció kialakulását, a jelenlévő jelölő élőhelyek (Pannon homoki gyepek 6260*) és fajok életfeltételeinek javítását. Ezen kívül segíti a kapcsolódó területek értékes fajainak és jelölő élőhelyeinek védelmét, hogy azok természetessége ne romoljon az inváziós fajok terjedése miatt.

3.2.1.2. Kezelési egység kódja, neve: KE2 – Természetvédelmi kezeléssel fenntartandó tölgyesek

Kezelési egység meghatározása: A kezelési egységbe kerültek besorolásra a tervezési terület kis kiterjedésben, fragmentálisan megmaradt euro-szibériai erdőszyepp-tölgyesei. A nyílt és zárt homoki tölgyes homoki gyepekkel alkotott mozaikja a tervezési terület jellemző fás élőhelytípusa lehetett. A homoki tölgyesek kisebb-nagyobb foltjai a tervezési terület délnyugati felében jellemzőbbek. A koronaszint jellemző fajai a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), ritkábban molyhos tölgy (*Q. pubescens*), ezen kívül magas kőris (*Fraxinus excelsior*), ritkábban a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *pannonica*). Gyakori elegyfaj a fehér, rezgő és szürkenyár (*Populus alba*, *P. tremula*, *P. x canescens*). Szinte minden állományban jelen vannak az idegenhonos inváziós fafajok: nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*) és a kései meggy (*Prunus serotina*), ritkábban a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*). A lágyszárú szintben, erdőszegélyekben és nyiladékokban gyakori a kínai alkörmös (*Phytolacca esculenta*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*). Előfordul a közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*) is. Az állományokat gyakran telepített idegenhonos inváziós fajok (pl. fekete fenyő, fehér akác) állományai övezik. Az állományok többnyire faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban vannak, 1-2 erdőrészlet vágásos üzemmódban kezelt. A kezelési egység kiterjedése 57,5 hektár, a tervezési terület 4,8%-a. Az állományok természetvédelmi szempontból kiemelt értéket képviselnek. Értékes fajok közül a tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)* és a homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*) említhető meg.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

A kezelési egység érinti a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Területet.

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

L5 – Alföldi zárt kocsányos tölgyesek

P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91I0* – Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

rézsikló (*Coronella austriaca*), tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)*, homoki nőzirom (*Iris humilis* subsp. *arenaria*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

–

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe az euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek állományai tartoznak, jelentős részük az erdőterv alapján többnyire faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban van, 1-2 erdőrésztlet vágásos üzemmódban kezelt. Jellemzően idős, ill. középkorú erdők. Ezeknél az erdőfoltoknál kivétel nélkül a legszigorúbb védelem, a gazdálkodási szempontok teljes háttérbe szorítása javasolt. A fő cél a visszaszorulóban levő, kis kiterjedésű jelölő élőhely és a benne honos védett, Natura 2000 jelölő növény-, és állatritkaságok védelme, az élőhely természetközeli állapotában való fenntartása, területének hosszútávon történő növelése, természetességének javítása. Kizárólag természetvédelmi célú fahasználat (idegenhonos fafajok teljes körű, rendszeresen visszatérő eltávolítása, őshonos fafajok egyedeinek megőrzése, holtfa meghagyása) javasolható. A kezelési beavatkozások kizárólag természetvédelmi céllal lehetségesek, illetve havária helyzetek felszámolása okán történhetnek. A legnagyobb veszélyt ezekre az élőhelykomplexekre és fajaikra az inváziós fajok terjedése jelenti. Mivel az minden állományra jellemző az inváziós fertőzöttség – nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), kései meggy (*Prunus serotina*), ritkábban a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) – az inváziós fajok visszaszorítása elsődleges fontosságú.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Célkitűzés a folyamatos erdőborítás biztosítása, a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartásával. A jelenleg vágásos üzemmódban kezelt 1-2 erdőrésztletet javasolt a következő erdőtervezéskor faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolni, addig is javasolt a folyamatos erdőborítás biztosítása, erdőgazdálkodói szándék esetén, a termőhelyi és klimatikus viszonyok figyelembevételével.
- El kell kerülni, hogy az erdőgazdálkodás módja a káros termőhelyi és klimatikus változás hatásait felerősítse, az inváziósok terjedését elősegítse.
- Az állományok fenntartásának, megújulásának és a természetességi állapot fokozatos javulásának (szerkezeti változatosság (fafaj és korszerkezet) bővülése, álló és fekvő holtfa mennyiségének gyarapodása, mikrohabitatok számának növekedése) természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása javasolt.
- A természetvédelmi célú fahasználat (jellemzően idegenhonos és tájidegen fafajok visszaszorítása) mellett minden más fakivétel kerülendő.
- A kocsányos és molyhos tölgy egyedek teljes kímélete.
- Fakitermelési beavatkozás végzése kizárólag idegenhonos fafajok tekintetében, továbbá (veszélyes, a személy- és gépkocsi-forgalomra közvetlen veszélyt jelentő száraz törzsek kivágásával) utak és turistautak mentén, baleset megelőzési céllal javasolt.
- Az inváziós fafajok (különösen a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), kései meggy (*Prunus serotina*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*)) szisztematikus irtása kiemelt jelentőségű, feltétlenül szükséges.

- Az inváziós fajok egyedek elől/kivágni olyan módon érdemes, mely a terjedésüket nem segíti elő.
- Fakitermelést csak augusztus 15. és március 15. között javasolt végezni, elsősorban száraz, vagy fagyott talajon.
- Inváziós fajok visszaszorítása: Az idegenhonos, inváziós fásszárú állományok, különösen a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), kései meggy (*Prunus serotina*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával. A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, sarjadásra képes fajok vegyszeres kezelése. Az inváziós lágyszárú növényfajok közül a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és a kínai alkörmös (*Phytolacca esculenta*) állományok gyomirtó növényvédőszeres kezelése javasolt virágzást megelőzően, szelektív kijuttatással, legalább 3 éven keresztül. Az aranyvesszővel (*Solidago* spp.) fertőzött területeken – a fertőzöttség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú – virágzás előtti kaszálás javasolt.
- Az intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használat esetében javasolt alkalmazási idő június-szeptember. Alkalmazása fásszárú fajok visszaszorítása érdekében kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, pontpermetezéssel történhet. Az alkalmazható szerek lehetőleg gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, és a növény sarjadásmentes irtását biztosítsák. Selyemkóró esetében pontpermetezés javasolható a levélrozettára.
- A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása.
- Szükséges az állományokban képződő minden őshonos fafajú, utakra nem balesetveszélyes őshonos holtfa, pusztuló vagy tövön száradt törzs, facsonk, valamint odvas-üreges törzsek visszahagyása a közösségi jelentőségű fajok (pl. erdőlakó denevérek, szaproxilofág rovarok) és egyéb védett állatfajok (pl. odúlakó madarak és emlősök) életfeltételeinek biztosítása érdekében. Az állományokban régebb óta földön fekvő és tövön száradt őshonos törzsek összetermelése és kiszállítása mellőzendő, valamint a gyökértányérral kifordult törzsek is visszahagyandóak.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A nagyvadállományt olyan szinten szükséges tartani, hogy a természetvédelmi szempontból értékes területek élővilágára a vadlétszám ne gyakoroljon káros hatást, az őshonos fafajok felújulását ne akadályozza.
- Nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos.
- A jelölő erdőállományok területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, szó, itatóhely) elhelyezése nem javasolt.
- A vadászati létesítmények (magasles) elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás nem megengedett.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység egésze a Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez (KjTT) tartozik, ahol az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó. A terület kis része a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Terület részeként országos jelentőségű védett természeti terület. Ezekre a helyekre a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait, továbbá a *Csévharaszi-borókás természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról* szóló 43/2007. (X. 18.) KvVM rendeletben foglalt előírásokat be kell tartani.

Erdőterületek tekintetében be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint a Csévharaszt-Felső-Tápió-vidéki erdőtervezési körzet körzeti erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat. A *növényvédelmi tevékenységről* szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet alapján a földhasználónak védekezési kötelezettsége van a területen található selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állománnyal kapcsolatban. Az *erdők tűz elleni védelméről* szóló 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet alapján az erdőgazdálkodásra, valamint az *Országos Tűzvédelmi Szabályzatról* szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet alapján a gyepterületekre vonatkozóan tűzvédelemmel kapcsolatos előírások betartása kötelező.

Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetszerű erdők 100 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).

E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembevételével. <i>(Megjegyzés: inváziós fafajok kitermelése esetén)</i>
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. <i>(Megjegyzés: az egész területre vonatkozóan)</i>
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részeként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E15	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is). <i>(Megjegyzés: A fakitermelés az inváziós fafajok eltávolítására, kiközéltetésére irányulhat.)</i>
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábön álló holtfa megőrzése.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. <i>(Megjegyzés: minden őshonos faegyedből származó holtfa megőrzése)</i>
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása. <i>(Megjegyzés: minden őshonos faegyedből származó holtfa megőrzése)</i>
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása. <i>(Megjegyzés: minden őshonos faegyedből származó holtfa megőrzése)</i>
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. <i>(Megjegyzés: bármilyen beavatkozásnál)</i>
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. <i>(Megjegyzés: különösen talajszinten odvas fák, törzsen odvas fák, tükkörfolttal rendelkező faegyedek, elhalt koronarészeket tartalmazó fák, magasan törött facsonkok, elváló kérgű fák)</i>
E47	Az erdő talajának megővése érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.
E51	Felújítás tájhoz hasonló fafajokkal, illetve célállománnyal. <i>(Megjegyzés: Őshonos fafajú állományokban ültetendő fafajok: kocsányos tölgy (Quercus robur), hazai nyárak (Populus alba, P. nigra, Populus x canescens), vadvirág (Pyrus pyraeaster), mezei szil (Ulmus minor), tatárjuhar (Acer tataricum), molyhos tölgy (Q. pubescens), magas kőris (Fraxinus excelsior). Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód esetén csak havária után kiadott erdőfelújítási kötelezés esetén lehetséges.)</i>
E61	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőössztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a tájhoz hasonló fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:

	<ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. (Megjegyzés: A permetezés csak pontpermetezéssel történhet.) • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E76	Erdőszyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése.
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.
E89	Az idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása révén felnyíló erdő, vagy tisztás kialakítása.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

6. táblázat. A KE2 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Inváziós fajok visszaszorítása: A kezelési egységben található idegenhonos, inváziós fajok – különösen a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), kései meggy (*Prunus serotina*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) – fásszárú állományok és egyedi fák esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával. A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, nem sarjadó fajok kivágása, sarjadásra képes fajok vegyszeres kezelése.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok megfogalmazása nem szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos fafajok visszaszorítása hosszú távon biztosítja a termőhelynek megfelelő őshonos vegetáció fennmaradását, a jelenlévő jelölő élőhelyek (91I0* Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)) és fajok életfeltételeinek javítását. Ezen kívül segíti a kapcsolódó területek értékes fajainak és jelölő élőhelyeinek védelmét, hogy azok természetessége ne romoljon az inváziós fajok terjedése miatt.

3.2.1.3. Kezelési egység kódja, neve: KE3 – Borókás-nyárasok

Kezelési egység meghatározása: A kezelési egységbe kerültek besorolásra a tervezési terület borókás-nyáras állományai, melyek egyrészt a tervezési terület északkeleti felében, másrészt a délkeleti sarkán helyezkednek el, jellemzően pannon homoki gyepekkel mozaikolva. Gyakran azonban telepített idegenhonos inváziós fajok (pl. fekete fenyő, fehér akác) állományai övezik. A borókás-nyárasok állományalkotó fajai a fehér és a szürke nyár (*Populus alba*, *P. × canescens*), cserjeszintben a boróka (*Juniperus communis*), a sóskaborbolya (*Berberis vulgaris*) és az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) jellemző. A cserjeszintben az előbbieket mellett gyakoribb a fagyal (*Ligustrum vulgare*), a varjútövis (*Rhamnus catharticus*). Az állományokban mindenütt jelen van az akác (*Robinia pseudoacacia*), a kései meggy (*Prunus serotina*) és a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*). Néhol nagy foltokat borít a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*). Az állományok többnyire faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban vannak, 1-2 erdőrészlet cserjésként szerepel az üzemtervben. A kezelési egység kiterjedése 117,5 hektár, a tervezési terület 9,8%-a. Az állományok természetvédelmi szempontból kiemelt értéket képviselnek. Értékes fajok közül a tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)* és a homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*) említendő meg.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

A kezelési egység érinti a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Területet.

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

M5 – Homoki borókás-nyárasok

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91N0* – Pannon homoki borókás-nyárasok (*Junipero-Populetum albae*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)*, homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*), fűrgye gyík (*Lacerta agilis*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

csikófark (*Ephedra distachya*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe a tervezési terület borókás-nyáras állományai kerültek besorolásra. Többnyire faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban vannak, egy-két erdőrészlet cserjésként szerepel az üzemtervben. Ezeknél az erdőfoltoknál kivétel nélkül a legszigorúbb védelem, a gazdálkodási szempontok teljes háttérbe szorítása javasolt. A fő cél a visszaszorulóban levő, kis kiterjedésű jelölő

élőhely és a benne honos védett, Natura 2000 jelölő növény-, és állatritkaságok védelme, az élőhely természetközeli állapotában való fenntartása, területének hosszútávon történő növelése, természetességének javítása. Kizárólag természetvédelmi célú fahasználat (idegenhonos fafajok teljes körű, rendszeresen visszatérő eltávolítása, őshonos fafajok egyedeinek megőrzése, holtfa meghagyása) javasolható. A kezelési beavatkozások kizárólag természetvédelmi céllal lehetségesek, illetve havária helyzetek felszámolása okán történhetnek. A legnagyobb veszélyt ezekre az élőhelykomplexekre és fajaikra az inváziós fajok terjedése jelenti. Mivel szinte minden állományra jellemző az inváziós fertőzöttség – elsősorban a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), a kései meggy (*Prunus serotina*) és a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), lágyszárúak közül pedig a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) fordulnak elő – az inváziós fajok visszaszorítása elsődleges fontosságú.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Célkitűzés a folyamatos erdőborítás biztosítása, a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartásával. Az erdőtervben cserjés részletnek besorolt állományokat nem szükséges üzemtervezni.
- El kell kerülni, hogy az erdőgazdálkodás módja a káros termőhelyi és klimatikus változás hatásait felerősítse, az inváziósok terjedését elősegítse.
- Az állományok fenntartásának, megújulásának és a természetességi állapot fokozatos javulásának (szerkezeti változatosság (fafaj és korszerkezet) bővülése, álló és fekvő holtfa mennyiségének gyarapodása, mikrohabitatok számának növekedése) természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása javasolt.
- A természetvédelmi célú fahasználat (jellemzően idegenhonos és tájidegen fafajok visszaszorítása) mellett minden más fakivétel kerülendő.
- Fakitermelési beavatkozás végzése kizárólag idegenhonos fafajok tekintetében, továbbá (veszélyes, a személy- és gépkocsi-forgalomra közvetlen veszélyt jelentő száraz törzsek kivágásával) utak és turistautak mentén, baleset megelőzési céllal javasolt.
- Az inváziós fafajok (különösen a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), a kései meggy (*Prunus serotina*) és a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*)) szisztematikus irtása kiemelt jelentőségű, feltétlenül szükséges.
- Az inváziós fafajok egyedeit előltni/kivágni olyan módon érdemes, mely a terjedésüket nem segíti elő.
- Inváziós fajok visszaszorítása: Az idegenhonos, inváziós fásszárú állományok, különösen a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), kései meggy (*Prunus serotina*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*) esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával. A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, sarjadzásra képes fajok vegyszeres kezelése. Az inváziós lágyszárú növényfajok közül a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állományok gyomirtó növényvédőszeres kezelése javasolt virágzást megelőzően, szelektív kijuttatással, legalább 3 éven keresztül. Az aranyvesszővel (*Solidago* spp.) fertőzött területeken – a fertőzöttség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú – virágzás előtti kaszálás javasolt.
- Az intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használat esetében javasolt alkalmazási idő június-szeptember. Alkalmazása fásszárú fajok visszaszorítása érdekében kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, pontpermetezéssel történhet. Az alkalmazható szerek lehetőleg gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, és a növény

sarjadásmentes irtását biztosítsák. Selyemkóró esetében pontpermetezés javasolható a levélrozettára.

- Javasolt a területek rendszeres ellenőrzése, hogy a további betelepülő idegenhonos elemek (fás- és lágyszárú növények) minél hamarabb felfedezhetők és a területről eltávolíthatók legyenek.
- A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása.
- Szükséges az állományokban képződő minden őshonos fafajú, utakra nem balesetveszélyes őshonos holtfa, pusztuló vagy tövön száradt törzs, facsonk, valamint odvas-üreges törzsek visszahagyása a közösségi jelentőségű fajok (pl. erdőlakó denevérek, szaproxilofág rovarok) és egyéb védett állatfajok (pl. odúlakó madarak és emlősök) életfeltételeinek biztosítása érdekében. Az állományokban régebb óta földön fekvő és tövön száradt őshonos törzsek összetermelése és kiszállítása mellőzendő, valamint a gyökértányérral kifordult törzsek is visszahagyandóak.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A nagyvadállományt olyan szinten szükséges tartani, hogy a természetvédelmi szempontból értékes területek élővilágára a vadlétszám ne gyakoroljon káros hatást, az őshonos fafajok felújulását ne akadályozza.
- Nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos.
- A jelölő erdőállományok területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, szózó, itatóhely) elhelyezése nem javasolt.
- A vadászati létesítmények (magasles) elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás nem megengedett.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység egésze a Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez (KjTT) tartozik, ahol az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó. A terület jelentős része a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Terület részeként országos jelentőségű védett természeti terület. Ezekre a helyeken a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait, továbbá a *Csévharaszi-borókás természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról* szóló 43/2007. (X. 18.) KvVM rendeletben foglalt előírásokat be kell tartani.

Erdőterületek tekintetében be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint a Csévharaszt-Felső-Tápió-vidéki erdőtervezési körzet körzeti erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete

(2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat. A növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet alapján a földhasználónak védekezési kötelezettsége van a területen található selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állománnyal kapcsolatban. Az erdők tűz elleni védelméről szóló 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet alapján az erdőgazdálkodásra, valamint az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet alapján a gyepterületekre vonatkozóan tűzvédelemmel kapcsolatos előírások betartása kötelező.

Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természet szerű erdők 100 m-es körzetében idegenhonos fajok telepítésének korlátozása.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembevételével. (Megjegyzés: inváziós fajok kitermelése esetén)
E10	Meghatározott erdőrészteltekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (Megjegyzés: az egész területre vonatkozóan)
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E15	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is). (Megjegyzés: A fakitermelés az inváziós fajok eltávolítására, kiközéltetésére irányulhat.)
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábbon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (Megjegyzés: minden őshonos faegyedből származó holtfa megőrzése)
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő

	holtfa folyamatos fenntartása. <i>(Megjegyzés: minden őshonos faegyedből származó holtfa megőrzése)</i>
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása. <i>(Megjegyzés: minden őshonos faegyedből származó holtfa megőrzése)</i>
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. <i>(Megjegyzés: bármilyen beavatkozásnál)</i>
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. <i>(Megjegyzés: különösen talajszinten odvas fák, törzsen odvas fák, tükkörfolttal rendelkező faegyedek, elhalt koronarészeket tartalmazó fák, magasan törött facsonkok, elváló kérgű fák)</i>
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.
E51	Felújítás tájhozonyos fafajokkal, illetve célállománnyal. <i>(Megjegyzés: Őshonos fafajú állományokban ültetendő fafajok: hazai nyárok (Populus alba, P. nigra, Populus x canescens), közönséges boróka (Juniperus communis), elszórt elegyfajaként kocsányos tölgy (Quercus robur), vadkörte (Pyrus pyraeaster), mezei szil (Ulmus minor), tatárjuhar (Acer tataricum), molyhos tölgy (Q. pubescens), magas kőris (Fraxinus excelsior). Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód esetén csak havária után kiadott erdőfelújítási kötelezés esetén lehetséges.)</i>
E61	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a tájhozonyos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. <i>(Megjegyzés: A permetezés csak pontpermetezéssel történhet.)</i> • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztyákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.

E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E76	Erdőszyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése.
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.
E89	Az idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása révén felnyíló erdő, vagy tisztás kialakítása.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

7. táblázat. A KE3 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Inváziós fajok visszaszorítása: A kezelési egységben található idegenhonos, inváziós fajok – különösen a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), a kései meggy (*Prunus serotina*) és a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*) – fásszárú állományok és egyedi fák esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával. A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, nem sarjadó fajok kivágása, sarjadásra képes fajok vegyszeres kezelése.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok megfogalmazása nem szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos fafajok visszaszorítása hosszú távon biztosítja a termőhelynek megfelelő őshonos vegetáció fennmaradását, a jelenlévő jelölő élőhely (91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (*Junipero-Populetum albae*)) és fajok életfeltételeinek javítását. Ezen kívül segíti a kapcsolódó területek értékes fajainak és jelölő élőhelyeinek védelmét, hogy azok természetessége ne romoljon az inváziós fajok terjedése miatt.

3.2.1.4. Kezelési egység kódja, neve: KE4 – Átalakítandó idegenhonos faállományok

Kezelési egység meghatározása: A kezelési egységbe idegenhonos vagy döntően idegenhonos faállományok tartoznak, melyek jellemzően a természetvédelmi szempontból értékes jelölő élőhelyek, homoki tölgyesek, borókás-nyárasok közelében, ill. a homoki gyepek között zárványként helyezkednek el, döntően a tervezési terület északkeleti felében. Jellemzően középkorú 70-80 éves akácok állományok, kisebb részben fekete és erdei fenyvesek és nyáras-borókások. Az erdőrészletekben további idegenhonos inváziós fajok jellemzőek, mint a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*) és a kései meggy (*Prunus serotina*). A kezelési egység kiterjedése 60,6 ha hektár, a tervezési terület 5,1%-a. A természeti értékeik között az egykori homoki gyepekben élő fajok

maradvány-állományai, a tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)* és a homoki nőzirom (*Iris humilis* subsp. *arenaria*) említhető meg.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

A kezelési egység érinti a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Területet.

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- G1 – Nyílt homokpusztagyepek
- S1 – Ültetett akácok
- S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6260* – Pannon homoki gyepek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)*, homoki nőzirom (*Iris humilis* subsp. *arenaria*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

–

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó állományok esetén azok átalakítása tervezett, melynek célja, egyrészt hogy puffer területként szolgáljanak a borókás-nyárasok és az erdőssztyepp tölgyesek állományainak védelme érdekében, másrészt fontos cél a kezelési egységbe tartozó állományok alatti és tisztásokon található homoki gyepek védelme, állapotuk javítása. Kiemelt feladat az idegenhonos állományok eltávolítása, és az elegyként meglévő őshonos fafajok megőrzésével borókás-nyárasok kialakítása. A kezelési egységbe tartozó erdőrészeltek többnyire faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban kezeltek, de van egy-két vágásos üzemmódú erdőrészlet is, elsősorban a védett területen kívül. Távlati célállományként az üzemtervben is hazai nyáras vagy borókás-nyáras tervezett. A faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód miatt egyéb termelések végrehajtásával javasolt az inváziós fajok eltávolítása. Tekintettel arra, hogy a terület klimatikusan és edafikusan erdőssztyepp zóna, nem cél zárt erdőállományok kialakítása, a nyíltabb foltokat felnyíló erdővé javasolt minősíteni. A hagyományos szerkezetátalakítás (tarvágást követően őshonos fajok ültetése) kerülendő.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Az országos jelentőségű védett természeti területen az idegenhonos állományok átalakítása egyéb termelés keretében lehetséges tekintettel a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra. A nemzeti park saját vagyongazdálkodásában álló védett területeken, pályázat keretében folyamatban van az inváziós fafajok eltávolítása.
- A nem természetvédelmi oltalom alá eső területeken gazdálkodói szándék esetén javasolt az akácok és fenyves állományok őshonos fajokkal történő átalakítása.
- Távlati célállományként borókás-nyáras állományok kialakítása javasolt.
- Az átalakítást elsősorban olyan mértékben javasolt elvégezni, hogy a kialakuló állományok a felnyíló erdő kritériumának megfeleljenek. Mellőzni kell a teljes talajelőkészítést, mesterséges ültetésre is csak a legszükségesebb esetben kerüljön sor. Az állományok kialakításában

felhasználható fafajok: hazai nyárok (*Populus alba*, *P. nigra*, *P. tremula*, *Populus x canescens*), közönséges boróka (*Juniperus communis*).

- Az idegenhonos fás állományok átalakítását elsősorban az őshonos egyedekre és állományrészekre kell alapozni.
- A fakitermelést megelőzően a törzsek kezelésére vegyszeres injektálás alkalmazása ajánlott.
- Az idegenhonos fajok vágásterületein a fakitermelést követően a kivágott fák sarjainak utókezelése javasolt, szükség esetén vegyszeres technológiával.
- Fontos a kezelési egységben található fás állományokkal mozaikoló homoki gyepfoltok megóvása, fátlan állapotban tartásuk. Ennek érdekében a gyepfoltokon fás állományok nem telepíthetőek, a spontán megjelenő fás állományok visszaszorításáról gondoskodni kell, javasolt a meglévő tisztások fenntartása.
- Fakitermelést csak augusztus 15. és március 15. között javasolt végezni.
- A vágásterületen történő égetés mellőzése, illetve az égetések minimalizálása szükséges. A vágástéri hulladék aprítással történő feldolgozása és a területről való elszállítása javasolt.
- A skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) védelme érdekében az álló és fekvő holt, illetve pusztuló fákat elszórtan meg kell hagyni a területen.
- Fontos az erdőgazdálkodáshoz köthető tevékenységek során a jelölő élőhelyek és fajok védelmének figyelembevétele, kímélő eljárások alkalmazása. Azokon a területeken, ahol a homoki nőszirom (*Iris humilis* subsp. *arenaria*), tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)* előfordulnak javasolt a talajbolygatás mellőzése.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A nagyvadállományt olyan szinten szükséges tartani, hogy a környező, természetvédelmi szempontból értékes területek élővilágára a vadlétszám ne okozzon káros hatást, az őshonos fafajok felújulását ne akadályozza.
- Nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos.
- A vadászati létesítmények (magasles) elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
- A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység egésze a Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez (KjTT) tartozik, ahol az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó. A terület jelentős része a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Terület részeként országos jelentőségű védett természeti terület. Ezekben a helyeken a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait, továbbá a *Csévharaszi-borókás természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról* szóló 43/2007. (X. 18.) KvVM rendeletben foglalt előírásokat be kell tartani.

Erdőterületek tekintetében be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM

rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint a Csévharszt-Felső-Tápió-vidéki erdőtervezési körzet körzeti erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat. A növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet alapján a földhasználónak védekezési kötelezettsége van a területen található selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állománnyal kapcsolatban. Az erdők tűz elleni védelméről szóló 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet alapján az erdőgazdálkodásra, valamint az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet alapján a gyepterületekre vonatkozóan tűzvédelemmel kapcsolatos előírások betartása kötelező.

Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetszerű erdők 100 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével.
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (Megjegyzés: Amennyiben homoki gyepek kialakulása kezdődik meg a területen.)
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábbon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljes körű kímélete. (Megjegyzés: az egyéb termelések során)

E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fajok eltávolítása.
E37	Tájhonos fajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában. <i>(Megjegyzés: különösen talajszinten odvas fák, törzsen odvas fák, tükörfolttal rendelkező faegyedek, elhalt koronarészeket tartalmazó fák, magasan törött facsonkok, elváló kérgű fák)</i>
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása. <i>(Megjegyzés: A talajbolygatást minimalizálni szükséges. Kizárólag gödörfúrással, ékásós ültetéssel javasolt csemete telepítése, csak, ha a mesterséges állománypótlás feltétlenül szükséges.)</i>
E51	Felújítás tájhonos fajokkal, illetve célállománnyal. <i>(Megjegyzés: Ültetendő fajok: hazai nyárok (Populus alba, P. nigra, Populus x canescens), közönséges boróka (Juniperus communis).)</i>
E52	Őshonos fajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása.
E54	Idegenhonos fajú faállomány szerkezetátalakítása.
E55	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fajokkal, illetve célállománnyal.
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fajokkal, illetve célállománnyal.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos faj alkalmazása. <i>(Megjegyzés: Ültetendő fajok: hazai nyárok (Populus alba, P. nigra, Populus x canescens), közönséges boróka (Juniperus communis))</i>
E61	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőössztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a tájhonos fajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fajú erdők véghasználata során a tájhonos fajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. <i>(Megjegyzés: A permetezés csak pontpermetezéssel történhet.)</i> • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).

	<ul style="list-style-type: none"> • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E76	Erdőssztyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése.
E77	Az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedeinek eltávolítása során tekintettel kell lenni a túlzott mértékű kitermelés okozta lékesedés elkerülésére a kitermelésre kerülő egyedek kijelölésével vagy a kitermelt idegenhonos fajok egyedeinek helyén, kézi munkával, talaj-előkészítés nélkül, mesterséges felújítás elvégzésével. <i>(Megjegyzés: Az egyéb termeléseket úgy kell elvégezni, hogy a záródás ne csökkenjen a 30% alá.)</i>
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása
E89	Az idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása révén felnyíló erdő, vagy tisztás kialakítása.
Vadgazdálkodási előírás-javaslatok	
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

8. táblázat. KE4 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó állományok átalakítása tervezett, melynek célja, egyrészt, hogy puffer területként szolgáljon a borókás-nyárasok és az erdőssztyepp tölgyesek állományainak védelmében, másrészt a kezelési egységbe tartozó állományok alatti és tisztásokon található homoki gyepek védelme, állapotuk javítása. Kiemelt feladat az idegenhonos állományok eltávolítása, helyükön őshonos fafajú erdők, elsősorban borókás-nyárasok kialakítása. Az átalakítást elsősorban olyan mértékben javasolt elvégezni, hogy a kialakuló állományok a felnyíló erdő kritériumnak megfeleljenek. Mellőzni kell a teljes talajelőkészítést, gödrös ültetéssel javasolt csemetéket ültetni. Ültetendő fafajok: hazai nyáras (*Populus alba*, *P. nigra*, *P. tremula*, *Populus x canescens*), közönséges boróka (*Juniperus communis*)).

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok megfogalmazása nem szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok biztosítják az őshonos jelölő állományok – 6260* Pannon homoki gyepek, 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok (*Junipero-Populetum albae*) és 91I0* Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) – védelmét, egy őshonos fafajú erdőállományokból álló puffer zóna kialakításával. A kezelési egység területén előforduló közösségi jelentőségű jelölő fajok populációinak védelme szükséges.

3.2.1.5. Kezelési egység kódja, neve: KE5 – Egyéb, őshonos faállományok

Kezelési egység meghatározása: A kezelési egységbe jellemzően őshonos fafajok (kocsányos tölgy (*Quercus robur*), hazai nyárok (*Populus alba*, *P. nigra*, *P. tremula*, *Populus x canescens*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*)) alkotta mesterségesen ültetett, jellegtelen faállományok tartoznak, ahol idegenhonos fafajok (kései meggy (*Prunus serotina*), akác (*Robinia pseudoacacia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), zöld juhar (*Acer negundo*)) legfeljebb kis mennyiségben vannak jelen. Üzemtervezett erdők, jellemzően vágásos üzemmódban, melyek a tervezési terület teljes egészén elszórtan helyezkednek el. Ezekben az állományokban a cél az őshonos állományok fenntartása, az idegenhonos fajok visszaszorítása. A kezelési egység kiterjedése 112,1 hektár, a tervezési terület 9,3%-a.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

A kezelési egység nem érint védett természeti területet.

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

–

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

fürge gyík (*Lacerta agilis*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

–

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe sorolt jellegtelen őshonos állományok fenntartása, az idegenhonos fajok visszaszorítása a fő természetvédelmi cél, elsősorban a környező jelölő élőhelyek és fajok megóvása érdekében. A gazdálkodói szándék esetén támogatandó a természetesség növelésére, a megfelelő elegyarányok és korszerkezet kialakítására irányuló tevékenység. Az Evt. által természetésbe vonható, a termőhelynek megfelelő fafaj ültetése, a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) kivételével támogatható. A mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*) visszaszorítása pedig a 1143/2014/EU rendelet alapján kötelező, ill. egyéb inváziós fafajok visszaszorítása is szükséges. Védett természeti területeken a Tvt. 33.§ (3) bekezdése alapján az erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő őshonos fajokkal kell végezni.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Elsődleges fontosságú a gazdálkodási célú erdészeti beavatkozások és a természetvédelmi célok összehangolása. Közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz.
- A gazdálkodói szándék esetén támogatandó a természetesség növelésére, a megfelelő elegyarányok és korszerkezet kialakítására irányuló tevékenység.

- Az erdőrészetek területén elegyes állományok kialakítását javasolt hosszú távon célul kitűzni az alábbi fafajokkal: főfafajként kocsányos tölgy (*Quercus robur*), molyhos tölgy (*Quercus pubescens*), hazai nyárok (*Populus alba*, *P. nigra*, *P. tremula*, *P. x canescens*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), elegyfajként mezei szil (*Ulmus minor*), mezei juhar (*Acer campestre*), tatár juhar (*Acer tataricum*), vadkörte (*Pyrus pyrastrer*).
- Erdőfelújítás és pótlás során tájidegen fafaj nem használható fel. Egyúttal javasolt a potenciális erdőállományokra jellemző fajok elegyarányát mesterséges eszközökkel növelni.
- Az erdőneveléseket úgy szükséges megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő vagy erdészeti tájidegen elegyfajok, különös tekintettel az intenzíven terjedő fajok visszaszorítását, az őshonos fafajok elegyarányának az emelését, valamint az elegyesség fenntartását, növelését szolgálják.
- Természetes-, természet szerű- és származék természetességi állapotú erdők felújítása esetén elsődlegesen a természetes magról, sarjra történő felújítást szükséges alkalmazni, tuskózás, talajelőkészítés nem javasolt.
- Az erdő felújításokon a gyomirtó növényvédőszer használatát korlátozni szükséges, özönnövény fajok terjedése esetén speciális csepegetésmentes vegyszerhasználat, egyéb esetekben a gyomosodás talajbolygatással nem járó mechanikai visszaszorítása alkalmazandó.
- Erdészeti kártevők elleni védekezés során a védett és Natura 2000 jelölő fajok egyedei nem károsodhatnak.
- A véghasználati jellegű munkák és a vegyeskorúsítás lehetőség szerint egyidejű megvalósítása az állományok hosszabb időszakra elnyújtott átalakításával.
- A véghasználati/átalakítási munkák során a lombos facsoportok és állományrészek hagyásfacsoportként való kijelölése, érintetlenül (cserjeszintjükkel együtt) történő megtartása.
- Az erdőgazdálkodás során törekedni kell arra, hogy mindig legyenek a vágásérettségi korhoz közeli erdők.
- Amennyiben őshonos fajokból lehetséges, a hagyásfa-csoportokon belül fekvő holtfa minél nagyobb mértékű (hektáronként min. 10 m³) visszahagyása.
- A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása.
- Szükséges az állományokban képződő minden őshonos fafajú, utakra nem balesetveszélyes őshonos holtfa, pusztuló vagy tövön száradt törzs, facsonk, valamint odvas-üreges törzsek visszahagyása a közösségi jelentőségű fajok (pl. erdőlakó denevérek, szaproxilofág rovarok) és egyéb védett állatfajok (pl. odúlakó madarak és emlősök) életfeltételeinek biztosítása érdekében. Az állományokban régebb óta földön fekvő és tövön száradt őshonos törzsek összetermelése és kiszállítása mellőzendő, valamint a gyökértányérral kifordult törzsek is visszahagyandóak.
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. A vágástéri hulladék aprítással történő feldolgozása és a területről való elszállítása javasolt.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével való kijelölése.
- A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikrohabitatok minél teljesebb körű megővésével történő elvégzése.
- Az erdőgazdálkodás során törekedni kell arra, hogy mindig legyenek a vágásérettségi korhoz közeli erdők.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása olyan mértékig, hogy a természetvédelmi szempontból értékes területek élővilágára, az őshonos állományok felújulására a vadlétszám ne okozzon káros hatást.
- A vadgazdálkodási létesítmények elhelyezését az érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen és módon történhet.
- Nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos.
- A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:*Kötelezően betartandó előírások:*

A kezelési egység egésze a Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez (KjTT) tartozik, ahol az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó. A terület egy kis része a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Terület részeként országos jelentőségű védett természeti terület. Ezekre a helyeken a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait, továbbá a *Csévharaszi-borókás természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról* szóló 43/2007. (X. 18.) KvVM rendeletben foglalt előírásokat be kell tartani.

Erdőterületek tekintetében be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint a Csévharaszt-Felső-Tápió-vidéki erdőtervezési körzet körzeti erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat. A *növényvédelmi tevékenységről* szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet alapján a földhasználónak védekezési kötelezettsége van a területen található selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állománnyal kapcsolatban. Az *erdők tűz elleni védelméről* szóló 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet alapján az erdőgazdálkodásra, valamint az *Országos Tűzvédelmi Szabályzatról* szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet alapján a gyepterületekre vonatkozóan tűzvédelemmel kapcsolatos előírások betartása kötelező.

Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználatok során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában. <i>(Megjegyzés: különösen talajszinten odvas fák, törzsen odvas fák, tükröfolttal rendelkező faegyedek, elhalt koronarészeket tartalmazó fák, magasan törött facsonkok, elváló kérgű fák)</i>
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása.

E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (Megjegyzés: termőhelynek megfelelően fő fafajként kocsányos tölgy (<i>Quercus robur</i>), hazai nyárok (<i>Populus alba</i> , <i>P. nigra</i> , <i>P. tremula</i> , <i>P. x canescens</i>), magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>), elegyfajként mezei szil (<i>Ulmus minor</i>), mezei juhar (<i>Acer campestre</i>), tatár juhar (<i>Acer tataricum</i>), vadkörte (<i>Pyrus pyraeaster</i>), molyhos tölgy (<i>Quercus pubescens</i> .)
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E61	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a tájhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. (Megjegyzés: A permetezés csak pontpermetezéssel történhet.) • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E82	Tuskóprizmák, tuskópaszták nem létesíthetők.
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
E86	A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.
E89	Az idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása révén felnyíló erdő, vagy tisztás kialakítása.

Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

9. táblázat. KE5 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Inváziós fajok visszaszorítása: A kezelési egységben található idegenhonos, inváziós fásszárú állományok és egyedi fák, különösen kései meggy (*Prunus serotina*), akác (*Robinia pseudoacacia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), zöld juhar (*Acer negundo*) esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával. A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, nem sarjadó fajok kivágása, sarjadásra képes fajok vegyszeres kezelése. A kezelési egységben tulajdonosi, gazdálkodói szándék esetén támogatandó a természetesség növelésére, a megfelelő elegyarányok és korszerkezet kialakítására irányuló tevékenység.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok megfogalmazása nem szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos fafajok visszaszorítása a honos fajokból álló elegyes állományok kialakítása hosszú távon biztosítja, a termőhelynek megfelelő őshonos vegetáció kialakulását, a jelölő fajok életfeltételeinek javítását. Ezen kívül segíti a kapcsolódó területek értékes fajainak és jelölő élőhelyeinek védelmét, hogy azok természetessége ne romoljon az inváziós fajok terjedése miatt.

3.2.1.6. Kezelési egység kódja, neve: KE6 – Idegenhonos faállományok

Kezelési egység meghatározása: Ebbe a kezelési egységbe tartoznak az idegenhonos fafajú, döntő többségükben üzemtervezett erdőállományok, melyek tervezési területen mindenütt uralkodóak, a védett Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Terület kivételével. Az idegenhonos faállományok többsége, közel kétharmada akácos, melyek gyakran kései meggyel (*Prunus serotina*), nyugati ostorfával (*Celtis occidentalis*), mirigyes bálványfával (*Ailanthus altissima*) ritkábban zöldjuharral (*Acer negundo*) elegyesek. Az állományok közel harmada fenyőállomány, erdeifenyves, ill. feketefenyves, ezen kívül nemes nyárasok találhatóak a területen. Az állományok természeti értékei közé az egykori homoki gyepekben élő fajok maradvány-állományai tartoznak. A kezelési egység kiterjedése 767,9 hektár, a tervezési terület 64%-a.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

A kezelési egység nem érint védett természeti területet.

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

OD – Lágyszárú évelő özönfajok állományai

P8 – Vágásterületek

- S1 – Ültetett akácok
- S2 – Nemesnyárasok
- S3 – Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
- S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek
- U10 – Tanyák, családi gazdaságok

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

–

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)*, homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

–

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység idegenhonos faállományai fenntarthatóak, átalakításuk nem feltétlenül szükséges. A védett természeti területnek nem minősülő területeken gazdálkodói szándék esetén a fafajcserés szerkezetátalakítás őshonos fafajokkal elvégezhető. Az Evt. által természetbe vonható, a termőhelynek megfelelő fafaj ültetése, a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) kivételével támogatható. Az állományokban történő gazdálkodás a környező jelölő élőhelyeket, valamint a jelen lévő védett és jelölő fajokat nem károsíthatja. A területen az inváziós fajok visszaszorítása a környező jelölő élőhelyek megóvása érdekében fontos feladat. A mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*) visszaszorítása a 1143/2014/EU rendelet alapján kötelező, ill. egyéb inváziós fafajok visszaszorítása is szükséges.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A nem természetvédelmi oltalom alá eső területeken gazdálkodói szándék esetén támogatható az idegenhonos állományok őshonos fajokkal történő szerkezetátalakítása.
- Az erdőrésztetek területén elegyes állományok kialakítását javasolt hosszú távon célul kitűzni az alábbi fafajokkal szürke nyár (*Populus canescens*), kocsányos tölgy (*Quercus robur*), mezei szil (*Ulmus minor*), mezei juhar (*Acer campestre*), tatár juhar (*Acer tataricum*), vadkörte (*Pyrus pyraeaster*).
- A véghasználati/átalakítási munkák során az őshonos fák, facsoportok és állományrészek hagyásfa-csoportként való kijelölése, érintetlenül (cserjeszintjükkel együtt) történő megtartása javasolt.
- Amennyiben őshonos fajokból lehetséges, a hagyásfa-csoportokon belül fekvő holtfa minél nagyobb mértékű (hektáronként min. 10 m³) visszahagyása szükséges
- Szükséges az állományokban képződő minden őshonos fafajú, utakra nem balesetveszélyes őshonos holtfa, pusztuló vagy tövön száradt törzs, facsonk, valamint odvas-üreges törzsek visszahagyása a közösségi jelentőségű fajok (pl. erdőlakó denevérek, szaproxilofág rovarok) és egyéb védett állatfajok (pl. odúlakó madarak és emlősök) életfeltételeinek biztosítása érdekében. Az állományokban régebb óta földön fekvő és tövön száradt őshonos törzsek összetermelése és kiszállítása mellőzendő, valamint a gyökértányérral kifordult törzsek is visszahagyandóak.
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. A vágástéri hulladék aprítással történő feldolgozása és a területről való elszállítása javasolt.

- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével való kijelölése szükséges.
- A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikrohabitatok minél teljesebb körű megóvásával történő elvégzése javasolt.
- A geofiton fajok védelmében azok előfordulási helyén a teljes talajelőkészítés kerülendő.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása olyan mértékig, hogy a környező, természetvédelmi szempontból értékes területek élővilágára a vadlétszám ne okozzon káros hatást.
- A vadgazdálkodási létesítmények elhelyezését az érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen és módon történhet.
- Nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos.
- A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység egésze a Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez (KjTT) tartozik, ahol az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó.

Erdőterületek tekintetében be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint a Csévharaszt-Felső-Tápió-vidéki erdőtervezési körzet körzeti erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat. A *növényvédelmi tevékenységről* szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet alapján a földhasználónak védekezési kötelezettsége van a területen található selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állománnyal kapcsolatban. Az *erdők tűz elleni védelméről* szóló 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet alapján az erdőgazdálkodásra, valamint az *Országos Tűzvédelmi Szabályzatról* szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet alapján a gyepterületekre vonatkozóan tűzvédelemmel kapcsolatos előírások betartása kötelező.

Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. <i>(Megjegyzés: amennyiben őshonos fafajból természetes úton biztosítható)</i>
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. <i>(Megjegyzés: szürke nyár (Populus canescens), kocsányos tölgy (Quercus robur), mezei szil (Ulmus minor), mezei juhar (Acer campestre), tatár juhar (Acer tataricum), vadkörte (Pyrus pyraeaster).)</i>
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. <i>(Megjegyzés: gazdálkodói szándék esetén)</i>
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítására során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megővése.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
Vadgazdálkodási előírás-javaslatok	
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.
------	---

10. táblázat. KE6 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az idegenhonos állományok őshonos faállománnyal való szerkezetátalakításos felújítása gazdálkodói szándék esetén támogatható.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok megfogalmazása nem szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos állományok esetleges szerkezetátalakítása hosszú távon biztosítja a termőhelynek megfelelő őshonos vegetáció kialakulását, a jelenlévő jelölő fajok életfeltételeinek javítását. Ezen kívül segíti a kapcsolódó területek értékes fajainak és jelölő élőhelyeinek védelmét, hogy azok természetessége ne romoljon az inváziós fajok terjedése miatt.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely rekonstrukciós javaslatokat az egyes kezelési egységek leírásánál részleteztük, itt csak rövid összefoglalást adunk.

Az idegenhonos és inváziós lágú- és fásszárú fajok visszaszorítása a teljes területen fontos feladat mindegyik kezelési egységben (részletezve ld.: KE1, KE2, KE3, KE4, KE5, KE6).

A jelölő gyepterületek megóvása érdekében a szukcesszió következtében terjedő őshonos cserjefajok állományának visszaszorítása szükséges (részletezve ld.: KE1).

Szintén javasolt a nem őshonos fafajú erdők, valamint a vegyes állományú erdőrészek őshonos fafajává alakítása szerkezetátalakítással (részletezve ld.: KE4).

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló közösségi jelentőségű fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések elsősorban élőhely kezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. A kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok alkalmazása révén az itt előforduló védett fajok fennmaradása biztosítható. Az inváziós fajok visszaszorítása minden élőhelytípusban javítja a közösségi jelentőségű fajok életfeltételeit.

Tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)*

A tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)* a tervezési területen a KE1, KE2, KE3, KE4 kezelési egységek területén, az Ócsai lőtér és a Csévharaszi Buckások területen, nyílt homoki gyepekben és a borókás-nyarasok tisztásain található. A 2006 és 2011 között zajlott *A pannon bennszülött tartós szegfű védelme* c. LIFE pályázat keretein belül a tartós szegfű élőhelyein inváziós fajok (akác) irtására került sor. Az állományok nagyságát, annak változását pályázati időszakban, illetve azt követően is részletes monitoring tevékenységgel követte nyomon a nemzeti park igazgatóság. Bár a pályázati időszak alatt az állomány nagyság jelentősen növekedett, jelenleg az összes hazai állományt tekintve a tervezési területen a legnagyobb az állománycsökkenés mértéke: 2019-ben 2011-hez képest a tövek kevesebb mint 7%-a volt megtalálható Csévharasztton. Ennek oka lehetett a nyíltabb gyepek és az, hogy

kevés volt a magtermés. Magonccal elvétve lehet találkozni a területen. A projekt alatt letermelt fehér akácok (*Robinia pseudoacacia*) több helyen erőteljesen sarjadnak gyökérről veszélyeztetve a kialakuló gyepeket. A vegyszeres kezelést túlélt selyemkórók (*Asclepias syriaca*) újra virágoznak és termést érlelnek egyelőre nem nagy tömegben. További veszélyeztető tényezők a bálványfa (*Ailanthus altissima*) és a kései meggy (*Prunus serotina*). Helyenként nagyobb mértékben tapasztalható a vadak (elsősorban mezei nyúl) rágása a szegfűveken. Ennek szerepe az állomány csökkenésében nem ismert, de az kijelenthető, hogy a gyenge magterméssel együtt ez is egy jelentősebb befolyásoló tényező lehet különösen úgy, hogy az eddigi megfigyelések alapján szárazságok idején nagyobb mértékű a szegfűvek lerágása. Ennek feltehetően az az oka, hogy ilyen időszakokban kevesebb a zöld táplálék. Az Ócsai lőtér területén 2011-hez képest 2017-re határozottan növekvő tőszám 2019-re jelentősen lecsökkent. A lőtér északi felén lévő foltokban legutóbb tapasztalt sokszor többszörös növekedés után ezekben a foltokban is drasztikus csökkenés figyelhető meg, míg a déli részen lévőekben tovább folytatódott ez a folyamat. A területen még mindig rendszeres terepmotorozás nyomai láthatóak, ezek alkalmanként a szegfű élőhelyén haladnak keresztül.

A tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)* állományának változása (egyedszám) a tervezési területen:

	2008	2009	2010	2011	2017	2019
Csévharaszt Natura 2000	1138	1782	1744	2243	413	151
Ócsa, lőtér	556	1386	1156	2074	2603	911

Az állomány védelme érdekében szükséges egyes állományok körbekerítése a lerágás ellen, magfogás és in situ helyben történő magvetés zártabb gyepfoltokba, félárnyékos helyekre.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Monitorozás

A természetvédelmi szempontú felmérések célja a területen előforduló, közösségi jelentőségű élőhelytípusok, ill. fajok rendszeres felmérése, továbbá a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak nyomon követése. A vizsgálatok a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek, amennyiben az adott faj felmérésére elkészült a felmérési protokoll. A tervezési területen rendszeresen felmérésre kerülnek az NBmR keretein belül a táblázatban felsorolt védett növény- és állatfajok. A fajnév után megadjuk a mintavételi módszert és a Natura 2000 területen belül elhelyezkedő mintavételi helyeket.

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere ¹
homoki nőszirom (<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>)	Csévharaszi homokvidék KjTT	E(C2)
tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i>)*	Csévharaszi homokvidék KjTT	A
Szarvas álganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>)	Csévharaszi homokvidék KjTT	NBmR protokoll szerint
Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>)	Csévharaszi homokvidék KjTT	NBmR protokoll szerint

¹ NBmR mintavételi módszerek edényes növényfajok esetében.

B: a fajnak öt helyszínen történő felmérése

C: az összes ismert lelőhely közül kiválasztott számú, 1x1 km-es négyzet(ek) felmérését kell elvégezni, egy vegetációs perióduson belül, az állományméret (számassági érték) meghatározásával.

E: „C” + a nemzeti park-igazgatóság területén előforduló összes ismert populációt is fel kell mérni, az állományméret becslésével 3 vagy 6 év alatt.

11. táblázat. Az NBmR keretein belül rendszeresen felmért fajok és módszerei

Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. számú függelékében felsorolt növényfajok közül a tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)* állományát 3 évente kell felmérni. A homoki nőszirm (*Iris humilis ssp. arenaria*) állománya további felmérést igényel, kisebb-nagyobb foltjai bárhol felbukkanhatnak. Szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*) előkerülése a területen feltételezhető. A faj célzott szakszerű kutatása kimutathatja, előkerülése a nyíltabb gyepekben várható. Kimutatása fényen történő gyűjtéssel, koraesti hálózással a leghatékonyabb május második felétől július elejéig. A vizsgálatot célszerű 3-6 évente megismételni. A rendelkezésre álló adatok alapján a magyar futrinka (*Carabus hungaricus*) monitorozása nem feltétlenül szükséges. Amennyiben az élőhelyek állapotában jelentős változás nem áll be, 6 évente elégséges szeptember-októberi talajcsapdás mintavétellel ellenőrizni a jelenlétét.

Az NBmR keretei között végzett növénytársulás cönológiai felmérések közül a területen a meszes talajú homokpuszta (*Festucetum vaginatae*) társulás mintavételezése folyik. A protokoll szerinti (BATA et al. 2010) trend-monitorozást háromévente kell elvégezni.

Kutatás

Javaslatok a közösségi jelentőségű és védett fajok kutatására:

A magyar futrinka (*Carabus hungaricus*) állományát legutóbb 2006-ban vizsgálták, azóta szórványadatai kerültek elő. Állományának egyszeri célzott vizsgálata szükséges. A szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*) csupán véletlenszerűen került elő a korábbi felmérések során. A módszertani fejlesztéseknek köszönhetően kimutatása esti lámpás kereséssel hatékonyabb, így ezzel a módszerrel legalább 6 évente legalább egyszer felmérését meg kell ismételni. A fák elváló kérge alatt élő skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) célzott keresése szükséges. A vizsgálati területen eddig nem került elő, ugyanakkor a jellegtelen alföldi nemesnyarasok jellemző faja. A faj monitorozását csak abban az esetben kell ismételni, amennyiben az a területről előkerül. A felmérés során érdemes az idősebb nyarak elváló kérge alatt figyelmesebben keresni mind imágó, mind pedig lárva alakban. Az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. számú mellékletében felsorolt lepkéfajok közül a farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*) került elő a területen. A faj helyenként az alföldi jellegtelen nemesnyarasokban is megtalálja tápnövényét a farkasalmát, és szép számban tenyészik. A faj felmérése történhet az imágók regisztrálása, állományainak monitorozása, transzekt mentén történő számlálással lehetséges, részletes populációnagyság becslésre irányuló felmérés során az egyedek egyedi jelölés visszafogása szükséges. Az állomány felmérését amennyiben előkerül 10 évente javasolt megismételni.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. mellékletében felsorolt, a területen előforduló kétéltű a zöld varangy (*Bufo viridis*), míg a hüllőfajok a rézsikló (*Coronella austriaca*), a fürge gyík (*Lacerta agilis*), a zöld gyík (*Lacerta viridis*) és a fali gyík (*Podarcis muralis*). A fentiekben felsorolt kétéltű és hüllőfajok populációinak célzott felmérését a megfelelő helyeken történő egyedi megfigyelések segítségével lehet elvégezni.

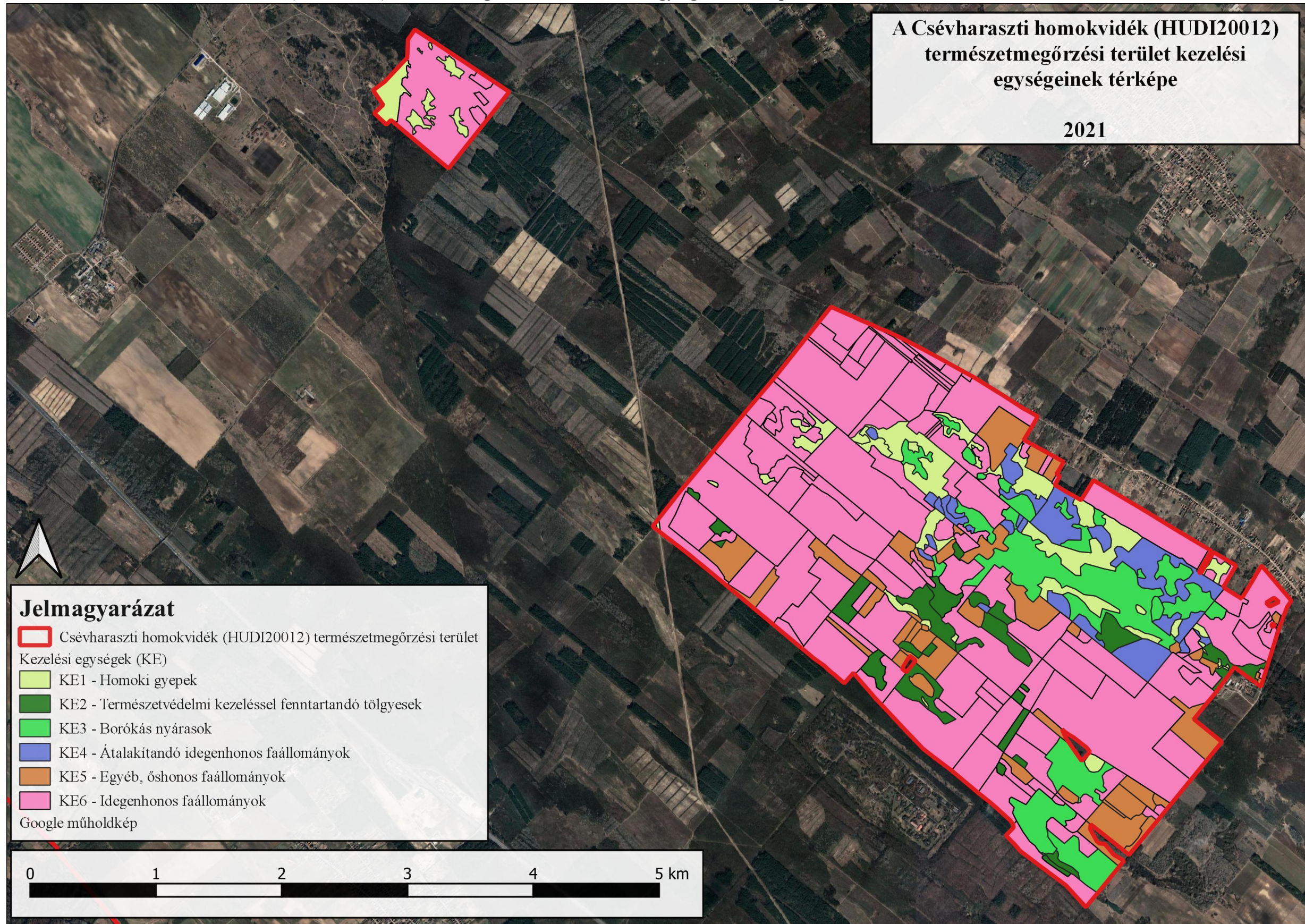
A terület különlegessége, hogy szinte a teljes területen megfigyelhető a tölgyfajok spontán újulása, ami az Kiskunságban nem gyakori folyamat. Célzott természetvédelmi kutatás kimutathatja a tölgyesek regenerációjának folyamatát, mely természetvédelmi kezelési intézkedésekkel a tölgy nagyobb számban való megjelenését segítheti elő.

Az elkészült élőhelytérkép frissítése 10-12 éves ciklusonként szükséges. A térképezés során külön figyelmet kell fordítani az élőhelyeket veszélyeztető növényfajok esetleges terjedésére. Az élőhelytérkép készítésekor vizsgálni kell, hogy a kezelési tervben javasolt kezelések milyen hatással vannak az egyes élőhelytípusokra. Az élőhelytérkép készítésének szempontjai, módszertana NBmR

élőhelytérképezés protokollban kidolgozott elvek szerint kell, hogy készüljön (Takács, Molnár 2009). A térképezés során a Nemzeti Élőhelyosztályozási Rendszer aktuális kategóriarendszerét (ÁNÉR 2011) kell használni, továbbá az ÁNÉR 2011 szerint kategorizált vegetációs egységeket be kell sorolni az élőhelyvédelmi irányelv 1. mellékletében felsorolt közösségi jelentőségű élőhelytípusokba is.

3.2.5. Melléletek

1. melléklet. A Csévharaszti homokvidék (HUDI20012) természetmegőrzési terület kezelési egységeinek térképe

2. melléklet. A kezelési egységek által érintett helyrajzi számok és erdőrészek

Kezelési egység kódja: KE1
Kezelési egység megnevezése: Homoki gyepek
Terület nagysága: 84,4 ha
Érintett helyrajzi számok: Csévharaszt 210, 0228/10, 0228/4, 0229/1, 0229/2, 0241/21 a, 0241/4, 0242 a, 0242 b, 0242 c, 0242 d, 0242 f, 0242 g, 0242 h, 0243/9 a, 0247/15, 0247/16, 0247/65 b Ócsa 152
Érintett erdőrészek:

Kezelési egység kódja: KE2
Kezelési egység megnevezése: Természetvédelmi kezeléssel fenntartandó tölgyesek
Terület nagysága: 57,5 ha
Érintett helyrajzi számok: Csévharaszt 0229/1, 0230/4, 0241/21 a, 0241/22, 0241/4
Érintett erdőrészek:

Kezelési egység kódja: KE3
Kezelési egység megnevezése: Borókás-nyárasok
Terület nagysága: 117,5 ha
Érintett helyrajzi számok: Csévharaszt 0229/1, 0229/2, 0241/21 a, 0241/21 b, 0241/4, 0247/16
Érintett erdőrészek:

Kezelési egység kódja: KE4
Kezelési egység megnevezése: Átalakítandó idegenhonos faállományok
Terület nagysága: 60,6 ha
Érintett helyrajzi számok: Csévharaszt 248, 0229/1, 0229/2, 0241/21 a, 0241/4, 0242 a, 0247/16
Érintett erdőrészek:

Kezelési egység kódja: KE5
Kezelési egység megnevezése: Egyéb, őshonos faállományok
Terület nagysága: 112,1 ha
Érintett helyrajzi számok: Csévharaszt 195, 210, 0229/1, 0229/2, 0230/4, 0241/21 a, 0241/21 g, 0241/22, 0241/4, 0242 a, 0242 b, 0242 c, 0242 d, 0242 f, 0242 g, 0242 h, 0243/9 a
Érintett erdőrészek:

Kezelési egység kódja: KE6
Kezelési egység megnevezése: Idegenhonos faállományok
Terület nagysága: 767,9 ha
Érintett helyrajzi számok: Csévharaszt 195, 199, 210, 249, 0228/10, 0228/4, 0228/5, 0229/1, 0241/2, 0241/20, 0241/21 a, 0241/21 b, 0241/21 f, 0241/4, 0242 a, 0242 d, 0242 f, 0242 h, 0243/9 a, 0247/15, 0247/16, 0247/65 b, 0247/86 b, 0256/59 Ócsa 152
Érintett erdőrészek:

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez (KjTT) tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó. A tervezési terület egy része a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Terület részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ahol a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait, továbbá a Csévharaszi-borókás természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 43/2007. (X. 18.) KvVM rendeletben foglalt előírásokat be kell tartani. A terület 31,79 %-a az országos ökológiai hálózat magterület övezetébe, 66,36 %-a pufferterület övezetébe tartozik, melyről a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. tv. rendelkezik. Ezen kívül a tervezési terület egy része, összesen 0,62 ha, helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, valamint a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.

Erdőterületek tekintetében be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint a Csévharaszt-Felső-Tápió-vidéki erdőtervezési körzet körzeti erdőterveit.

A Natura 2000-es gyepterületek esetében a gazdálkodóknak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartania. A rendelettel kapcsolatban fontos jelezni, hogy a 3. § (1) bekezdése szerint a gyepterületeket legeltetéssel, illetve kaszálással kell hasznosítani.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat. A növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet alapján a földhasználónak védekezési kötelezettsége van a területen található selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állománnyal kapcsolatban.

Az erdők tűz elleni védelméről szóló 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet alapján az erdőgazdálkodásra, valamint az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet alapján a gyepterületekre vonatkozóan tűzvédelemmel kapcsolatos előírások betartása kötelező.

A tervezési területen az erdők kiterjedése a legnagyobb, több mint 1000 hektár, a terület kb. 95%-át teszi ki. A művelésből kivont területek aránya 5% körüli, kiterjedésük több, mint 61 hektár (katonai területek). A legelőként nyilvántartott területek aránya csupán 0,18%. A tervezési terület közel 100%-a van állami tulajdonban. Ebből a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában 131,75 ha van, ami a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Területet foglalja magába. A magántulajdonban lévő területek részesedése minimális, az 1%-ot sem éri el.

3.3.1. Agrártámogatások

Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb

elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése

A területen előforduló művelési ágak szerint az alábbi támogatások vehetők igénybe:

Erdőkre (szektortól függetlenül):

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához (erdőállomány alatti erdősítéssel történő teljes erdőszerkezet átalakítás, tarvágást követő teljes erdőszerkezet-átalakítás, alátelepítés során állománykiegészítéssel történő erdőszerkezet átalakítás) normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a VP5- 8.5.1.-16 *Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások* felhívás alapján. Tulajdonosi döntés alapján az állami erdőgazdálkodók nem veszik igénybe a támogatást.

A VP5- 8.1.1-16 *Erdősítés támogatása* felhívás keretében a klímaváltozás hatásainak csökkentése, a szél és vízerózió elleni védekezés, valamint a faanyag, mint környezetbarát nyersanyag és megújuló energiaforrás iránti növekvő igény kielégítése érdekében az erdőterület növelése támogatható, erdőtelepítéssel, ill. ipari célú fásszárú ültetvény létrehozásával. A támogatási kérelmeket 2016. július 20.-tól folyamatosan lehet benyújtani egészen 2021. december 30-ig.

A VP4-15.2.1.1-16 *Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése*, ill. a VP4-15.2.1.2-17 *Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése* felhívások keretében a klíma rezisztens fafajok biztosítását, ill. a magyarországi erdészeti fafajok genetikai erőforrásainak megőrzését szolgáló számos tevékenységre lehet támogatást igényelni.

A VP4-8.5.2.-17 *Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése* felhívás keretében erdei pihenőhely kialakítása vagy továbbfejlesztése, valamint erdei kirándulóhely és településkörnyéki kirándulóhely kialakítása vagy továbbfejlesztése tevékenységek támogathatóak. Mindkét célterületen kizárólag korlátozásmentesen és ingyenesen igénybe vehető eszközök és létesítmények támogathatók, amelyeket a kedvezményezettek kötelesek 5 éven keresztül úgy fenntartani, hogy térítésmentesen igénybe vehetők legyenek. Egy támogatási kérelmet egy vagy akár mindkét célterületre is be lehet nyújtani.

Javasolt agrártámogatási rendszer

Olyan agrártámogatási rendszer kidolgozása lenne szükséges, ahol az állami szektor szereplők is jogosultak a természeti értékek fenntartását és fejlesztését célzó agrártámogatások igénybevételére, és pénzügyi ösztönzőkkel a magángazdálkodókhoz hasonlóan érdekeltté teszik a természeti értékek fejlesztését biztosító művelésben. A különböző fafajok telepítése és művelése támogatásának ténylegesen ösztönöznie kell a termőhelyi viszonyoknak megfelelő őshonos fajok megfelelő elegyarányú állományainak telepítését.

Az állami tulajdonban álló erdőterületek nem támogathatóak a VP4-12.2.1-16 *Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések* felhívás alapján, ezért szükség lenne olyan ösztönzők bevezetésére, mely az állami erdőgazdaságok számára a természetvédelmi célú tevékenységeket helyezi előtérbe. Az erdőgazdálkodók használatában álló gyepterületek sok esetben nem támogathatóak és művelésük nem is kívánatos, így bevételt sem jelentenek. A területek rendben tartását (pl. inváziós növények visszaszorítása) pénzügyi ösztönzők bevezetésével lehetne elősegíteni.

A cserjésedés visszaszorítására jelenleg nincs kidolgozott támogatási rendszer, ezért javasoljuk ilyen típusú rendszer kiépítését. *Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendeletben nem szereplő inváziós fajok visszaszorításának ösztönzése is szükséges. Olyan támogatási rendszert javasolunk, amely a fertőzöttség mértékét alapul véve, javasolt technológiák (élőhelytől és fertőzöttségtől függően mechanikai vagy kémiai módszer) alkalmazása mellett nyújtana a visszaszorításhoz támogatást. A hektár alapú támogatási rendszer helyett a területfüggő támogatás javasolt egyes kiemelt élőhelyek, fajok élőhelye tekintetében. A gazdálkodók értékmezőrő tevékenységet végeznek, és a jelenlegi támogatási összeg mellett ezen esetekben nem éri meg a gazdálkodás. Kis, értékes területekre a nagyobb támogatási összeg motiválttá teheti a gazdálkodókat, mert nehezebb kezelni és betartani az előírásokat kis területen, mint sok száz hektáron. A támogatások élőhely típusonkénti súlyozása előnyösen hatna a terület művelésére. A gazdálkodók agrártámogatási rendszerekben való nagyobb arányú részvételét a további hatékony és szakszerű tájékoztatással, a magasabb dotációval és hatékonyabb szankcionálással lehet elérni.

3.3.2. Pályázatok

Projekt hivatalos címe: VEKOP Pannon homoki élőhelyek fejlesztése

Azonosító száma: VEKOP-4.2.1-15-2016-00005

Időtartama: 2016. május 02. - 2023. szeptember 30.

A projekt célja a területen előforduló Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (9110*) és Pannon homoki gyepek (6260*) jelölő élőhelyek természetességi állapotában hosszú távú javítása, valamint területük növelése. A pályázat keretein belül a következő kezelések kivitelezése történik meg.

A területen elsősorban a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), illetve szálanként a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*) és a mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*) terjeszkedése veszélyezteti a természetes vegetáció fennmaradását. A felnyíló akácok alatt az eredeti nyáras-borókás vegetáció, illetve a homoki gyepek fajai ugyan megtalálhatók, azonban a jelenlegi inváziós faállományok fennmaradása esetén – különösen a nyugati ostorfa és a bálványfa allopatikus hatása, valamint az árnyalás révén – diverzitásuk csökkenése várható. A fehér akác jelenléte a talaj kémiai átalakulása révén kedvező körülményeket teremt más özőngyomok megtelepedéséhez is. Az akác gyökérsarjainak terjedése révén súlyosan veszélyezteti a többnyire kedvező természetességi állapotú gyepeket. Az előzőekben ismertetett problémák kezelése érdekében a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság a „VEKOP Pannon homoki élőhelyek fejlesztése” című, VEKOP-4.2.1-15-2016-00005 azonosító számú pályázat keretében, mintegy bruttó 64,5 ha nagyságú területen végzi az inváziós növényfajok szelektív növényvédőszeres technológiával történő visszaszorítását. Ennek keretében elsősorban a fehér akác, a nyugati ostorfa és a mirigyes bálványfa egyedeinek törzsinjektálása, illetve sarjkenése, továbbá a kisebb foltokban vagy szálanként előforduló közönséges selyemkóró egyedeinek hajtáskenéssel végzett irtása valósul meg. A beavatkozással az inváziós fajok állományainak felszámolásán és további terjeszkedésük akadályozásán túl a természetes vegetáció regenerálódását is elő kívánjuk segíteni.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1 Felhasznált kommunikációs eszközök

Kommunikációs eszköz típusa	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettje	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
önkormányzati kifüggesztés	lakosság, gazdálkodók, tulajdonosok, települési önkormányzatok	2 önkormányzat	2021. 07. 26.	2 db levél
véleményezési kérelem	területileg érintett államigazgatási szervek, települési önkormányzatok, civil szervezetek, gazdálkodók, tulajdonosok	2 önkormányzat, összesen 22 államigazgatási szerv, gazdálkodó, civil szervezet	2021. 07. 26.	24 levél HKP-n/KÉR-en/cégkapun keresztül
honlap	lakosság		2021. 07. 26.	

12. táblázat. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

- 2021. augusztusában történt meg az elkészült terv egyeztetése. Július 26.-án a DINPI honlapján közzétételre került a fenntartási terv egyeztetési anyaga, melynek véleményezését kértük a területileg érintett államigazgatási szervektől, önkormányzatoktól, civil szervezetektől, földtulajdonosoktól, gazdálkodóktól. Ezzel párhuzamosan a DINPI kérésére a 2 érintett települési önkormányzatnál kifüggesztésre került a véleményezési anyag.

3.4.2 A kommunikáció címzettjei

A Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által az alább felsorolt érdekelt megkeresése történt meg.

1. véleményezési kérelem

címzettek:

- Csévharaszt Község Önkormányzata
- Ócsa Város Önkormányzata
- Pest Megyei Kormányhivatal, Állami Főépítész Iroda
- Pest Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály
- Pest Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági, Állategészségügyi, Növény- és Talajvédelmi Főosztály
- Pest Megyei Kormányhivatal, Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály
- Pest Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály
- Pest Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály
- Pest Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi, Természetvédelmi, Hulladékgazdálkodási és Bányafelügyeleti Főosztály Bányafelügyeleti Osztály
- Pest Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi, Természetvédelmi, Hulladékgazdálkodási és Bányafelügyeleti Főosztály
- Honvédelmi Minisztérium, Védelemgazdasági Hivatal Biztonsági beruházási, EU-s Fejlesztési és Környezetvédelmi Igazgatóság
- Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
- Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
- Nemzeti Földügyi Központ
- Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Pest Megyei Rendőr-főkapitányság
- Nagykunsági Erdészeti és Faipari Zártkörű Részvénytársaság (NEFAG Zrt.)
- Üllő-Vasad Természetvédő Vadásztársaság
- Ósborókás Vadásztársaság
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- Magyar Természetvédők Szövetsége
- Országos Erdészeti Egyesület
- **beérkezett vélemények száma: xxx db levél**

alátámasztó dokumentum: kiküldött levelek és címlista

2. önkormányzati közzététel

címzettek:

- Csévharaszt Község Önkormányzata
- Ócsa Város Önkormányzata

érintettek száma: 2 önkormányzat

alátámasztó dokumentum: kifüggesztés igazolása (2 db levél)

3.4.3 Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel**Véleményezési eljárás**

A véleményezési eljárás során **xxx** db vélemény érkezett, melyek közül **xxx** levele nem tartalmazott érdemi észrevételt, javaslatot. A többi vélemény, ill. az arra adott válasz az alábbi táblázatban került összefoglalásra.

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe – indokolás

13. táblázat. Beérkezett vélemények és azok tervbe építése

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A tervezési terület Magyarország Kistájainak Katasztere (DÖVÉNYI 2010) alapján az Alföldön, azon belül a Duna menti síkságon található, a Pesti-Hordalékkúp-síkság kistáj része. A dél felé nyitott, félmedence-szerűen megjelenő kistáj jellemző domborzati formái fluviális és deráziós úton képződtek. Észak-dél irányú teraszok sávjait a Duna bal parti mellékvizeinek völgyei nyugat-kelet irányban mozaik- és sakkáblaszerűen szabdalják. A tervezési terület közigazgatásilag Csévharaszt és egy kis részen Ócsa községekhez tartozik, azok külterületén helyezkedik el. A tervezési terület túlnyomóan 120-130 m tszf-i magasságú, legmagasabb pontja a 141,3 m magas Halesz. Orográfiai domborzattípusát tekintve enyhén hullámos síkság. A felszint a futóhomokformák uralják. Ezen a területen a magasabb teraszok a fiatalabb, alacsonyabb teraszokkal egy szintbe kerültek, így a domborzat elveszti teraszos jellegét.

1.1.1. Éghajlati adottságok

A tervezési terület mérsékelt meleg-száraz éghajlatú. Az évi napsütés összege 1910-1940 óra körüli. Az évi középhőmérséklet 10,0-10,2 °C körül alakul. A tenyészidőszak középhőmérséklete 17,0-17,5 °C. Április 15. után számíthatunk arra, hogy a napi középhőmérséklet meghaladja a 10 °C-ot, és október 18-20. között várható, hogy az alá csökken. A fagymentes időszak közel 200 nap évente. A területen a csapadék évi összege 520-550 mm, ebből a tenyészidőszakban 300-320 mm hull. Ócsán mérték a legtöbb 24 óra alatt lehullott csapadékot (158 mm). Évente 30 hótakarós nap a valószínű, a hóréteg átlagos maximális vastagsága 15 cm körüli. Az ariditási index 1,25-1,35. Az uralkodó szélirány általában északnyugati. Az átlagos szélesség 2,5-3 m/s.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A tervezési területet a száraz éghajlat miatt jelentős vízhiány jellemzi. Sem állandó kisvízfolyással, sem állóvízzel nem rendelkezik. A talajvíz mélysége 2 méter körüli. Mennyisége elég jelentős, kémiai jellegében a kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos típus az uralkodó.

1.1.3. Talajtani adottságok

A kistáj földtani alapját paleozoos-mezozoos formációk, ill. az erre települő harmadidőszaki rétegek alkotják. Ezek a képződmények egymással párhuzamosan futó északnyugat-délkeleti irányú törésvonal-rendszerrel tömbökre tagolódtak, s az Alföld felé haladva a pleisztocén folyamán egyre nagyobb mértékben süllyedtek meg. A pleisztocén letelejtől képződő dunai hordalékkúp orográfiaileg hasonló, de kronológiailag épp ellentétes képet mutat, ugyanis keleti felé haladva a legidősebb pleisztocén képződmények pannóniai üledékre települve találhatóak. A talajok nagy része a Duna homokhordalékán képződött. A legfontosabb talajtípusok a futóhomok és a humuszos homok. A táj keleti részén előforduló, főként futóhomok és löszszerű üledék alapkőzetű barnaföldek jelentős területi részarányt képviselnek. A homok alapkőzetben képződött barnaföldek gyenge termékenységűek. A tervezési terület jelentős részén, mintegy 90 százalékan uralkodó talajtípusok a glaciális alluviális üledéken kialakult különféle barnaföldek. Gyengén savanyú talajok, melyeket, nagy vízelvezetőképesség és gyenge víztartózkodó képesség jellemez. A terület északkeleti és délkeleti peremén kis kiterjedésben, glaciális alluviális üledéken kialakult humuszos homoktalaj jellemző. Felszíntől karbonátos talajtípus, mely igen gyenge víztartózkodó képességgel bír.

1.2. Természeti adottságok

Magyarország első katonai felmérésének térképe alapján (1782-1785) a XVIII. sz. végén a tervezési terület vegetációját részben ligetes erdők, részben gyepek alkották. Az erősen buckás tájon futóhomok is előfordult. A második (1819-1869) és harmadik katonai felmérés (1869-1887) térképei alapján a XIX. század második felében a tervezési terület északi felén már zömmel erdők jellemzőek kisebb tisztásokkal, a déli részen a vegetáció változatosabb volt, erdők mellett rétek, szántók és buckaközi lápos élőhelyek is előfordultak. Az 1910-es és 1920-as években Gombos-Pótharaszti-erdőnek nevezik, s buckás, cserjékkel gyéren benőtt homokként jellemzik, gazdag buckafiórával. A faállományt főleg fehér nyár és boróka, illetve fekete nyár, sóskaborbolya és serevényfűz alkotta, de a molyhos tölgy is előfordult. Foltokban, illetve a közelben erdőt alkotva jelen volt az akác. Egyes helyeken tekintélyes tölgyesek álltak, mennyiségük az elmúlt időkhöz fokozatosan csökkent. Az utóbbi ötven évben a táj főleg borókával és kisebb részt nyárral erdősödött, de nem jelentősen, így a jellege nem változott meg. A faállomány általában idősebb most, mint a háború után volt, s több a száraz fa is. Akácot a háború óta nem ültettek a terület északi felében húzódo buckásba. Fakitermelés alig volt, de a helybeliek fát loptak az erdőből (rendszeresen, de keveset). A tervezési terület több részét fásítások következtében kialakult akácos, fenyves állományok borítják kevés telepített tölgyes mellett. A buckaközi mélyedésekben korábban évszázadokon át szürke káka és serevényfűz volt. Az 1940-60-es években a déli részen a mélyedésekben volt valamennyi víz tavasszal. A terület északi felében húzódo buckásban 1950 előtt nem volt szabad legeltetni, mégis volt zuglegeltetés lóval és marhával, főleg télen és tavasszal, de jelentéktelen mértékben, ám birkát és kecskét nem legeltettek. Az 1990-es években kis területen folyt birkalegeltetés. Az 1940-70-es években vad nem sok volt, üregi nyúl viszont bőven. Jól lerágták a fűvet, látszott a fűvön és a fákon (a borókán is), hogy sokat rágtak. Az 1980-90-es években viszont alig volt nyúl. A XX. század második felében legfeljebb öt-tíz kisebb avartűz volt a buckásban, s csak kis területeket érintettek. 1973-ban a délnyugati egynegyed égett meg, míg 1995-ben az északnyugati sarokban volt tűz, ahogy 1997-ben is. A régebbi utak manapság kevésbé használatosak, mert megszűntek a déli területre szántók, szőlők, legelők, s katonai tevékenység sincs. Az utóbbi tíz-húsz évben alig járnak a buckásban; csak sétakocsikázók, kevés kiránduló, illetve kutató és természetvédő fordul meg a területen (MOLNÁR 2003).

A terület meghatározó potenciális vegetációjának, a nyílt homokpuszta gyepeknek, homoki sztyeppréteknek, homoki tölgyeseknek (gyöngyvirágos tölgyesek és szürke nyáras pusztai tölgyesek) és nyáras-borókásoknak töredékes állományai maradtak fenn, helyükön, sok helyen akác- és fenyőültetvények vannak. A mélyebb térszínnek növényzetének (zsombékosok, rétlápok, kékperjés rétek, mocsárrétek, fűzlápok, nádas mocsarak) csak hírmondója maradt.

A területen a homoki növényzettel borított élőhelyek uralkodók, a terület fátlan vegetációját legnagyobb kiterjedésben a különböző homoki gyeptípusok alkotják. A homoki gyepek az Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer szerint a nyílt homokpusztagyep (G1) élőhelytípust és a homoki sztyepprétek (H5b) élőhelytípust képviselik. Natura 2000 jelölő élőhelytípusok tekintetében mindkettő a pannoni homoki gyepek (6260*) élőhelytípusba tartozik. A homoki gyepek jellemző, nevezetes alkotói: magyar csenkesz (*Festuca vaginata*), rákosi csenkesz (*Festuca x wagneri*), homoki árvalányhaj (*Stipa borysthénica*), báránypirosító (*Alkanna tinctoria*), homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*), homoki fátyolvirág (*Gypsophila fastigiata* subsp. *arenaria*), csikófark (*Ephedra distachya*), szártalan csüdfű (*Astragalus exscapus*). A gyepek területén jelentős számban találhatóak a

homokterületekhez köthető védett növények. Fokozottan védett bennszülött a Pótharasztról leírt tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)*. A nyáras-borókás állományok fő alkotói a boróka (*Juniperus communis*), a fehér és a szürke nyár (*Populus alba*, *Populus x canescens*). A cserjeszintben egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), sóskaborbolya (*Berberis vulgaris*), közönséges fagyal (*Ligustrum vulgare*) és varjútövis-benge (*Rhamnus catharticus*) jellemző. Tisztásaikon homoki gyepek állományai találhatóak. A területen a termőhelyre eredetileg jellemző őshonos erdőállományoknak (pl. Duna-Tisza közti szürke nyáras pusztai tölgyesek (*Populo canescenti-Quercetu, roboris*) és gyöngyvirágos tölgyesek – (*Convallario-Quercetum roboris*) már csak maradványaik találhatóak. A csévharaszi tölgyes maradványokban a kocsányos tölgy mellett molyhos tölgy (*Quercus pubescens*) és gyertyán (*Carpinus betulus*) is előfordul. Az állományokban az uralkodó kocsányos tölgy (*Quercus robur*) mellett szórványosan a vadkörte (*Pyrus pyraeaster*), fehér és rezgő nyár (*Populus alba*, *P. tremula*), ritkább a sóskaborbolya, (*Berberis vulgaris*), magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *danubialis*), cinegefűz (*Salix rosmarinifolia*), ostorménfa (*Viburnum lantana*) jellemző. Egyre gyakoribb az akác (*Robinia pseudoacacia*), sőt napjainkban a kései meggy (*Padus serotina*) is gyorsan terjed. Cserjeszintben gyakori még az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), a csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*), a fagyal (*Ligustrum vulgare*), a varjútövis-benge (*Rhamnus catharticus*). A gyepszint gyakoribb erdei és erdőssztyepp-fajai az erdei száalkaperje (*Brachypodium sylvaticum*), széleslevelű és orvosi salamonpecsét (*Polygonatum latifolium*, *P. odoratum*), gyöngyvirág (*Convallaria majalis*), erdei gyömbérgyökér (*Geum urbanum*), ernyős hölgymál (*Hieracium umbellatum*), füzlevelű peremizs (*Inula salicina*), tarka nőszirm (*Iris variegata*), orvosi gyöngyköles (*Lithospermum officinale*).

A terület inváziós fertőzöttsége jelentős. A természetes élőhelytípusok helyén jelentős kiterjedésű idegenhonos fajokból álló faállományok találhatóak elsősorban fehér akáccal (*Robinia pseudoacacia*), nyugati ostorfával (*Celtis occidentalis*), kései meggyel (*Prunus serotina*), a szegélyeken közönséges bálványfával (*Ailanthus altissima*). Ezekből az állományokból származó idegenhonos fafajok és más özönnövény-fajok (zöld juhar (*Acer negundo*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), kínai alkörmös (*Phytolacca esculenta*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) terjeszkedése komoly természetvédelmi kockázatot jelent. Hasonlóan komoly problémát jelent az őshonos cserjék, elsősorban a galagonya fajok (*Crataegus* spp.) spontán szukcessziója révén fellépő túlzott mértékű cserjésedés is.

Az állatvilágot több értékes, ritka fajt jellemzi. A terület rovarfaunájában a Duna-Tisza közti hátság ritka fajait találhatjuk meg (pl. futrinkák, hangyalesők). A leggyakoribb egyenesszárnyú, a homoki gyepekben az olaszáska (*Calliptamus italicus*). A nyílt homokpusztagyeppek jellemző faja pedig a sisakos sáska (*Acrida ungarica*). A gyorsan felmelegedő homok több mediterrán faj elterjedésének is kedvez, ilyenek a hangyalesők (*Myrmeleon* spp.). A tervezési terület jelölő bogárfajai a szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*) és a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*). Az álganéjtúrók közé tartozó szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*) életmódja miatt rendkívül nehezen észlelhető. Az ócsai katonai gyakorlóterület tervezési területre eső részeinek homokpuszta gyepeiből ismert a magyar futrinka (*Carabus hungaricus*). A bolygatott területeken helyenként tömeges a farkasalma, melyen a farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*) hernyója táplálkozik. A hüllők közül a területről a fürge gyík (*Lacerta agilis*), zöld gyík (*Lacerta viridis*) és a fali gyík (*Podarcis muralis*) ismert. A zöld gyík homokpusztagyeppek jellemző faja. Ritkán kerül szem elé a rézsikló (*Coronella austriaca*). A madárfaunából a fokozottan védett szalakóta (*Coracias garrulus*) mellett a kis örgébics (*Lanius*

minor), a tövisszúró gébics (*Lanius collurio*) és a lappantyú (*Caprimulgus europaeus*) feltétlen megemlítendő. Ragadozó madarak közül a karvaly (*Accipiter nisus*) ismert. A nagyvadak közül a legjellemzőbb a vaddisznó (*Sus scrofa*), az őz (*Capreolus capreolus*) illetve az idegenhonos dámszarvas (*Dama dama*). A vaddisznók okozta túrás káros hatással van a jelölő élőhelyek állományaira.

A Csévharaszi homokvidék kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület főbb élőhelytípusai

Á-NÉR kód	Á-NÉR élőhelytípus rövid elnevezése	Natura 2000 kód	Natura 2000 élőhely elnevezése	Terület (ha)	Terület (%)
G1	Nyílt homokpusztagyeppek	6260*	Pannon homoki gyeppek	71,33	5,94
H5b	Homoki sztyeprétek	6260*	Pannon homoki gyeppek	11,48	0,96
L5	Alföldi zárt kocsányos tölgyesek	91I0*	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)	57,82	4,82
M5	Homoki borókás-nyárasok	91N0*	Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>)	117,46	9,79
OB	Jellegtelen üde gyeppek			1,84	0,15
OC	Jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek			1,67	0,14
OD	Lágyszárú évelő özönfajok állományai			4,97	0,41
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések			1,50	0,13
P8	Vágásterületek			10,90	0,91
RB	Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők			68,42	5,70
RC	Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők			41,81	3,48
S1	Ültetett akácok			457,99	38,17
S2	Nemesnyárasok			110,36	9,20
S3	Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők			0,43	0,04
S4	Ültetett erdei- és feketefenyvesek			241,54	20,13
U10	Tanyák, családi gazdaságok			0,50	0,04
Összesen				1200,024	100

1. táblázat. A Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület főbb élőhelytípusai (* kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípus)

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

A Natura 2000 adatlapon szereplő jelölő élőhelyek és adataik

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Jelenlegi reprezentatívitas (A-D) ¹	Javasolt reprezentatívitas (A-D) ¹
6260*	Pannon homoki gyepek	A	A
91N0*	Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>)	B	B

2. táblázat. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek (* kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípus)

A jelölő élőhelynek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Javasolt reprezentatívitas ¹ (A-D)
91I0*	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>)	C

3. táblázat. Jelölő élőhelynek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek (* kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípus)

Élőhely neve: Pannon homoki gyepek

Élőhely kódja: 6260*

Élőhely előfordulása a területen: A homoki gyepek döntően a tervezési terület északkeleti felében helyezkednek el. Szinte minden állomány üzemtervezett erdőterületen található, gyakran borókás-nyárasok között, részben alattuk, illetve telepített idegenhonos inváziós fajok (pl. fekete fenyő, fehér akác) pusztuló állományainak helyén.

Élőhely kiterjedése a területen: a Natura 2000 adatlap alapján 20 ha. Az élőhelytérkép alapján 82,8 hektár. Az élőhely kiterjedése az élőhelytérkép készítése során pontosításra került. Az aktuális adatok alapján a Natura 2000 adatlap módosítása szükséges.

Élőhely jellemzése: A nyílt és felnyíló homoki gyepek fajkészlete nagy arányban pionír karakterű fajokból áll, ezért – amíg a fajkészlet a közelben rendelkezésre áll – viszonylag gyorsan (évtizedes-évszázados léptékben) regenerálódnak. Jól látható, hogy a gyepfoltok jelentős része kisebb-nagyobb mértékű zavarást, egykori legeltetést, katonai tevékenységet, szőlő-gyümölcskultúrát túlélt, illetve másodlagos felszíneken (bányászat, felszántás) regenerálódott állomány. A tervezési terület egyik legjellemzőbb élőhelye, mely egykor a homoki nyáras-borókásokkal, homoki tölgyesekkel alkotott mozaikot. A tervezési területen a pannon homoki gyepek között a nyílt homoki gyepek dominálnak. Fajkészletük kevésbé gazdag. Uralkodó, minden állományban jelen lévő fajai a homoki csenkesz (*Festuca vaginata*), homoki árvalányhaj (*Stipa borysthénica*), ritkábban deres fényperje (*Koeleria glauca*), kunkorgó árvalányhaj (*Stipa capillata*), fenyérfű (*Bothriochloa ischaemum*). Legfontosabb egyéb évelők: naprózsa (*Fumana procumbens*), pusztai kutyatej (*Euphorbia seguieriana*), homoki ternye (*Alyssum tortuosum*), báránypirosító (*Alkanna tinctoria*), homoki cickafark (*Achillea ochroleuca*), kisvirágú habszegfű (*Silene borysthénica*), homoki vértő (*Onosma arenaria*), homoki pimpó (*Potentilla arenaria*), sarlós gamandor (*Teucrium chamaedrys*), fényes sás (*Carex liparicarpos*), gumós perje (*Poa bulbosa*). Kisavanyodott felszíneken ritkán megjelenik az ezüstperje (*Corynephorus canescens*), de állományokat nem alkot. A tervezési terület természetvédelmi szempontból legértékesebb fajai is a homoki gyepekhez kötődnek: tartós szegfű (*Dianthus diutinus*),

¹ Az élőhelyek minősítési kódtáblája az alábbi reprezentáltságokhoz köthetők: A = kiemelkedő reprezentatívitas; B = jó reprezentatívitas; C = szignifikáns reprezentatívitas. Ha egy élőhelytípus megtalálható ugyan, de a kérdéses terület szempontjából nem jelentős, ezt egy negyedik kategóriaként kell jelezni: D = nem szignifikáns jelenlét.

homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*). Egy helyről ismert a fokozottan védett csikófark (*Ephedra distachya*). A tavaszi egyévesek közül gyakori a vad rozs (*Secale sylvestre*), a fedél és berzedt rozsnok (*Bromus tectorum*, *B. squarrosus*), homoki habszegfű (*Silene conica*), apró lucerna (*Medicago minima*).

Sokkal kisebb kiterjedésben fordulnak elő a homoki sztyepprétek, amelyek zártabbak, sztyepprétfajokban gazdagabbak. Domináns fűfajuk legtöbbször a homoki csenkesz (*Festuca vaginata*), a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*), a keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*), a kunkorgó árvalányhaj (*Stipa capillata*), fenyérfű (*Bothriochloa ischaemum*), lapos zabfű (*Helictotrichon adsurgens*) és az élesmosófű (*Chrysopogon gryllus*). Ritkább fűfajok a deres fényperje (*Koeleria glauca*) és a sima komócsin (*Phleum phleoides*). Zavarást jelző fajok a veresnadrág csenkesz (*Festuca pseudovina*), siskanádtippán (*Calamagrostis epigeios*). Kétszikűek közül a homoki pimpó (*Potentilla arenaria*), magyar szegfű (*Dianthus pottederae*), sarlós gamandor (*Teucrium chamaedrys*), mezei zsálya (*Salvia pratensis*), tejoltó galaj (*Galium verum*) jellemző. Ritkább fajok a selymes boglárka (*Ranunculus illyricus*), buglyos fátyolvirág (*Gypsophila paniculata*), kakukkfű fajok (*Thymus* spp.), üstökös pacsirtafű (*Polygala comosa*). A homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*) a homoki sztyeppréteken is előfordul.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Az élőhely állományainak jelentős része a Németh-Seregélyes-féle skála alapján jó (4) természetközeli természetességi állapotú.²

Élőhely veszélyeztetettsége: nagyon veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

- A10 Extenzív legeltetés vagy alullegetetés
- B03 Erdőfelújítás idegenhonos vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése
- F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
- G08 Hal- és vadállomány kezelése
- I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok
- I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)
- L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás)
- N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Az egész területen jelen van és terjed az akác (*Robinia pseudoacacia*), a kései meggy (*Prunus serotina*) és keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*). Még szórványos, de néhol nagyobb foltokat borít a mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*). A homoki gyepekben gyakrabban jelenik meg a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*). Az idegenhonos inváziós fajok kiszorítják az őshonos fajokat. A cserjésedés általános a területen, részben mivel a fátlan homoki gyepek ilyen kiterjedésben másodlagosnak tekinthetők. A cserjésedés fő faja az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*). Az erős cserjésedés felszámolja a gyepeket, az alászoruló gyepfoltok fajkészlete megritkul. Egyes helyeken a zárt homoki sztyepprétek a legeltetés teljes hiányában avarosodnak, szegényednek. Jelenleg erdőtervezett ritkás erdőállományokkal jellemezhető területeken sokfelé találhatók homoki gyepeknek maradványai.

Élőhely neve: Pannon homoki borókás-nyárasok (*Junipero-Populetum albae*)

² Az élőhelyek természetességének értékeléséhez a Németh – Seregélyes-féle, 5 fokozatú skálát használtuk (TDO): 1 = Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot; 2 = Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot; 3 = Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; 4 = Jónak nevezett, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; 5 = Természetes állapot.

Élőhely kódja: 91N0*

Élőhely előfordulása a területen: A borókás-nyárasok egyrészt a tervezési terület északkeleti felében, másrészt a délkeleti sarkán helyezkednek el, jellemzően pannon homoki gyepekkel mozaikolva. Gyakran azonban telepített idegenhonos inváziós fajok (pl. fekete fenyő, fehér akác) állományai övezik.

Élőhely kiterjedése a területen: a Natura 2000 adatlap alapján 120 ha, az élőhelyterképezés alapján 117,5 ha. Az aktuális kutatások alapján a Natura 2000 adatlap módosítása szükséges.

Élőhely jellemzése: A borókás-nyárasok állományalkotó fajai a fehér és a szürke nyár (*Populus alba*, *P. × canescens*), cserjeszintben a boróka (*Juniperus communis*), a sóskaborbolya (*Berberis vulgaris*) és az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) jellemző. A cserjeszintben az előbbieket mellett gyakoribb a fagyal (*Ligustrum vulgare*), a varjútövis (*Rhamnus catharticus*). A gyepszintben megjelennek az erdei fajok (pl. orvosi és széleslevelű salamonpecsét – *Polygonatum odoratum*, *P. latifolium*, közönséges méreggyilok – *Vincetoxicum hirundinaria*, erdei gyöngyköles – *Buglossoides purpureocaerulea*, erdei szálkaperje – *Brachypodium sylvaticum*, erdei gyömbérgyökér – *Geum urbanum*, erdei turbolya – *Anthriscus sylvestris*); mellettük pedig cönológiailag tágabb kötődésű fajok jellemzőek: nyúlárnyék (*Asparagus officinalis*), farkaskutyatej (*Euphorbia cyparissias*), keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*), sarlós gamandor (*Teucrium chamaedrys*), közönséges ebnyelvűfű (*Cynoglossum officinale* s.l.), mezei aggófű (*Tephrosia integrifolia*), közönséges szikipozdor (*Podospermum canum*). A ritkás állományok között megtalálhatók a homoki gyepek fajai, mindenekelőtt: homoki csenkesz (*Festuca vaginata*), homoki árvalányhaj (*Stipa borysthenica*), deres fényperje (*Koeleria glauca*), vad rozsa (*Secale sylvestre*), homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*), pusztai kutyatej (*Euphorbia seguieriana*), fényes sás (*Carex liparicarpos*), homoki pimpó (*Potentilla arenaria*). Helyenként megjelennek zavarást jelző fajok, pl. veresnadrág csenkesz (*Festuca pseudovina*), siskanádtippán (*Calamagrostis epigeios*).

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Az élőhely állományai a Németh-Seregélyes-féle skála alapján jó (4) természetközeli természetességi állapotúak.

Élőhely veszélyeztetettsége: nagyon veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

- B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is
- F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
- G08 Hal- és vadállomány kezelése
- I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok
- I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)
- N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
- H04 Vandalizmus vagy gyújtogatás

Mindenütt jelen van, a koronaszintig hatol az akác (*Robinia pseudoacacia*), a kései meggy (*Prunus serotina*) és a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*). Néhol nagy foltokat borít a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*). Az idegenhonos inváziós fajok kiszorítják az őshonos fajokat. A csökkenő csapadékmennyiség és aszály az állományok felújulását nehezíti. A túltartott nagyvadállomány túráásával jelentősen károsítja az élőhelyet. Helyenként terepmotorozás is előfordul.

A jelölő élőhelynek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhely neve: Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)

Élőhely kódja: 91I0*

Élőhely előfordulása a területen: A tervezési terület jellemző fás élőhelytípusa lehetett a nyílt és zárt homoki tölgyes – a homoki gyepekkel alkotott mozaikokban. A homoki tölgyesek kisebb-nagyobb foltjai a tervezési terület délnyugati felében jellemzőbbek. Az állományokat gyakran telepített idegenhonos inváziós fajok (pl. fekete fenyő, fehér akác) állományai övezik.

Élőhely kiterjedése a területen: a Natura 2000 adatlapon nem szerepelt, az élőhelyterképezés alapján 57,8 ha. Az aktuális kutatások alapján a Natura 2000 adatlap módosítása szükséges.

Élőhely jellemzése: A koronaszint jellemző fajai a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), ritkábban molyhos tölgy (*Q. pubescens*), ezen kívül magas kőris (*Fraxinus excelsior*), ritkábban a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *pannonica*). Gyakori elegyfaj a fehér, rezgő és szürkenyár (*Populus alba*, *P. tremula*, *P. x canescens*). Szinte minden állományban jelen vannak az idegenhonos inváziós fafajok: nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*) és a kései meggy (*Prunus serotina*), ritkábban a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*). A cserjeszint legfontosabb fajai az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), a varjútövis (*Rhamnus catharticus*), fagyal (*Ligustrum vulgare*), veresgyűrűs som (*Cornus sanguinea*), csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*), fekete bodza (*Sambucus nigra*), kökény (*Prunus spinosa*). A gyepszint leggyakoribb fajai általános erdei fajok, pl. gyöngyvirág (*Convallaria majalis*) széleslevelű salamonpecsét (*Polygonatum latifolium*), erdei szálkaperje (*Brachypodium sylvaticum*), erdei ebír (*Dactylis polygama*), illatos és/vagy kék ibolya (*Viola odorata*, *V. suavis*), és ritkán a ligeti perje (*Poa nemoralis*), a magas gyöngyperje (*Melica altissima*) fordul elő. Az állományaikban megjelennek a tölgyesek fényigényes, illetve szárazságtűrő fajai is, pl. az erdei gyöngyköles (*Buglossoides purpureocaerulea*), az édeslevelű csüdfű (*Astragalus glycyphyllos*), a közönséges méreggyilok (*Vincetoxicum hircinum*), a borzas ibolya (*Viola hirta*), tarka nőszirm (*Iris variegata*). Csaknem mindig találunk ugyanakkor vízigényesebb, üde erdei fajokat is, ilyen lehet a szálkás tarackbúza (*Elymus caninus*), az erdei csitri (*Moehringia trinervia*), az erdei sás (*Carex sylvatica*). Az állományok jelentős részének a gyepszintje jellegtelen, sok általános erdei és zavarástűrő fajjal (pl. csalán – *Urtica dioica*, zamatos turbolya – *Anthriscus cerefolium*, vérehulló fecskefű – *Chelidonium majus*, ragadós galaj – *Galium aparine*, kányazsombor – *Alliaria petiolata*, erdei gyömbérgyökér – *Geum urbanum*, közönséges tarackbúza – *Elymus repens*), ahol a fentebbi és azokhoz hasonló igényesebb erdei fajok ritkák.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Az élőhely állományai a Németh-Seregélyes-féle skála alapján közepes (3) természetközeli természetességi állapotúak.

Élőhely veszélyeztetettsége: nagyon veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

- B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is
- B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás)
- B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is
- B08 Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)
- B16 Faanyag szállítása
- G08 Hal- és vadállomány kezelése
- I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok
- I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)
- N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Mindenütt jelen van, a koronaszintig hatol a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), a kései meggy (*Prunus serotina*) és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*). A lágyszárú szintben, erdőszegélyekben

és nyiladékokban gyakori a kínai alkörmös (*Phytolacca esculenta*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*). Előfordul a közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*) is. Az idegenhonos inváziós fajok kiszorítják az őshonos fajokat. Az idegenhonos inváziós fajok telepítése mellett, az erdőgazdálkodás homogenizáló hatása is veszélyezteti az élőhelyet. Az erdőállományok bolygatása, megnyitása az inváziós fajok terjedését segíti. A csökkenő csapadékmennyiség és aszály az állományok felújulását nehezíti. A túltartott nagyvadállomány túsásával jelentősen károsítja az élőhelyet.

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő közösségi jelentőségű növényfajok:

Irányelv melléklete	Faj név	Jelenlegi populáció (A-D) ³	Javasolt populáció (A-D)
II., IV.	tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i>)*	B	B
II., IV.	homoki nőszirm (<i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>)	C	C

4. táblázat. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok (* kiemelt jelentőségű közösségi faj)

Faj magyar neve (tudományos neve): tartós szegfű (*Dianthus diutinus*)*

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulása a területen: A teljes tervezési területen, elsősorban homoki gyepekben előforduló faj. Legnagyobb mennyiségben az Ócsai lőtér és a Csévharaszt Buckások területeken található.

Állománynagyság (jelöléskor): 1400 egyed

Állománynagyság (tervkészítéskor): 1000-4200 egyed (Célzott és részletes kutatások alapján az elmúlt 10 évben a faj állománya a területen tág határok között fluktuál.)

Állomány változásának tendenciái és okai: Az állományok mérete az utóbbi évek adatai alapján jelentős csökkentést mutatnak.

Faj veszélyeztetettsége: nagyon veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

G08 Hal- és vadállomány kezelése

I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A faj fennmaradását elsősorban élőhelyének degradációja veszélyezteti. Az egész tervezési területen jelen lévő, erőteljesen terjedő inváziós fajok, mint a fehér akácok (*Robinia pseudoacacia*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), bálványfa (*Ailanthus altissima*) és kései meggy (*Prunus serotina*) veszélyeztetik a faj állományait. Valószínűleg részben a csapadékmennyiség csökkenés miatt kevés a magtermés és alacsony a magoncok száma is. Helyenként nagyobb mértékben tapasztalható a vadak (elsősorban mezei nyúl) rágása a szegfűveken. Az Ócsai lőtéren rendszeres terepmotorozás nyomai láthatóak a faj élőhelyét is érintően.

Faj magyar neve (tudományos neve): homoki nőszirm (*Iris humilis* subsp. *arenaria*)

³ A kódok jelölése az országos állománymérethez viszonyított arányt mutatja: A = 100 % ≥ p > 15 %; B = 15 % ≥ p > 2 %; C = 2 % ≥ p > 0 %. Továbbá, minden olyan esetben, amikor egy érintett faj a szóban forgó területen nem szignifikáns mértékben van jelen, ezt egy negyedik kategóriaként kell megadni: D = nem szignifikáns populáció.

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulása a területen: A tervezési terület északkeleti részén (Csévharaszi Borókás TT), homoki gyepekben előforduló faj.

Állománymagyság (jelölés): 2000 egyed

Állománymagyság (tervkészítéskor): 250-500 egyed (Adatbázis alapján 529 egyed ismert, de ez tartalmazza a többszöri felmérések adatait. 2021-ben 440 egyed került felmérésre.)

Állomány változásának tendenciái és okai: Az aktuális állománymagyság új terepi felméréseken alapul. Nem ismert a korábban beírt adat becslés-e, vagy terepi felmérésen alapult-e. Emiatt nem megállapítható, hogy az eltérő adatok háttérében valós változás áll-e, vagy a pontosabb állományfelmérés eredménye.

Faj veszélyeztetettsége: kissé veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

G08 Hal- és vadállomány kezelése

I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)

L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás)

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A faj fennmaradását elsősorban élőhelyének degradációja veszélyezteti. Az egész tervezési területen jelen lévő, erőteljesen terjedő inváziós fajok közvetlenül veszélyeztetik a faj állományait. Emellett a túltartott vadállomány taposása, túrása is károsítja. Az erős cserjésedés is veszélyezteti a gyepeket, bennük élő fajokat, mivel az alászoruló gyepfoltok fajkészlete megritkul.

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő közösségi jelentőségű állatfajok:

Irányelv melléklete	Faj név	Jelenlegi populáció (A-D) ⁴	Javasolt populáció (A-D)
II., IV.	szarvas álganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>)	C	C (NP)
II., IV.	skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	D	C (NP)
II., IV.	díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>)	C	–
IV.	farkasalmalepke (<i>Zerynthia polyxena</i>)	nem releváns	
IV.	zöld varangy (<i>Bufo viridis</i>)	nem releváns	
IV.	fürge gyík (<i>Lacerta agilis</i>)	nem releváns	
IV.	zöld gyík (<i>Lacerta viridis</i>)	nem releváns	
IV.	fali gyík (<i>Podarcis muralis</i>)	nem releváns	
IV.	rézsikló (<i>Coronella austriaca</i>)	nem releváns	

5. táblázat. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok (– törlésre javasolt állatfaj)

⁴ A kódok jelölése az országos állománymérethez viszonyított arányt mutatja: A = 100 % ≥ p > 15 %; B = 15 % ≥ p > 2 %; C = 2 % ≥ p > 0 %. Továbbá, minden olyan esetben, amikor egy érintett faj a szóban forgó területen nem szignifikáns mértékben van jelen, ezt egy negyedik kategóriaként kell megadni: D = nem szignifikáns populáció.

A tervezési területen előforduló jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű állatfajok:

Irányelv melléklete	Faj név	Jelenlegi populáció (A-D) ⁵	Javasolt populáció (A-D)
II., IV.	magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>)	–	C

6. táblázat. A tervezési területen előforduló jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű állatfajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő jelölő közösségi jelentőségű állatfajok:

Faj magyar neve (tudományos neve): szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulása a területen: A tervezési területen a faj előfordulása valószínűsíthető, de jelenleg pontos előfordulási adatok nem ismertek.

Állománynagyság (jelöléskor): R – ritka

Állománynagyság (tervkészítéskor): R – ritka. A rendelkezésre álló adatok alapján a teljes állománynagyság nem becsülhető.

Állomány változásának tendenciái és okai: A fentiek alapján nem ismert.

Faj veszélyeztetettsége: közepesen veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

G08 Hal- és vadállomány kezelése

I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)

L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás)

A faj fennmaradását elsősorban élőhelyének degradációja veszélyezteti. Az inváziós fajok közvetlenül veszélyeztetik a faj állományait. A túltartott vadállomány taposása, túrása is károsítja. Az erős cserjésedés is veszélyezteti, a zárt cserjések, erdők nem élőhelyei a fajnak.

Faj magyar neve (tudományos neve): skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulása a területen: A tervezési területen a faj előfordulása valószínűsíthető, de jelenleg pontos előfordulási adatok nem ismertek.

Állománynagyság (jelöléskor): R – ritka.

Állománynagyság (tervkészítéskor): R – ritka. A rendelkezésre álló adatok alapján a teljes állománynagyság nem becsülhető.

Állomány változásának tendenciái és okai: A fentiek alapján nem ismert.

Faj veszélyeztetettsége: kissé veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás)

B07 Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is

B08 Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)

⁵ A kódok jelölése az országos állománymérethez viszonyított arányt mutatja: A = 100 % ≥ p > 15 %; B = 15 % ≥ p > 2 %; C = 2 % ≥ p > 0 %. Továbbá, minden olyan esetben, amikor egy érintett faj a szóban forgó területen nem szignifikáns mértékben van jelen, ezt egy negyedik kategóriaként kell megadni: D = nem szignifikáns populáció.

B09 Tarvágás

B16 Faanyag szállítása

Legfőbb veszélyeztető tényező a nem megfelelő erdőgazdálkodási gyakorlat. A holtfák eltávolítása mellett a faj számára negatív hatású mindenféle fakitermelés. A letermelt faanyag nem megfelelő időben (májust követően) történő elszállítása ökológiai csapda, mivel a frissen kitermelt fa jobban vonzza a peterakó nőstényeket, mint az erdőben lévő sérült fák.

A tervezési területen előforduló jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű állatfajok:

Faj magyar neve (tudományos neve): magyar futrinka (*Carabus hungaricus*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulása a területen: Az ócsai katonai gyakorlóterület tervezési területre eső részéről ismert előfordulása.

Állománynagyság (jelölés): Nem volt ismert.

Állománynagyság (tervkészítéskor): R – ritka. A rendelkezésre álló adatok alapján a teljes állománynagyság nem becsülhető.

Állomány változásának tendenciái és okai: A fentiek alapján nem ismert.

Faj veszélyeztetettsége: közepesen veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

H01 Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)

L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás)

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A faj fennmaradását elsősorban élőhelyének degradációja veszélyezteti, egyrészt az ott folyó katonai tevékenység miatt. Ezenkívül az erőteljesen terjedő inváziós fajok közvetlenül veszélyeztetik a faj állományait. Az erős cserjésedés is káros, a zárt cserjések, erdők nem élőhelyei a fajnak. A gyepek kiszáradása, felnyílása veszélyezteti élőhelyét, a faj a zártabb homoki sztyepprétekhez kötődik.

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség	Jelentőség
lappantyú	<i>Caprimulgus europaeus</i>	V, BD	Nyáras-borókások rejtett életmódú védett faja.
szalakóta	<i>Coracias garrulus</i>	FV, BD	Erdőssztyepp jellegű élőhelyek védett
csikófark	<i>Ephedra distachya</i>	FV	Homoki gyepek fokozottan védett faja.
tövisszúró gébics	<i>Lanius collurio</i>	V, BD	Cserjés ligetes élőhelyek védett faja.
kis örgébics	<i>Lanius minor</i>	V, BD	Cserjés élőhelyek védett faja.

7. táblázat. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok ((V-Védett, FV-Fokozottan védett, BD-madárvédelmi irányelv melléklete)

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

Az ingatlan nyilvántartás adatai alapján a tervezési területen csupán, erdő, kivett és legelő művelési ágú területek találhatók. Az erdők kiterjedésére a legnagyobb, több, mint 1100 hektár, ez a terület kb. 95%-át teszi ki. A művelésből kivont területek aránya 5% körüli, kiterjedésük több, mint 61 hektár. A legelőként nyilvántartott területek aránya csupán 0,18%.

Ingatlan-nyilvántartás szerinti művelési ág megoszlás:

Művelési ág	Terület (ha)	Arány (%)
erdő	1136,67	94,72
kivett	61,23	5,10
legelő	2,13	0,18
Összesen	1200,02	100

8. táblázat. Művelési ágak szerinti megoszlás

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

A tervezési terület közel 100%-a állami tulajdonban van. Ebből a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában 131,75 ha található, ami a Csévharaszi Borókás Természetvédelmi Területet foglalja magába. A magántulajdonban lévő területek részesedése minimális, az 1%-ot sem éri el.

Tulajdonos	Terület (ha)	Arány (%)
Magyar Állam	1199,76	99,98
magántulajdon	0,26	0,02
Összesen	1200,02	100

9. táblázat. Tulajdoni viszonyok

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1. Mezőgazdaság

A tervezési terület 95%-át erdők teszik ki. A mezőgazdasági tevékenységre alkalmas területet mindössze két hektárnyi legelőként nyilvántartott terület képezi. A tervezési területen emiatt mezőgazdasági tevékenység nem történik.

1.3.3.2. Erdészet, erdőgazdálkodás

A tervezési területen található erdők 100%-a állami tulajdonban van. A vagyongazdálkodási jogot a Natura 2000 terület Csévharaszi Borókás TT-n kívül eső részein a Nagykunsági Erdészeti és Faipari Zártkörű Részvénytársaság (NEFAG Zrt.) gyakorolja, jelenleg a teljes területen a NEFAG Zrt. Monori Erdészete gazdálkodik. A területen az országos erdő állomány adattár alapján 1254,38 ha üzemtervezett erdő található (10. táblázat). Az üzemtervezett erdők közel 80%-át vágásos üzem módban kezelik, 20% körüli a faanyagtermelést nem szolgáló üzem módú erdők területaránya (11. táblázat). Faállománytípusok tekintetében az üzemtervezett erdőállományok közel fele (44,5%-a) akácos, a fenyőállományok további közel 30%-ot tesznek ki. Ebből az erdeifenyves állománytípus területaránya a legnagyobb 18%, emellett közel 4% egyéb fenyves és 5,75% feketefenyves található a területen. A nemesnyáras faállománytípus közel 10 százalékos területarányal bír. A hazai fajokkal jellemezhető faállománytípusok közül a hazai nyáras és a kocsányos tölgyes állománytípusok fordulnak elő legnagyobb mennyiségben, területarányuk 10% ill. 8% (13. táblázat). Korösszetétel

szempontjából a tervezési területen dominálnak a fiatal erdők, körülbelül az erdők 60%-a 11-30 év közötti, az erdők egy-egy tizede tartozik az 1-11 éves, ill. a 61-80 éves korosztályba. 80 évnél idősebb (döntően akác, kocsányos tölgy vagy közönséges boróka alkotta) erdőállományok pedig elenyésző mennyiségben találhatóak a területen (12. táblázat). Az erdőtervi adatokból nem feltétlenül tűnik ki, de a területen dominálnak az idegenhonos fajok, számos inváziós faj jelentős állományokkal bír, az akác (*Robinia pseudoacacia*) mellett kései meggy (*Prunus serotina*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*) terjed a területen. Az inváziós fa és lágyszárú fajok rendkívül magas aránya jelentősen veszélyezteti a jelölő élőhelyeket és a hozzájuk kötődő fajokat. Az erdőállományok bolygatása, megnyitása teret ad az inváziós fajok terjedésének. Az erdő gyepszintjében, erdőszegélyekben, a vágásokon és nyiladékokban lágyszárú inváziós fajok, selyemkóró (*Asclepias syriaca*), kínai alkörmös (*Phytolacca esculenta*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) terjednek. Erdőgazdálkodás homogenizáló hatása szintén veszélyezteti az élőhelyet.

(A HUDI20012 Csévharaszi homokvidék Natura 2000 területre vonatkozó erdőgazdálkodási adatok forrása: PMKH Földművelésügyi és Erdészeti Főosztály, 2020.)

Tulajdonformák területmegoszlása

Tulajdonforma	Erdőrészlet (ha)	Egyéb részlet (ha)	Összesen (ha)
Állami tulajdon	1135,68	118,7	1254,38
Összesen:	1135,68	118,7	1254,38

10. táblázat. Tulajdonformák területmegoszlása

Az üzemmódok területmegoszlása

Üzemmód megnevezése	Terület (ha)	Arány (%)
Vágásos	895,63	78,86
Faanyagtermelést nem szolgáló	240,05	21,14
Összesen:	1135,68	100

11. táblázat. Az üzemmódok területmegoszlása

Fafajok korosztály táblája

Fafaj	Terület hektár										Összesen	%
	1-10	11-20	21-30	31-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	141-		
KST	14,43	2,18	9,20		16,86	7,41	8,13	10,03			68,24	6,1
VT	0,26										0,26	0,0
CS		0,32									0,32	0,0
A	33,79	231,61	153,49	13,83	7,23	24,07	24,46				488,48	44,0
HJ		0,76				0,12					0,88	0,1
KJ		0,06									0,06	0,0
MJ		0,29									0,29	0,0
ZJ					0,47						0,47	0,0
TJ	0,08										0,08	0,0
TUSZ		0,16	7,94								8,10	0,7
MK		0,28			2,52						2,80	0,3
MAK	0,26	0,09									0,35	0,0
FD		0,54	0,17	0,16							0,87	0,1
KM			1,43	0,74	1,86	0,17					4,20	0,4

Fafajok korosztály táblája												
Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.		Terület hektár							Erdőterv 2.5.16.			
Adattárból		Kor: Életbelépés.										
Iroda: 1 Budapesti ETI		Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék										
Fafaj	1-10	11-20	21-30	31-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	141-	Összesen	%
AL	0,04										0,04	0,0
KT	0,30										0,30	0,0
NYO		0,25	0,06	0,75	0,03						1,09	0,1
JA					0,34						0,34	0,0
KONY						0,37					0,37	0,0
OLNY	22,08	8,96									31,04	2,8
PANY	5,10	6,70	24,67								36,47	3,3
OPNY	1,66	10,40	4,34								16,40	1,5
KYNY		15,50									15,50	1,4
I5NY	4,09	2,50	3,55								10,14	0,9
FRNY	6,26					3,85	2,40				12,51	1,1
SZNY	27,50	23,44	8,92	11,41	17,48	15,68					104,43	9,4
RNY					1,01						1,01	0,1
FTNY						3,32					3,32	0,3
JNY					4,60	5,72	0,90				11,22	1,0
ENNY		0,20	3,17		1,01						4,38	0,4
NYI	0,68		0,13	1,01	2,05						3,87	0,3
BL		0,77	0,15			0,12					1,04	0,1
EF		18,57	89,60	30,43	17,41	1,04					157,05	14,1
FF	0,08	10,23	28,52	15,80	3,25	9,54					67,42	6,1
KBO				0,17	6,95	44,73	5,71				57,56	5,2
VBO							0,12				0,12	0,0
Összesen	116,61	333,81	335,34	74,30	83,07	116,14	41,72	10,03			1.111,02	100,0
										Üres	24,66	
										Mindösszesen	1.135,68	

12. táblázat. Fafajok korosztály táblája

Faállománytípusok megoszlása fatermőképességi csoportok szerint												
Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.		Terület hektár							Erdőterv 2.3.3.			
Adattárból		Kor: Életbelépés.										
Iroda: 1 Budapesti ETI		Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék										
E l s ő d l e g e s r e n d e l t e t é s												
Faállomány típus	Faanyagtermelést szolgáló erdőkben				Különleges erdőkben				Összes erdőkben			
	Jó	Közepes	Gyenge	Összes	Jó	Közepes	Gyenge	Összes	Jó	Közepes	Gyenge	Összes
Bükkös	ha											
	%											
Gy-Tölgyes	ha											
	%											
Kt.tölgyes	ha											
	%											

A HUDI20012 CSÉVHARASZTI HOMOKVIDÉK NATURA 2000 TERÜLET FENNTARTÁSI TERVE

Ks.tölgyes	ha	25,29	15,66		40,95	5,97	31,05	7,30	44,32	31,26	46,71	7,30	85,27
	%	61,8	38,2		48,0	13,5	70,1	16,5	52,0	36,7	54,8	8,6	100,0
Cseres	ha												
	%												
Mo.tölgyes	ha												
	%												
Akác	ha	1,48	188,79	58,81	249,08		114,60	130,76	245,36	1,48	303,39	189,57	494,44
	%	0,6	75,8	23,6	50,4		46,7	53,3	49,6	0,3	61,4	38,3	100,0
Gyertyános	ha												
	%												
Juharos	ha						2,05		2,05		2,05		2,05
	%						100,0		100,0		100,0		100,0
Kőrises	ha												
	%												
Ek.lombos	ha							0,42	0,42			0,42	0,42
	%							100,0	100,0			100,0	100,0
N.nyár-n.fűz	ha		74,93	31,13	106,06						74,93	31,13	106,06
	%		70,6	29,4	100,0						70,6	29,4	100,0
Hazai nyáras	ha	4,03	17,55	8,37	29,95	1,76	62,47	16,46	80,69	5,79	80,02	24,83	110,64
	%	13,5	58,6	27,9	27,1	2,2	77,4	20,4	72,9	5,2	72,3	22,4	100,0
Fűzes	ha												
	%												
Égeres	ha												
	%												
Hársas	ha												
	%												
Nyíres	ha	1,56	0,76		2,32					1,56	0,76		2,32
	%	67,2	32,8		100,0					67,2	32,8		100,0
El.lombos	ha												
	%												
Erdeifenyves	ha	135,58	17,09		152,67	48,52	1,51		50,03	184,10	18,60		202,70
	%	88,8	11,2		75,3	97,0	3,0		24,7	90,8	9,2		100,0
Feketefenyves	ha		6,83		6,83		30,59	5,80	36,39		37,42	5,80	43,22
	%		100,0		15,8		84,1	15,9	84,2		86,6	13,4	100,0
Lucfenyves	ha												
	%												
Egyéb fenyves	ha							63,90	63,90			63,90	63,90
	%							100,0	100,0			100,0	100,0
ÖSSZESEN	ha	167,94	321,61	98,31	587,86	56,25	242,27	224,64	523,16	224,19	563,88	322,95	1.111,02
	%	28,6	54,7	16,7	52,9	10,8	46,3	42,9	47,1	20,2	50,8	29,1	100,0
ÜRES	ha				24,37				0,29				24,66
MINDÖSSZES	ha				612,23				523,45				1.135,68
	%				53,9				46,1				100,0

13. táblázat. Faállománytípusok megoszlása fatermőképességi csoportok szerint

A HUDI20012 CSÉVHARASZTI HOMOKVIDÉK NATURA 2000 TERÜLET FENNTARTÁSI TERVE

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód)											Erdőterv 2.7.6.A									
Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.											(területek hektárban)									
Adattárból											Kor: Életbelépés.									
Iroda: 1 Budapesti ETI											Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék									
											Natura 2000 terület 1					Natura 2000 terület 2				
Megnevezése:											379 Csévharaszi homokvidék					Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület				
Területtípusa:											HUDI20012									
EU területkódja:																				
Helység: 5611 Ócsa																				
Tag	Részlet	Terület	Jogi jelleg	Élőhely kódja	Védettség foka	Rezervátum típusa	Természetség	R e n d e l t e t é s			M ü v e l e t									
								Elsődleges	További I.	További II.	1. használati mód	Sürgősség	2. használati mód	Sürgősség	3. használati mód	Sürgősség				
54	A	13,03	I	NV		5	HON	FT			TRV	3								
54	B	1,88	I	NV		5	HON	TAV			TI	1	TKGY	3						
54	G	3,95	I	NV		5	HON	FT			TI	1	TKGY	3						
54	H	2,95	I	NV		5	HON	FT			TI	1	TKGY	2						
54	I	2,34	I	NV		5	HON	FT			TI	1	TKGY	3						
54	K	1,78	I	NV		3	HON	FT			ET	1								
54	L	3,39	I	NV		4	HON	TAV			ET	2								
54	N	9,56	I	NV		5	HON	TAV			TKGY	2								

Helység összesen: 38,88

14. táblázat. Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód) – Ócsa

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód)											Erdőterv 2.7.6.A									
Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.											(területek hektárban)									
Adattárból											Kor: Életbelépés.									
Iroda: 1 Budapesti ETI											Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék									
											Natura 2000 terület 1					Natura 2000 terület 2				
Megnevezése:											379 Csévharaszi homokvidék					Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület				
Területtípusa:											HUDI20012									
EU területkódja:																				
Helység: 5621 Csévharaszt																				
Tag	Részlet	Terület	Jogi jelleg	Élőhely kódja	Védettség foka	Rezervátum típusa	Természetség	R e n d e l t e t é s			M ü v e l e t									
								Elsődleges	További I.	További II.	1. használati mód	Sürgősség	2. használati mód	Sürgősség	3. használati mód	Sürgősség				
1	A	4,58	I	NV		5	HON	TAV			TI	1	TKGY	2						
1	B	1,14	I	NV		5	HON	TAV			TRV	1								
1	C	0,52	I	NV		5	HON	TAV			TRV	2								
1	D	1,35	I	NV		5	HON	TAV			TI	1	TKGY	2						
1	E	2,92	I	NV		5	HON	TAV			TI	1	TKGY	2						
1	F	8,29	I	NV		5	HON	TAV			TI	1	TKGY	2						
1	G	0,77	I	NV		5	HON	TAV			TRV	1								
2	A	31,17	I	NV		5	HON	TAV			TKGY	1	TRV	2						
3	A	15,75	I	NV		5	HON	TAV			TKGY	1	TRV	2						
40	A	4,67	I	NV		6	FT				TRV	2								
40	B	1,22	I	NV		5	FT				TI	1	TKGY	2						
40	C	5,10	I	NV		6	FT													

A HUDI20012 CSÉVHARASZTI HOMOKVIDÉK NATURA 2000 TERÜLET FENNTARTÁSI TERVE

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód)

Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16. Erdőterv 2.7.6.A

(területek hektárban)

Adattárból Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti ETI **Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék**

Natura 2000 terület 1 **Natura 2000 terület 2**

Megnevezése: 379 Csévharaszi homokvidék

Területtípusa: Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

EU területkódja: HUDI20012

Helység: 5621 Csévharaszt

Tag	Részlet	Terület	Jogi jelleg	Élőhely kódja	Védettség foka	Rezervátum típusa	Természetség	R e n d e l t e t é s			M ü v e l e t						
								Elsődleges	További I.	További II.	1. használati mód	Sürgösség	2. használati mód	Sürgösség	3. használati mód	Sürgösség	
40	E	6,56	I		NV		5	FT				TRV	1				
40	F	8,55	I		NV		3	FT				TI	2				
40	G	1,46	I	91N0	NV		3	NAT	TAV			ET	2				
41	A	12,08	I		NV		5	FT				TKGY	2				
41	B	8,17	I		NV		5	FT				TKGY	2				
41	C	9,00	I		NV		5	FT				TI	1	TKGY	2		
42	A	9,00	I		NV		5	FT				TI	1	TKGY	2		
42	B	2,28	I		NV		5	FT				TRV	1				
42	C	0,91	I		NV		5	FT									
42	D	5,83	I		NV		6	FT									
42	E	9,85	I		NV		5	FT									
43	A	2,88	I		NV		5	TAV				TI	2				
43	B	5,40	I		NV		5	FT									
43	C	9,61	I		NV		5	TAV				TI	1	TKGY	2		
43	D	7,46	I		NV		5	TAV				TRV	0(2)				
43	F	1,18	I		NV		5	TAV				ET	2				
43	G	2,41	I		NV		5	TAV				TKGY	2				
44	A	29,00	I		NV		5	FT				TI	1	TKGY	2		
45	A	7,38	I		NV		5	FT				TRV	2				
45	B	3,31	I		NV		5	FT									
45	C	9,00	I		NV		5	FT				TI	1	TKGY	2		
45	D	3,64	I		NV		5	FT				TKGY	1				
45	E	2,17	I		NV		5	FT				TI	1	TKGY	2		
45	F	3,12	I		NV		6	FT				TKGY	1				
45	G	0,97	I		NV		5	FT				TI	1	TKGY	2		
46	A	3,13	I		NV		5	FT				TI	1	TKGY	2		
46	B	1,49	I		NV		4	FT									
46	C	9,41	I		NV		5	FT				TRV	2				
46	D	1,56	I		NV		5	FT				TKGY	1				
47	A	11,25	I		NV		5	FT				TI	1	TKGY	2		
47	B	1,84	I		NV		5	FT				TI	1	TKGY	2		
47	C	5,07	I		NV		5	FT				TRV	2				
47	E	3,68	I	91N0	NV		3	NAT	TAV			ET	2				
47	F	3,91	I		NV		5	TAV				TI	1				
47	G	3,40	I		NV		5	TAV				TI	1	TKGY	2		
48	A	5,91	I		NV		5	TAV				TI	1	TKGY	2		
48	D	2,93	I		NV		5	TAV				TI	1	TKGY	2		
48	F	14,31	I	91N0	NV		4	TAV				ET	2				
48	H	0,37	I		NV		5	TAV				TI	1	TKGY	2		

A HUDI20012 CSÉVHARASZTI HOMOKVIDÉK NATURA 2000 TERÜLET FENNTARTÁSI TERVE

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód)

Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16. Erdőterv 2.7.6.A

(területek hektárban)

Adattárból Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti ETI **Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék**

Natura 2000 terület 1 **Natura 2000 terület 2**

Megnevezése: 379 Csévharaszi homokvidék

Területtípusa: Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

EU területkódja: HUDI20012

Helység: 5621 Csévharaszt

Tag	Részlet	Terület	Jogi jelleg	Élőhely kódja	Védettség foka	Rezervátum típusa	Természetesség	R e n d e l t e t é s			M ü v e l e t					
								Elsődleges	További I.	További II.	1. használati mód	Sürgösség	2. használati mód	Sürgösség	3. használati mód	Sürgösség
49	A	2,14	I		NV	5	FT				TKGY	1				
49	B	24,30	I		NV	5	TAV				TI	1	TKGY	2		
49	C	2,23	I		NV	5	FT				TI	1	TKGY	2		
50	A	3,61	I		NV	5	TAV				TKGY	1				
50	B	7,22	I		NV	5	FT				TKGY	1				
50	C	2,59	I		NV	5	FT				TKGY	1	TRV	2		
50	D	4,62	I		NV	5	FT				TI	2				
50	E	8,12	I		NV	5	FT				TI	1	TKGY	2		
50	F	3,35	I		NV	5	FT				TRV	2				
51	A	7,57	I		NV	5	FT				TKGY	2				
51	B	6,46	I		NV	5	FT				TRV	2				
51	C	4,40	I		NV	3	TAV				ET	2				
51	D	3,02	I		NV	5	TAV				TKGY	2				
51	E	6,83	I		NV	5	FT				TKGY	1				
52	A	6,51	I		NV	6	FT									
52	B	3,58	I		NV	5	FT				TRV	2				
52	C	4,06	I		NV	5	FT				TKGY	2				
52	D	8,29	I		NV	6	FT				TRV	1				
52	E	2,47	I		NV	4	FT				TRV	1				
52	G	1,25	I		NV	5	TAV				ET	2				
52	H	1,25	I		NV	5	FT				TRV	1				
61	A	1,78	I		NV	4	FT				TKGY	1				
61	C	13,02	I		NV	5	FT				TI	1	TKGY	2		
61	D	3,47	I	91H0	NV	3	TAV									
61	E	5,41	I		NV	5	FT									
61	F	1,88	I		NV	5	FT				TI	1	TKGY	2		
62	A	1,77	I		NV	3	FT				TRV	1				
62	B	1,70	I		NV	6	FT				TRV	1				
62	C	1,56	I		NV	4	FT				TRV	2				
62	D	4,15	I	91H0	NV	4	TAV				ET	2				
62	E	3,15	I		NV	3	FT				TKGY	1				
62	F	1,10	I	91H0	NV	3	TAV				ET	2				
62	G	2,47	I		NV	5	FT				TI	1	TKGY	2		
62	I	1,05	I		NV	4	FT				TKGY	2				
62	J	0,49	I		NV	3	FT				TI	2				
62	K	9,79	I		NV	5	FT				TI	1	TKGY	2		
63	A	2,85	I		NV	3	FT				TRV	1				
63	B	5,92	I		NV	5	FT				TRV	2				
63	C	4,26	I		NV	4	FT				TI	3				

A HUDI20012 CSÉVHARASZTI HOMOKVIDÉK NATURA 2000 TERÜLET FENNTARTÁSI TERVE

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód)

Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16. Erdőterv 2.7.6.A

(területek hektárban)

Adattárból Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti ETI **Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék**

Natura 2000 terület 1 **Natura 2000 terület 2**

Megnevezése: 379 Csévharaszi homokvidék

Terület típusa: Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

EU terület kódja: HUDI20012

Helység: 5621 Csévharaszt

Tag	Részlet	Terület	Jogi jelleg	Élőhely kódja	Védettség foka	Rezervátum típusa	Természetszerűség	R e n d e l t e t é s			M ü v e l e t						
								Elsődleges	További I.	További II.	1. használati mód	Sürgősség	2. használati mód	Sürgősség	3. használati mód	Sürgősség	
63	E	1,18	I		NV	4	FT				TKGY	2					
63	H	1,36	I		NV	5	FT				TI	1	TKGY	2			
63	I	1,01	I		NV	5	FT				TI	1	TKGY	2			
63	J	1,00	I		NV	5	FT				TI	1	TKGY	2			
63	K	10,07	I	91I0	NV	4	PA				ET	2					
64	A	3,61	I		NV	5	TAV				TI	1	TKGY	2			
64	B	1,15	I		NV	3	FT				TI	2					
64	C	2,14	I		NV	5	TAV				TI	1	TKGY	2			
64	D	1,55	I		NV	4	TAV				TI	1	TKGY	2			
64	E	1,10	I		NV	4	TAV				ET	2					
64	F	0,73	I		NV	5	FT				TI	1	TKGY	2			
64	G	1,58	I		NV	4	TAV				TI	1	TKGY	2			
64	H	4,89	I		NV	5	TAV				TI	1	TKGY	2			
64	I	0,62	I	91I0	NV	3	NAT	TAV			ET	2					
64	J	2,66	I	91N0	NV	3	NAT	TAV			ET	2					
64	K	0,64	I		NV	5	TAV				TI	1	TKGY	2			
64	M	1,77	I		NV	5	TAV				TI	1	TKGY	2			
64	N	0,41	I		NV	5	FT				TKGY	1					
64	O	0,63	I	91N0	NV	2	NAT	TAV									
65	A	8,97	I		NV	5	FT				TI	1	TKGY	2			
65	B	2,46	I		NV	5	TAV				ET	2					
65	C	2,86	I		NV	4	TAV				ET	2					
65	D	0,56	I		NV	5	TAV				ET	2					
65	E	0,27	I		NV	5	TAV				ET	2					
65	F	1,66	I		NV	5	TAV				ET	2					
65	G	0,51	I		NV	5	TAV				ET	2					
65	H	0,78	I		NV	5	TAV				ET	2					
65	I	3,83	I	91N0	NV	3	TAV				ET	2					
65	J	0,61	I	91N0	NV	3	NAT	TAV			ET	2					
65	K	0,96	I	91N0	NV	2	NAT	TAV			ET	2					
65	L	1,22	I	91N0	NV	2	NAT	TAV			ET	2					
65	M	0,41	I	91N0	NV	3	NAT	TAV			ET	2					
66	A	2,84	I		NV	5	FT				TRV	2					
66	B	5,52	I		NV	3	FT				TI	2					
66	C	4,40	I		NV	3	TAV				TI	1					
66	D	9,78	I		NV	5	TAV				TI	1					
66	E	2,88	I		NV	5	TAV				ET	2					
66	F	1,40	I		NV	5	TAV				TI	2					
66	G	2,52	I		NV	3	TAV				TI	1	TKGY	2			

A HUDI20012 CSÉVHARASZTI HOMOKVIDÉK NATURA 2000 TERÜLET FENNTARTÁSI TERVE

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód)

Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16. Erdőterv 2.7.6.A

(területek hektárban)

Adattárból Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti ETI **Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék**

Natura 2000 terület 1 **Natura 2000 terület 2**

Megnevezése: 379 Csévharaszi homokvidék

Területtípusa: Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

EU területkódja: HUDI20012

Helység: 5621 Csévharaszt

Tag	Részlet	Terület	Jogi jelleg	Élőhely kódja	Védettség foka	Rezervátum típusa	Természetszerűség	R e n d e l t e t é s			M ü v e l e t							
								Elsődleges	További I.	További II.	1. használati mód	Sürgősség	2. használati mód	Sürgősség	3. használati mód	Sürgősség		
66	H	0,82	I		NV		5	TAV				TI	1	TKGY	2			
66	I	1,63	I		NV		3	TAV				TI	1	TKGY	2			
66	K	2,94	I	91N0	NV		3	NAT	TAV			ET	2					
66	M	0,98	I	91N0	NV		2	NAT	TAV			ET	2					
66	N	0,79	I	91N0	NV		2	NAT	TAV			ET	2					
66	O	0,22	I	91N0	NV		2	NAT	TAV			ET	2					
68	B	13,06	I		NV		5	TAV				TKGY	2					
69	A	28,11	I	91N0	V		2	TV	NAT	TAV		ET	2					
69	B	2,16	I		V		5	TV	TAV			ET	2					
69	C	11,31	I		V		5	TV				ET	2					
69	D	2,16	I		V		5	TV	TAV			ET	2					
69	E	1,16	I		V		5	TV	TAV			ET	2					
70	A	7,48	I		NV		5	FT				TKGY	2					
70	B	0,20	I	91N0	NV		2	NAT	TAV									
70	C	8,01	I		NV		3	TAV				TI	2					
70	D	2,47	I		NV		5	FT				TI	1	TKGY	3			
70	E	2,94			NV		5	TAV				TI	3					
70	F	1,90	I		NV		4	TAV				TI	2					
70	G	0,45	I		NV		5	FT				TI	1	TKGY	3			
70	H	1,15	I	91I0	NV		3	TAV				ET	2					
70	I	2,57	I		NV		5	TAV				TRV	1					
70	J	1,38	I	91N0	NV		3	TAV				ET	2					
71	A	2,73	I		NV		3	FT				TI	1	ET	2			
71	D	19,17	I		NV		5	FT				TKGY	3					
71	E	2,33	I	91I0	NV		4	TAV				ET	2					
71	F	4,65	I	91I0	NV		4	TAV				ET	2					
72	A	0,60	I	91I0	NV		4	TAV				ET	2					
72	B	5,22	I		NV		3	FT				TI	3					
72	C	1,97	I	91I0	NV		4	TAV				ET	2					
72	D	1,12	I		NV		3	FT				TKGY	3					
72	E	11,50	I		NV		6	FT				TKGY	2	TRV	3			
72	G	4,11	I		NV		5	TAV				TKGY	2					
72	H	1,66	I		NV		6	FT				TKGY	2					
72	I	1,96	I		NV		5	FT				TI	2					
73	A	0,68	I	91I0	NV		4	FT				TKGY	3					
73	B	4,79	I	91I0	NV		4	TAV				ET	2					
73	C	15,77	I		NV		5	FT				TKGY	2	TRV	3			
73	E	5,94	I		NV		5	FT				TKGY	2					
82	A	9,53			NV		5	FT				TRV	1					

A HUDI20012 CSÉVHARASZTI HOMOKVIDÉK NATURA 2000 TERÜLET FENNTARTÁSI TERVE

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód)

Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16. Erdőterv 2.7.6.A

(területek hektárban)

Adattárból Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti ETI **Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék**

Natura 2000 terület 1 **Natura 2000 terület 2**

Megnevezése: 379 Csévharaszi homokvidék

Terület típusa: Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

EU terület kódja: HUDI20012

Helység: 5621 Csévharaszt

Tag	Részlet	Terület	Jogi jelleg	Élőhely kódja	Védettség foka	Rezervátum típusa	Természetesség	R e n d e l t e t é s			M ü v e l e t							
								Elsődleges	További I.	További II.	1. használati mód	Sürgösség	2. használati mód	Sürgösség	3. használati mód	Sürgösség		
82	E	0,57		91H0	NV		3	TAV				ET	2					
82	G	2,48			NV		4	FT				TKGY	2					
82	H	1,51			NV		5	FT				TKGY	2					
82	J	1,19			NV		6	FT				TKGY	2					
82	L	7,66			NV		5	FT				TRV	1					
82	N	1,27			NV		5	FT				TRV	2					
83	A	5,61			NV		5	FT				TI	1	TKGY	3			
83	B	6,41			NV		5	FT				TKGY	2(3)					
83	D	2,22		91H0	NV		4	TAV				ET	2					
83	E	4,59			NV		5	FT				TKGY	2					
83	F	2,00			NV		5	FT				TKGY	2					
83	G	0,61		91H0	NV		3	TAV				ET	2					
83	H	0,79		91N0	NV		2	TAV				ET	2					
84	A	0,95			NV		3	TAV				TI	2					
84	B	0,91		91H0	NV		4	TAV				ET	2					
84	C	2,56			NV		6	FT				TRV	0(3)					
84	E	4,11			NV		6	FT				TRV	3					
84	F	5,16			NV		5	FT				TKGY	2					
84	G	11,41			NV		6	FT				TRV	1					
84	H	2,13			NV		5	FT				TI	2					
84	I	1,76			NV		3	TAV				TI	2					
85	A	0,82			NV		3	TAV				TI	3					
85	B	0,78			NV		5	FT				TKGY	2					
85	C	10,68			NV		5	FT				TKGY	2					
85	D	5,93			NV		6	FT				TRV	2					
85	E	10,25			NV		5	FT				TRV	3					
86	A	25,71	I	91N0	FV		3	TV	NAT	TAV		ET	2					
86	B	2,84	I		FV		5	TV				ET	2					
86	C	5,00	I		FV		5	TV	TAV			ET	2					
86	D	0,24	I	91N0	FV		2	TV	NAT	TAV		ET	2					
86	F	2,12	I		FV		5	TV	TAV			ET	2					
86	G	30,06	I		FV		5	TV	TAV			ET	2					
88	A	9,56	I		NV		5	FT				TKGY	3					
88	C	2,66	I		NV		5	TAV				ET	2					
90	A	3,34			NV		5	PA				TKGY	1	TRV	3			
90	B	7,13			NV		5	PA	TAV			TI	2					
90	C	3,17			NV		5	PA	TAV			TI	3					
90	D	5,03			NV		5	PA	TAV			ET	2					
90	E	0,60		91N0	NV		3	PA	TAV			ET	2					

A HUDI20012 CSÉVHARASZTI HOMOKVIDÉK NATURA 2000 TERÜLET FENNTARTÁSI TERVE

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód)

Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16. Erdőterv 2.7.6.A

(területek
hektárban)

Adattárból Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti ETI **Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék**

Natura 2000 terület 1 **Natura 2000 terület 2**

Megnevezése: 379 Csévharaszi homokvidék

Területtípusa: Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

EU területkódja: HUDI20012

Helység: 5621 Csévharaszt

Tag	Részlet	Terület	Jogi jelleg	Élőhely kódja	Védettség foka	Rezervátum típusa	Természetesség	R e n d e l t e t é s			M ü v e l e t					
								Elsődleges	További I.	További II.	1. használati mód	Sürgösség	2. használati mód	Sürgösség	3. használati mód	Sürgösség
90	F	2,25			NV	5	PA	TAV			TI	2				
91	B	4,94			NV	5	PA	TAV			ET	2				
91	C	0,42			NV	4	PA	TAV			TI	2	ET	3(0)		
91	D	1,16			NV	5	PA	TAV			TI	2	ET	3(0)		
91	E	2,81			NV	5	PA	TAV			TI	1				
91	G	0,89			NV	5	PA	TAV			TI	3				
91	H	5,67		91I0	NV	4	PA	TAV			ET	2				
91	I	1,86			NV	5	PA				TI	1				
91	L	0,66			NV	3	PA	TAV			TI	3				
91	N	4,68			NV	5	PA	TAV			TI	2				
91	O	1,54		91N0	NV	3	PA	TAV			ET	2				
92	A	1,65			NV	4	FT				TKGY	2				
92	B	1,98			NV	5	FT				TI	2				
92	F	3,31			NV	5	FT				TKGY	2				
92	G	7,60			NV	5	FT				TKGY	1	TRV	3		
92	J	0,20			NV	5	FT				TRV	0(1)				
92	K	0,76			NV	3	FT				TI	3				
93	A	7,84			NV	6	FT				TKGY	0(1)	TRV	3		
93	B	4,29			NV	6	FT				TKGY	0(2)	TRV	3		
93	C	1,47			NV	6	FT				TKGY	0(1)	TRV	3		
93	D	6,85			NV	3	FT				TKGY	2				
93	E	7,66			NV	6	FT				TKGY	0(1)	TRV	3		
94	A	10,80			NV	6	FT				TKGY	2				
94	B	1,28			NV	5	FT				TRV	2				
94	C	10,63			NV	6	FT				TKGY	2				
94	D	4,77			NV	3	FT	TAV			ET	2				
95	A	1,73			NV	5	FT				TKGY	2				
95	B	3,80			NV	5	FT				TKGY	2				
95	D	4,48			NV	2	FT				TI	2				
95	E	0,43			NV	3	FT				TKGY	2				
95	F	0,45			NV	5	FT				TI	2				
95	G	2,51			NV	2	TAV				ET	2				
95	H	8,53			NV	3	TAV				ET	2				
96	A	0,43			NV	5	FT				TI	2	TKGY	3		
96	B	1,34			NV	4	FT				TKGY	2				
96	C	2,15			NV	5	FT				TKGY	1	TRV	3		
96	D	4,21			NV	2	FT				TI	2				
96	E	1,63			NV	5	FT				TI	1	TKGY	2		
96	G	7,00			NV	5	TAV				TKGY	2				

A HUDI20012 CSÉVHARASZTI HOMOKVIDÉK NATURA 2000 TERÜLET FENNTARTÁSI TERVE

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód)													Erdőterv 2.7.6.A				
Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.													(területek hektárban)				
Adattárból													Kor: Életbelépés.				
Iroda: 1 Budapesti ETI				Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék						Natura 2000 terület 2							
Megnevezése:				Natura 2000 terület 1						Natura 2000 terület 2							
Területtípusa:				379 Csévharaszi homokvidék						Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület							
EU területkódja:				HUDI20012													
Helység: 5621 Csévharaszt																	
Tag	Részlet	Terület	Jogi jelleg	Élőhely kódja	Védettség foka	Rezervátum típusa	R e n d e l t e t é s			M ü v e l e t							
							Természetesség	Elsődleges	További I.	További II.	1. használati mód	Sürgősség	2. használati mód	Sürgősség	3. használati mód	Sürgősség	
96	H	0,74		91H0	NV		3	TAV				ET	2				
96	J	0,77		91N0	NV		3	TAV				ET	2				

Helység összesen: 1.096,80

15. táblázat. Natura 2000 területek részletes területkimutatása (fahasználati mód) – Csévharaszt

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (erdősítés)													Erdőterv 2.7.6.B		
Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.													(területek hektárban)		
Adattárból													Kor: Életbelépés.		
Iroda: 1 Budapesti ETI				Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék						Natura 2000 terület 2					
Megnevezése:				Natura 2000 terület 1						Natura 2000 terület 2					
Területtípusa:				379 Csévharaszi homokvidék						Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület					
EU területkódja:				HUDI20012											
Helység: 5611 Ócsa															
Tag	Részlet	Terület	Élőhely kódja	Természetesség	E r d ő s í t é s					E l e g y f a f a j o k					
					Jellege	Módja I.	Célállománya I.	Módja II.	Célállománya II.	I.	II.				
54	A	13,03		5	TRVF TF SMK		A	MEST	HNY-EL						
54	B	1,88		5											
54	G	3,95		5											
54	H	2,95		5											
54	I	2,34		5											
54	K	1,78		3											
54	L	3,39		4											
54	N	9,56		5											

Helység összesen: 38,88

16. táblázat. Natura 2000 területek részletes területkimutatása (erdősítés) – Ócsa

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (erdősítés)		Erdőterv 2.7.6.B
Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.		(területek hektárban)
Adattárból	Kor: Életbelépés.	
Iroda: 1 Budapesti ETI	Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék	
Natura 2000 terület 1		Natura 2000 terület 2
Megnevezése:		379 Csévharaszi homokvidék
Területtípusa:		Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
EU területkódja:		HUDI20012
Helység: 5621 Csévharaszt		

Tag	Részlet	Terület	Élőhely kódja	Természetesség	E r d ő s í t é s						
					E l e g y f a f a j o k						
					Jellege	Módja I.	Célállománya I.	Módja II.	Célállománya II.	I.	II.
1	A	4,58		5							
1	B	1,14		5	TRVF MEST		HNY				
1	C	0,52		5	TRVF MEST		HNY				
1	D	1,35		5							
1	E	2,92		5							
1	F	8,29		5							
1	G	0,77		5	TRVFTFSARJ		A	MEST	HNY		
2	A	31,17		5	TRVFTFSARJ		A	MEST	HNY		
3	A	15,75		5	TRVFTFSARJ		A	MEST	HNY		
40	A	4,67		6	TRVF MEST		KST-EL	MEST	HNY		
40	B	1,22		5							
40	C	5,10		6							
40	E	6,56		5	TRVFTFSARJ		A	MEST	HNY		
40	F	8,55		3							
40	G	1,46	91N0	3							
41	A	12,08		5							
41	B	8,17		5							
41	C	9,00		5							
42	A	9,00		5							
42	B	2,28		5	TRVFTFSARJ		A	MEST	HNY		
42	C	0,91		5	TRVF MEST		HNY	MEST	A		
42	D	5,83		6	TRVF MEST		NNY	MEST	A		
42	E	9,85		5	TRVFTFSARJ		A	MEST	NNY		
43	A	2,88		5							
43	B	5,40		5							
43	C	9,61		5							
43	D	7,46		5	TRVF MEST		A	MEST	HNY		
43	F	1,18		5							
43	G	2,41		5							
44	A	29,00		5							
45	A	7,38		5	TRVF MEST		A	MEST	HNY		
45	B	3,31		5							
45	C	9,00		5							
45	D	3,64		5							
45	E	2,17		5							
45	F	3,12		6							
45	G	0,97		5							
46	A	3,13		5							

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (erdősítés)

Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16. Erdőterv 2.7.6.B
 (területek hektárban)

Adattárból Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti ETI **Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék**

Natura 2000 terület 1 **Natura 2000 terület 2**

Megnevezése: 379 Csévharaszi homokvidék
Területtípusa: **Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület**
EU területkódja: **HUDI20012**
Helység: 5621 Csévharaszt

Tag	Részlet	Terület	Élőhely kódja	Természetesség	E r d ő s í t é s						
					E l e g y f a f a j o k						
					Jellege	Módja I.	Célállománya I.	Módja II.	Célállománya II.	I.	II.
46	B	1,49		4	TRVFTFSARJ		HNY-A	MEST	HNY		
46	C	9,41		5	TRVF MEST		A	MEST	NNY		
46	D	1,56		5							
47	A	11,25		5							
47	B	1,84		5							
47	C	5,07		5	TRVF MEST		HNY				
47	E	3,68	91N0	3							
47	F	3,91		5							
47	G	3,40		5							
48	A	5,91		5							
48	D	2,93		5							
48	F	14,31	91N0	4							
48	H	0,37		5							
49	A	2,14		5							
49	B	24,30		5							
49	C	2,23		5							
50	A	3,61		5							
50	B	7,22		5							
50	C	2,59		5	TRVFTFSARJ		A	MEST	HNY		
50	D	4,62		5							
50	E	8,12		5							
50	F	3,35		5	TRVFTFSARJ		A-HNY	MEST	HNY		
51	A	7,57		5							
51	B	6,46		5	TRVF MEST		A	MEST	HNY		
51	C	4,40		3							
51	D	3,02		5							
51	E	6,83		5							
52	A	6,51		6	TRVF MEST		KST	MEST	A		
52	B	3,58		5	TRVF MEST		A	MEST	HNY		
52	C	4,06		5							
52	D	8,29		6	TRVF MEST		A	MEST	HNY		
52	E	2,47		4	TRVFTFSARJ		HNY	MEST	HNY		
52	G	1,25		5							
52	H	1,25		5	TRVFTFSARJ		A-HNY	MEST	HNY		
61	A	1,78		4							
61	C	13,02		5							
61	D	3,47	91I0	3							
61	E	5,41		5	TRVFTFSARJ		A	MEST	HNY		

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (erdősítés)
 Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16. Erdőterv 2.7.6.B
 (területek hektárban)
 Adattárból Kor: Életbelépés.
Iroda: 1 Budapesti ETI **Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék**
Natura 2000 terület 1 **Natura 2000 terület 2**
Megnevezése: 379 Csévharaszi homokvidék
Területtípusa: **Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület**
EU területkódja: **HUDI20012**
Helység: 5621 Csévharaszt

Tag	Részlet	Terület	Élőhely kódja	Természetesség	E r d ő s í t é s						
					E l e g y f a f a j o k						
					Jellege	Módja I.	Célállománya I.	Módja II.	Célállománya II.	I.	II.
61	F	1,88		5							
62	A	1,77		3	TRVFTFSARJ		HNY	MEST		KST-EL	
62	B	1,70		6	TRVF MEST		NNY	MEST		HNY	
62	C	1,56		4	TRVF MEST		KST-EL	MEST		HNY	
62	D	4,15	91I0	4							
62	E	3,15		3							
62	F	1,10	91I0	3							
62	G	2,47		5							
62	I	1,05		4							
62	J	0,49		3							
62	K	9,79		5							
63	A	2,85		3	TRVFTFSARJ		HNY	MEST		HNY	
63	B	5,92		5	TRVF MEST		HNY				
63	C	4,26		4	TRVFTFSARJ		HNY	MEST		KST-EL	
63	E	1,18		4							
63	H	1,36		5							
63	I	1,01		5							
63	J	1,00		5							
63	K	10,07	91I0	4							
64	A	3,61		5							
64	B	1,15		3							
64	C	2,14		5							
64	D	1,55		4							
64	E	1,10		4							
64	F	0,73		5							
64	G	1,58		4							
64	H	4,89		5							
64	I	0,62	91I0	3							
64	J	2,66	91N0	3							
64	K	0,64		5							
64	M	1,77		5							
64	N	0,41		5							
64	O	0,63	91N0	2							
65	A	8,97		5							
65	B	2,46		5							
65	C	2,86		4							
65	D	0,56		5							
65	E	0,27		5							

A HUDI20012 CSÉVHARASZTI HOMOKVIDÉK NATURA 2000 TERÜLET FENNTARTÁSI TERVE

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (erdősítés)

Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16. Erdőterv 2.7.6.B
 (területek hektárban)

Adattárból Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti ETI **Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék**

Natura 2000 terület 1 **Natura 2000 terület 2**
Megnevezése: 379 Csévharaszi homokvidék
Területtípusa: **Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület**
EU területkódja: **HUDI20012**
Helység: 5621 Csévharaszt

Tag	Részlet	Terület	Élőhely kódja	Természetesség	E r d ő s í t é s						
										E l e g y f a f a j o k	
					Jellege	Módja I.	Célállománya I.	Módja II.	Célállománya II.	I.	II.
65	F	1,66		5							
65	G	0,51		5							
65	H	0,78		5							
65	I	3,83	91N0	3							
65	J	0,61	91N0	3							
65	K	0,96	91N0	2							
65	L	1,22	91N0	2							
65	M	0,41	91N0	3							
66	A	2,84		5	TRVF MEST	A	MEST	HNY			
66	B	5,52		3							
66	C	4,40		3							
66	D	9,78		5							
66	E	2,88		5							
66	F	1,40		5							
66	G	2,52		3							
66	H	0,82		5							
66	I	1,63		3							
66	K	2,94	91N0	3							
66	M	0,98	91N0	2							
66	N	0,79	91N0	2							
66	O	0,22	91N0	2							
68	B	13,06		5							
69	A	28,11	91N0	2							
69	B	2,16		5							
69	C	11,31		5							
69	D	2,16		5							
69	E	1,16		5							
70	A	7,48		5							
70	B	0,20	91N0	2							
70	C	8,01		3							
70	D	2,47		5							
70	E	2,94		5	TRVFTFSARJ	A	MEST	HNY			
70	F	1,90		4							
70	G	0,45		5							
70	H	1,15	91I0	3							
70	I	2,57		5	TRVF TFSMK	A	MEST	HNY			
70	J	1,38	91N0	3							
71	A	2,73		3							

A HUDI20012 CSÉVHARASZTI HOMOKVIDÉK NATURA 2000 TERÜLET FENNTARTÁSI TERVE

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (erdősítés)		Erdőterv 2.7.6.B
Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.		(területek hektárban)
Adattárból	Kor: Életbelépés.	
Iroda: 1 Budapesti ETI	Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék	
Natura 2000 terület 1		Natura 2000 terület 2
Megnevezése:		379 Csévharaszi homokvidék
Területtípusa:		Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
EU területkódja:		HUDI20012
Helység: 5621 Csévharaszt		

Tag	Részlet	Terület	Élőhely kódja	Természetesség	E r d ő s í t é s						
										E l e g y f a f a j o k	
					Jellege	Módja I.	Célállománya I.	Módja II.	Célállománya II.	I.	II.
71	D	19,17		5							
71	E	2,33	91I0	4							
71	F	4,65	91I0	4							
72	A	0,60	91I0	4							
72	B	5,22		3							
72	C	1,97	91I0	4							
72	D	1,12		3							
72	E	11,50		6	TRVF MEST	NNY	MEST	KST-EL			
72	G	4,11		5							
72	H	1,66		6							
72	I	1,96		5							
73	A	0,68	91I0	4							
73	B	4,79	91I0	4							
73	C	15,77		5	TRVF TF SMK	A	MEST	HNY			
73	E	5,94		5							
82	A	9,53		5	TRVF TF SMK	A	MEST	HNY			
82	E	0,57	91I0	3							
82	G	2,48		4							
82	H	1,51		5							
82	J	1,19		6							
82	L	7,66		5	TRVF TF SMK	A	MEST	HNY			
82	N	1,27		5	TRVF TF SMK	A	MEST	HNY			
83	A	5,61		5							
83	B	6,41		5							
83	D	2,22	91I0	4							
83	E	4,59		5							
83	F	2,00		5							
83	G	0,61	91I0	3							
83	H	0,79	91N0	2							
84	A	0,95		3							
84	B	0,91	91I0	4							
84	C	2,56		6	TRVF MEST	NNY	MEST	HNY			
84	E	4,11		6	TRVF MEST	NNY	MEST	A			
84	F	5,16		5							
84	G	11,41		6	TRVF MEST	NNY	MEST	A			
84	H	2,13		5							
84	I	1,76		3							
85	A	0,82		3							

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (erdősítés)
 Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16. (területek hektárban) Erdőterv 2.7.6.B

Adattárból Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti ETI **Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék**

Natura 2000 terület 1 **Natura 2000 terület 2**
Megnevezése: 379 Csévharaszi homokvidék
Területtípusa: **Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület**
EU területkódja: **HUDI20012**
Helység: 5621 Csévharaszt

Tag	Részlet	Terület	Élőhely kódja	Természetesség	E r d ő s í t é s						
					E l e g y f a f a j o k						
					Jellege	Módja I.	Célállománya I.	Módja II.	Célállománya II.	I.	II.
85	B	0,78		5							
85	C	10,68		5							
85	D	5,93		6	TRVF	MEST	NNY	MEST	A		
85	E	10,25		5	TRVF	TFSMK	A	MEST	HNY		
86	A	25,71	91N0	3							
86	B	2,84		5							
86	C	5,00		5							
86	D	0,24	91N0	2							
86	F	2,12		5							
86	G	30,06		5							
88	A	9,56		5							
88	C	2,66		5							
90	A	3,34		5	TRVF	TFSARJ	A	MEST	J-E		
90	B	7,13		5							
90	C	3,17		5							
90	D	5,03		5							
90	E	0,60	91N0	3							
90	F	2,25		5							
91	B	4,94		5							
91	C	0,42		4							
91	D	1,16		5							
91	E	2,81		5							
91	G	0,89		5							
91	H	5,67	91I0	4							
91	I	1,86		5							
91	L	0,66		3							
91	N	4,68		5							
91	O	1,54	91N0	3							
92	A	1,65		4							
92	B	1,98		5							
92	F	3,31		5							
92	G	7,60		5	TRVF	TFSARJ	A	MEST	J-E		
92	J	0,20		5	TRVF	TFSARJ	A	MEST	J-E		
92	K	0,76		3							
93	A	7,84		6	TRVF	MEST	NNY	MEST	A		
93	B	4,29		6	TRVF	MEST	NNY	MEST	A		
93	C	1,47		6	TRVF	MEST	NNY	MEST	A		
93	D	6,85		3							

Natura 2000 területek részletes területkimutatása (erdősítés)									
Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.			(területek hektárban)				Erdőterv 2.7.6.B		
Adattárból			Kor: Életbelépés.						
Iroda: 1 Budapesti ETI			Natura 2000 terület: 379 Csévharaszi homokvidék						
Natura 2000 terület 1					Natura 2000 terület 2				
Megnevezése:					379 Csévharaszi homokvidék				
Területtípusa:					Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület				
EU területkódja:					HUDI20012				
Helység: 5621 Csévharaszt									
Tag	Részlet	Terület	Élőhely kódja	Természetesség	E r d ő s í t é s				
					Jellege	Módja I.	Célállománya I.	Módja II.	Célállománya II.
								I.	II.
93	E	7,66		6	TRVF	MEST	NNY	MEST	KST
94	A	10,80		6					
94	B	1,28		5	TRVF	TFSMK	A	MEST	HNY
94	C	10,63		6					
94	D	4,77		3					
95	A	1,73		5					
95	B	3,80		5					
95	D	4,48		2					
95	E	0,43		3					
95	F	0,45		5					
95	G	2,51		2					
95	H	8,53		3					
96	A	0,43		5					
96	B	1,34		4					
96	C	2,15		5	TRVF	TFSMK	A	MEST	HNY
96	D	4,21		2					
96	E	1,63		5					
96	G	7,00		5					
96	H	0,74	91I0	3					
96	J	0,77	91N0	3					

Helység összesen: 1.096,80

17. táblázat. Natura 2000 területek részletes területkimutatása (erdősítés) - Csévharaszt

1.3.3.3. Vadgazdálkodás, vadászat, halászat, horgászat

A tervezési területen két vadászatra jogosult vadásztársaság található a Üllő-Vasad Természetvédő Vadásztársaság és az Ősborókás Vadásztársaság. A vadgazdálkodási tájegységben található nagyobb erdőtömbök hagyományos élőhelyei a nagyvadfajoknak. A terület vadgazdálkodási üzemterve alapján nagyvad terjedése és felszaporodása jellemző folyamat. Az őz létszámánál fogva fontos nagyvad a vadgazdálkodási tájegységben. Állománya folyamatosan növekszik, évekként elért az élőhelyet veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszámot. A tájegységben vaddisznó állomány nagymértékben emelkedett, 1998-2014 között több, mint háromszorosára, a szabadterületi fenntartható létszámot jelentősen meghaladja. A gímszarvas és dámszarvas a tervezési területen nem jellemző, legfeljebb néhány példány fordul elő. A vadgazdálkodási üzemterv adatai alapján a mezei nyúl létszáma 1998-2014 között csökkent. A nagyvadállomány jelentős természetvédelmi problémát okoz a jelölő élőhelyeken (6260* Pannon homoki gyepek, 91N0* Pannon homoki borókás-nyárasok

(*Junipero-Populetum albae*), 91I0* Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)) sokféle figyelhető meg a vaddisznók túrása. A pannon homoki gyepek egyes állományait a vadetető, szórók, itatóhelyek, sózók több helyen tönkre teszik, megsemmisítik.

A természetmegőrzési területen nyilvántartott halgazdálkodási vízterület nem található.

1.3.3.4. Vízgazdálkodás

A tervezési terület felszíni víztesttel, időszakos vagy állandó kisvízfolyással, tóval nem rendelkezik. A területen vízgazdálkodási tevékenység nem folyik. A tervezési terület a Duna részvízgyűjtő 1-10 Duna völgyi főcsatorna alegységhez tartozik, melynek vízgyűjtő-gazdálkodási tervét 2016 áprilisában fogadták el.

1.3.3.5. Turizmus

A terület idegenforgalmi hasznosítása kismértékű. Szervezett turizmus nincs. A tervezési területen a Pest megyei piros és az Ócsa-Csévharaszi sárga turista utak mellett két kisebb jelzett út, a Csévharaszi erdész sétakör és a Csévharaszi buckás sétakör található. A terepmotorozás kismértékben ugyan, de jelen van a területen, káros hatása a pannon homoki gyepek állapotára van. A tervezett turisztika fejlesztésről nincs tudomásunk.

1.3.3.6. Ipar

A területen ipari tevékenység jelenleg nem folyik, a területre hatással levő ipari tevékenység sincs a természetmegőrzési terület környezetében. A teljes tervezési terület alatt húzódik a Monor 138. szénhidrogén bányatelek.

1.3.3.7. Infrastruktúra

A tervezési területen műút nem található. Villamos energia távvezetékek tekintetében a tervezési terület 120 kV távvezeték nem érinti. Az infrastrukturális létesítmények alapvetően nem befolyásolják a területen lévő jelölő fajok és élőhelyek fennmaradását.

1.3.3.8. Településrendezési eszközök

Csévharaszt

Csévharaszt Község képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 1/2015. (II.6.) rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Ev jelű védelmi erdőterület övezet:

50. § (2) Ev övezetben épületet elhelyezni nem lehet.

Eg jelű gazdasági erdőterület övezet:

51. § (2) Gazdasági erdőterület övezetében az erdő rendeltetésének megfelelő erdő- és vadgazdálkodási célú építmények helyezhetők el.

(4) Gazdasági erdőterület övezetében az építés feltételei:

- a) a kialakítható/beépíthető telek területe legalább 10.000 m² (1ha),
- b) a beépítés módja: szabadonálló,
- c) a beépítés mértéke legfeljebb: 0,5%,

- d) a megengedett maximális épületmagasság: 4,5 m,
- e) közművesítettség mértéke: legalább részleges.

Kb-Lg jelű különleges beépítésre nem szánt terület – lakó-gazdálkodó terület övezete:

62. § (2) Különleges beépítésre nem szánt terület – lakó-gazdálkodó területen elhelyezhető:

- a) legfeljebb kétlakásos lakóépület;
- b) a mezőgazdálkodáshoz, termékfeldolgozáshoz, állattartáshoz kapcsolódó építmények;
- c) kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó épület;
- d) egyéb, a környezetet nem terhelő gazdasági tevékenység épületei;

(3) A Kb-Lg jelű övezetben az építmény-elhelyezés és telekalakítás feltételei a következők:

- a) a kialakítható legkisebb telekméret 3 000 m²;
- b) a kialakítható legkisebb telekszélesség 20 m;
- c) a beépítés módja szabadon álló;
- d) a beépítettség mértéke: 5%;
- e) legnagyobb megengedett épületmagasság 5,5 m lakó épület esetén 6,5 m gazdasági épület esetén
- f) minimális zöldfelület aránya: 85%.

Kb-Hv1 jelű különleges beépítésre nem szánt terület – honvédelmi terület:

60. § (1) A Szabályozási terven Kb-Hv jellel szabályozott övezet kizárólag honvédelmi létesítmények elhelyezésére szolgál.

(2) Kb-Hv1 övezetben az építmény-elhelyezés és telekalakítás feltételei a következők:

- a) a kialakítható legkisebb telekméret 10.000 m²;
- b) a kialakítható legkisebb telekszélesség 50 m;
- c) a beépítés módja szabadon álló;
- d) a beépítettség mértéke 0,5%;
- e) legkisebb zöldfelületi arány 65%
- f) legnagyobb megengedhető épületmagasság 6,0 m;

Ócsa

Ócsa Város Önkormányzat Képviselő-testületének Ócsa Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 4/2017 (IV.27.) önkormányzati rendelete alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetbe tartoznak:

Kb-Hv jelű különleges beépítésre nem szánt honvédelmi és nemzetbiztonsági területek övezete:

62. § (2) Az övezetben a terület rendeltetésszerű használatát szolgáló építmények helyezhetők el a természetvédelem szempontjainak figyelembevételével.

(3) Az amennyiben a honvédelemhez és Nemzetbiztonsághoz kapcsolódó sajátos építmények megkívánják - elérheti a 7,5 métert.

(4) Az övezetben a kialakult értékes és védett növényállomány megőrzendő.

Beépíthető telek legkisebb területe (m ²)	Beépítettség megengedett	Épületmagasság megengedett	Zöldfelület legkisebb mértéke (%)
---	--------------------------	----------------------------	-----------------------------------

	legnagyobb mértéke (%)	legnagyobb mértéke (m)	
200.000	2	4,5	90

2. Felhasznált irodalom

- Borhidi A. (2003): Magyarország növénytársulásai. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 610 pp.
- Böloni J., Molnár Zs., Kun A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. Vegetációtípusok leírása és határozója, ÁNÉR. – MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete, 439 pp.
- Dövényi Z. (szerk.) (2010): Magyarország kistájainak katasztere. – MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest pp. 589-607.
- Földművelésügyi Minisztérium (szerk.) (2018): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. – (kézirat) Földművelésügyi Minisztérium, Budapest.
- Haraszthy L. (szerk.) (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. – Pro Vértes Közalapítvány, Csákvár, 955 pp.
- Király G. (szerk.) (2009): Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok. – Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósvafő, 616 pp.
- Kocsis Károly (főszerk.) (2018): Magyarország nemzeti atlasza: természeti környezet. – Budapest, MTA CSFK Földrajztudományi Intézet. 187 p.
- Molnár Zs. (szerk.) (2003): A Kiskunság száraz homoki növényzete. – TermészetBÚVÁR Alapítvány Kiadó, Budapest, 159 pp.

Világháló oldalak:

A magyar állami természetvédelem hivatalos honlapja: www.termeszetvedelem.hu

A Natura 2000 hálózat magyar honlapja: www.natura.2000.hu

Magyarország Élőhelyeinek Térképi Adatbázisa: www.novenyterkep.hu

Vízgyűjtő gazdálkodási tervek: www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149

2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról összefoglaló:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

Bata K., Varga I., Takács G. (2011): Védett edényes növényfajok monitorozása. Természetvédelmi Információs Rendszer. Központi protokoll. Kézirat. Interneten elérhető: http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/NBmR/N%C3%B6v%C3%A9nyfajok/TIR%20NBmR%20V%C3%A9dett%20ed%C3%A9nyes%20n%C3%B6v%C3%A9nyfajok%20monitoroz%C3%A1sa_protokoll_jelent%C3%A9smint%C3%A1val_2011_05_19.pdf.

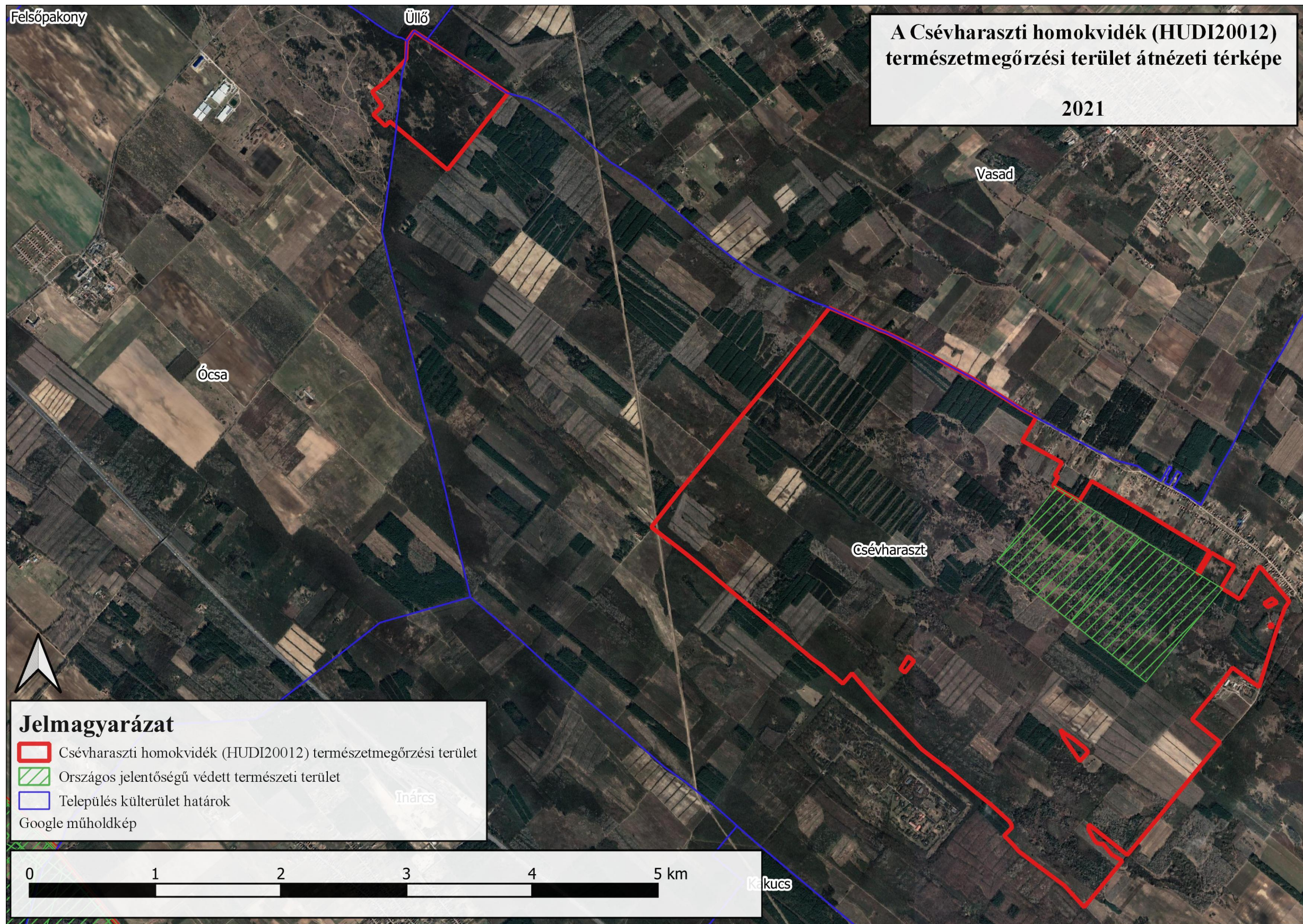
Takács G., Molnár Zs. (szerk.) (2009): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer XI. Élőhely-térképezés. Második átdolgozott kiadás. Vácrátót 77 pp. Interneten elérhető (kizárólag): http://www.obki.hu/publikacio/pdf_anyagok/Elohely_terkepezes_NBMR.pdf

3. Térképek és mellékletek

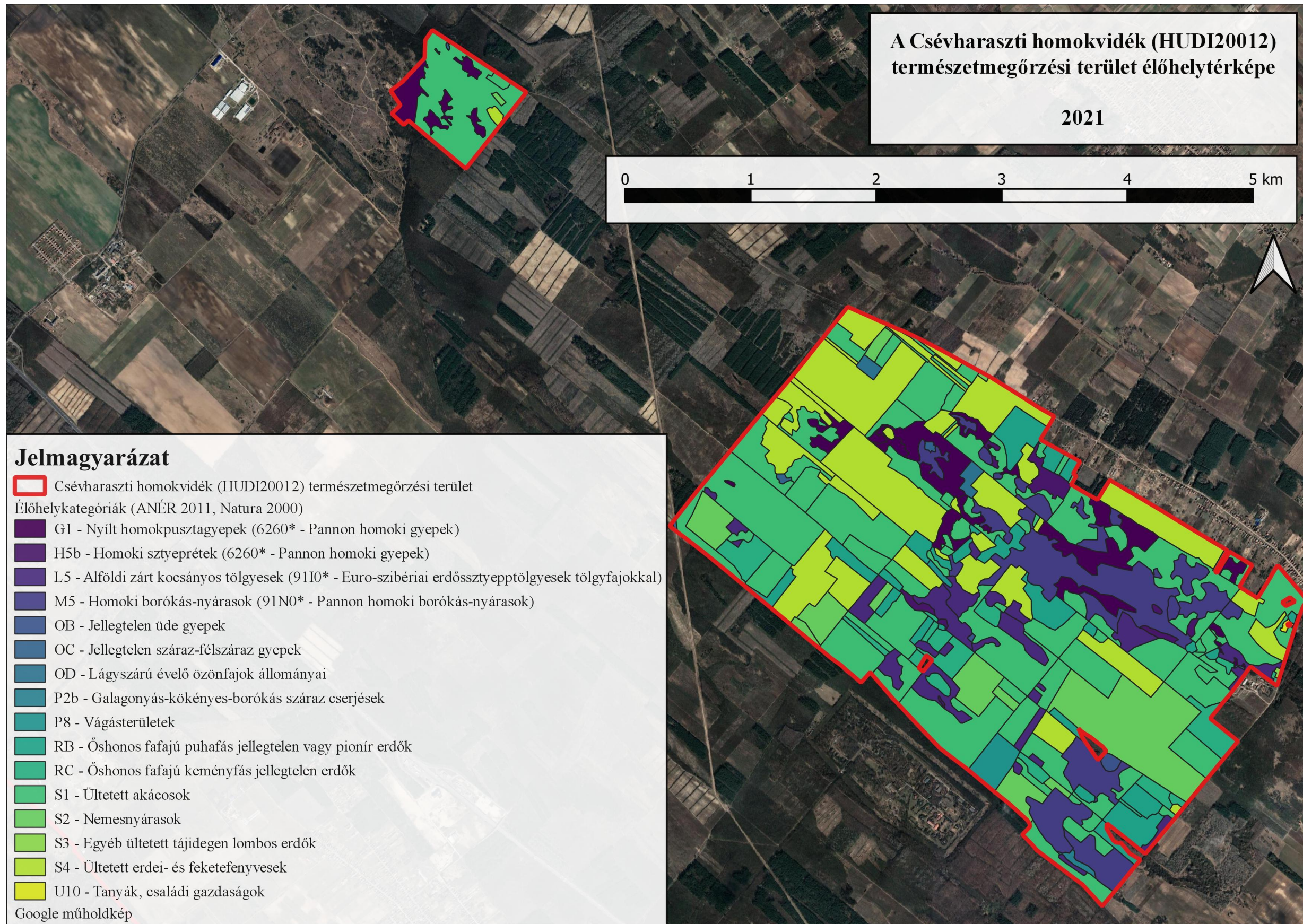
1. melléklet. A Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) Natura 2000 terület átnézeti térképe

2. melléklet. A Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) Natura 2000 terület élőhelytérképe – ÁNÉR 2011, Natura 2000)
3. melléklet. A Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) Natura 2000 terület élőhelytípusai

1. melléklet. A Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) természetmegőrzési terület átnézeti térképe

2. melléklet. A Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) természetmegőrzési terület élőhelytérképe – ÁNÉR 2011, Natura 2000

3. melléklet. A Csévharaszi homokvidék (HUDI20012) Natura 2000 terület élőhelytípusai

Á-NÉR kód	Á-NÉR élőhelytípus rövid elnevezése	Natura 2000 kód	Natura 2000 élőhely elnevezése	Terület (ha)	Terület (%)
G1	Nyílt homokpusztagyeppek	6260*	Pannon homoki gyeppek	71,33	5,94
H5b	Homoki sztyeprétek	6260*	Pannon homoki gyeppek	11,48	0,96
L5	Alföldi zárt kocsányos tölgyesek	91I0*	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)	57,82	4,82
M5	Homoki borókás-nyárasok	91N0*	Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>)	117,46	9,79
OB	Jellegtelen üde gyeppek			1,84	0,15
OC	Jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek			1,67	0,14
OD	Lágyszárú évelő özönfajok állományai			4,97	0,41
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések			1,50	0,13
P8	Vágásterületek			10,90	0,91
RB	Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők			68,42	5,70
RC	Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők			41,81	3,48
S1	Ültetett akácok			457,99	38,17
S2	Nemesnyárasok			110,36	9,20
S3	Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők			0,43	0,04
S4	Ültetett erdei- és feketefenyvesek			241,54	20,13
U10	Tanyák, családi gazdaságok			0,50	0,04
Összesen				1200,024	100